

เครือข่ายทหาร ...สร้างสุข

นพพร ทิแก้วศรี และคณะ

เครือข่ายทหาร ...สร้างสุข

นพพร ทิแก้วศรี และคณะ

เครือข่ายทหาร...สร้างสุข

ISBN

BN-55-17754

ผู้เขียน

นพพร ทิแก้วศรี
กฤษฎา ลดาสุวรรณ
จุลยวรรณ ดวงโคตะ

ที่ปรึกษา

นายแพทย์ชาญวิทย์ วสันต์ธนารัตน์
พลโทแพทย์หญิง กมลพร สอนสมจิตร
ผศ.ดร. เกษม นครเขตต์
อาจารย์สันติ ฤกษ์จำนง

ประสานงาน

ยอดขวัญ รุจกนกนาฏ

ออกแบบปกและรูปเล่ม

เพิ่มศักดิ์ ฟ่องสายชล และ กรพินธุ์ คชรัตน์

ครั้งที่พิมพ์

ครั้งที่ 1 / มิถุนายน 2555 จำนวน 4,000 เล่ม

จัดพิมพ์โดย

โครงการจัดการข้อมูลและพัฒนาองค์ความรู้
องค์กรแห่งความสุข สสส.

อาคารบ้านลือชา

เลขที่ 10 ชั้น 3 ถนนพหลโยธินซอย 3

แขวงสามเสนใน เขตพญาไท

กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์: 0 2617 0155 โทรสาร: 0 2617 0155

อีเมล: happy8workplace@gmail.com

โรงพิมพ์

บริษัท สองขาครีเอชั่น จำกัด

59/33 หมู่ 3 ม.เปี้ยมสุขรัตนานิเบศร์

ถ.รัตนานิเบศร์ ต.บางกระสอ

อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

โทรศัพท์ : 0 2925 6699

โทรสาร : 0 2925 6706

คำนำ

หนังสือ “เครือข่ายทหาร...สร้างสุข” นำเสนอแนวทางสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ทหารและประชาชน โดยถอดบทเรียนและสังเคราะห์แนวทางปฏิบัติมาจากหน่วยงานต้นแบบของกองทัพไทย 4 แห่ง เนื้อหาของหนังสือแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ บทสังเคราะห์แนวทางการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน และกรณีศึกษาของหน่วยงานต้นแบบทั้ง 4 แห่ง

ความสำเร็จของหนังสือเล่มนี้ นอกจากผู้บริหารและผู้ให้ข้อมูลของหน่วยงานต้นแบบทั้ง 4 แล้ว ยังมีที่ปรึกษาโครงการ ซึ่งได้แก่ นายแพทย์ชาญวิทย์ วสันต์นารัตน์ พลโทแพทย์หญิง กมลพร สอนสมจิตร ผศ.ดร. เกษม นครเขตต์ และอาจารย์สันติ ฤกษ์จำนง ที่ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะ รวมถึงอำนวยความสะดวกให้แก่ทีมงานเป็นอย่างดี

คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณที่ปรึกษา ผู้บริหารและผู้ให้ข้อมูลของหน่วยงานทั้ง 4 และขอเป็นกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานทุกท่าน ที่ร่วมกันส่งมอบความสุขให้แก่เพื่อนร่วมงาน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

นพพร ทิแก้วศรี และคณะ

มิถุนายน 2555

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 1	
กระบวนการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน	1-35
บทนำ	3
การบริหารทีมงานในองค์กร	6
การวิเคราะห์ปัญหา	15
การแต่งตั้งคณะทำงาน	21
การจัดกิจกรรม	25
การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	28
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาวะให้แก่ชุมชน	31
 ส่วนที่ 2	
กรณีศึกษา	36-119
กองบิน 7 จังหวัดสุราษฎร์ธานี	38
โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี	57
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก	76
ฐานทัพเรือสัตหีบ จังหวัดชลบุรี	102
 บรรณานุกรม	120
ผู้ให้ข้อมูล	121

ส่วนที่ 1

กระบวนการสร้างเสริม คุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน

งานพิธีกรรมสร้างเสริมคุณภาพ

โครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตชุมชนแบบบูรณาการในพื้นที่อำเภอเมืองภูเก็ต

ศูนย์เยาวชนโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

กองบิน 7

บทนำ

ความประทับใจหนึ่ง
ของคนไทยที่มีต่อทหารคือ
ระหว่างมหาอุทกภัยปลาย พ.ศ.
2554 ทหารช่วยเหลือประชาชน
ทั้งช่วยป้องกันน้ำท่วม ช่วย
อพยพประชาชน และอำนวยความสะดวกในการเดินทาง
 ฯลฯ ความประทับใจดังกล่าว
เป็นเสมือนการตอกย้ำว่า ทหาร
ไม่ใช่เพียงผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ในยามศึกสงครามเท่านั้น แต่ทหารเป็นผู้พิทักษ์สันติให้
ประชาชนในทุกๆ โอกาส

บทบาทหนึ่งของทหาร คือ
การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่
ประชาชน ซึ่งกองทัพดำเนินการ
อย่างต่อเนื่อง กองทัพไทยและ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้าง
เสริมสุขภาพ (สสส.) จึงสร้างเสริม
ให้กองทัพดำเนินการอย่างเป็นระบบ
และสอดคล้องกับความต้องการของ

ชุมชนมากยิ่งขึ้น โดยทดลองดำเนินงานในหน่วยงานนำร่อง 4 หน่วยงาน ซึ่งประสบ
ผลสำเร็จจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่กำลังพลมาแล้ว และพร้อมที่จะขยายการ
ดำเนินงานไปสู่การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน

หน่วยงานนำร่องของการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน ของกองทัพ 4 หน่วย ได้แก่

1. กองบิน 7 จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี
3. โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก
4. ฐานทัพเรือสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

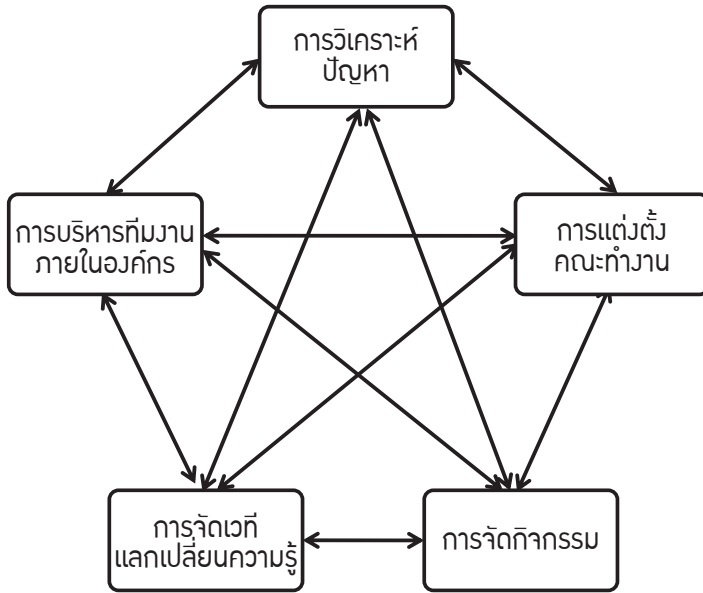
หนังสือ “เครือข่ายทหาร...สร้างสุข” นำเสนอบทบาทของทหารในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน โดยถอดบทเรียนและสังเคราะห์แนวทางการปฏิบัติจากหน่วยงานต้นแบบทั้ง 4 หน่วย

การถอดบทเรียนใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายทั้งจากผู้บริหารผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานต้นแบบ เครือข่ายหรือชุมชนที่ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานนำร่อง และผู้ทรงคุณวุฒิจากกองทัพไทยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตกำลังพลของกองทัพไทย

หนังสือเล่มนี้ แบ่งการนำเสนอเป็น 2 ส่วน คือ แนวทางการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน และกรณีศึกษาของหน่วยงานต้นแบบทั้ง 4 หน่วยงาน

แนวทางการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน

การสังเคราะห์แนวทางการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชนของหน่วยงานต้นแบบทั้ง 4 หน่วยงาน พบว่า กระบวนการดำเนินงานมี 5 ขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ การจัดตั้งทีมงานภายในองค์กร การวิเคราะห์ปัญหา การแต่งตั้งคณะทำงาน การจัดกิจกรรม และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แผนภาพที่ 1 แนวทางการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน

การดำเนินงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชนไม่มีขั้นตอนที่ชัดเจนว่าจะเริ่มจากขั้นตอนที่ 1 แล้วตามด้วยขั้นตอนที่ 2 3 4 5 ตามลำดับ การทำงานอาจมีขั้นตอนที่สลับกันไปมาเช่น เมื่อวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนแล้ว อาจกลับมาบริหารทีมงานภายในองค์กรใหม่ ด้วยการคัดเลือกหรือสร้างเสริมให้คณะทำงานมีความรู้ความเข้าใจกับปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริง เป็นต้น

แนวทางการดำเนินงานทั้ง 5 ขั้นตอนนี้ เป็นการแนะนำเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานในองค์กรต่างๆ นำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง ดังที่ Grey Bogнар' กล่าวว่า การศึกษาคุณภาพชีวิตยังขาดระบบในการศึกษา โดยในแวดวงวิชาการยังถกเถียงในเรื่องเครื่องมือ และวิธีการศึกษาที่เหมาะสม เนื่องจากมนุษย์แต่ละคนมีเงื่อนไขของชีวิต (People's life conditions) แตกต่างกันไป ดังนั้น การศึกษาคุณภาพชีวิตจึงเป็นเพียงการนำเสนอกรณีศึกษาและแนะนำแนวทางปฏิบัติเท่านั้น ผู้ปฏิบัติงานต้องเรียนรู้และพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานของตนให้สอดคล้อง และสามารถตอบสนองต่อเงื่อนไขชีวิตของประชาชนในแต่ละชุมชน

¹Bognar, G. (2005). The concept of Quality of Life. Journal of Social Theory and Practice, Vol. 31, No.4.

การบริหารทีมงาน ในองค์กร

การบริหารทีมงานภายในองค์กรประกอบด้วย การจัดตั้งทีมงาน การคัดเลือกทีมงาน การสอนงานและการถ่ายทอดความรู้ภายในทีมงาน การแบ่งหน้าที่ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้บริหาร และการสร้างวัฒนธรรมการทำงาน ดังนี้

การจัดตั้งทีมงาน

ข้อจำกัดประการหนึ่งของการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนของกองทัพคือ โครงสร้างองค์กร ซึ่งไม่ได้ระบุอย่างชัดเจนว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานไหน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ของโรงพยาบาลในสังกัดที่ทำหน้าที่เป็นแกนนำหลักในการจัดกิจกรรมด้านการสร้างเสริมสุขภาพ ควบคู่ไปกับบริการสุขภาพอื่นๆ

โครงสร้างองค์กรในโรงพยาบาลขนาด 150 เตียง เช่น โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ จะมีแผนกส่งเสริมสุขภาพเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่กำลังพล ครอบครัวของกำลังพล และชุมชน แต่ถ้าเป็นโรงพยาบาลขนาด 30 เตียง เช่น โรงพยาบาลกองบิน 7 โครงสร้างองค์กรจะไม่ระบุผู้ที่เป็นผู้รับผิดชอบหลัก แต่จะจัดตั้งผู้รับผิดชอบในรูปแบบของคณะทำงาน (ภายในองค์กร)

ด้วยข้อจำกัดของโครงสร้างองค์กร การจัดตั้งคณะทำงานจึงมี 2 รูปแบบ คือ มีหน่วยรับผิดชอบหลักซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างองค์กร และการจัดตั้งในรูปของคณะทำงาน (ภายในองค์กร)

คณะทำงานที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างองค์กร

คณะทำงานที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างองค์กร คือองค์กรมีผังโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนว่า จะให้แผนกไหนเป็นผู้รับผิดชอบ เช่น โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ กำหนดให้แผนกส่งเสริมสุขภาพเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องการสร้างเสริม

คุณภาพชีวิต โดยแผนกส่งเสริมสุขภาพขึ้นตรงกับกองประกันสุขภาพซึ่งมีผู้อำนวยการฝ่ายแพทย์เป็นผู้รับผิดชอบหลักโดยมีคณะทำงาน และภาคีเครือข่ายสุขภาพในพื้นที่ให้การสนับสนุน

นอกจากนี้ตามโครงสร้างองค์กรของโรงพยาบาลโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ก็มีงานสร้างเสริมสุขภาพ และมีศูนย์เยาวชนโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ซึ่งหน่วยงานทั้ง 2 เป็นผู้รับผิดชอบหลักเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่บุคลากร ประชาชน และเยาวชน

ข้อดีของการมีโครงสร้างองค์กรที่ระบุผู้รับผิดชอบงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน คือ ความชัดเจนในหน้าที่ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร และการวางแผนอัตรากำลัง กล่าวคือ มีการกำหนดความสามารถเฉพาะงาน (Competency) หรือ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ เช่น หากโรงพยาบาลจะทราบอีก 2 ปี กำลังพลจะโยกย้าย ก็จะมีการวางแผนจัดหากำลังพลเพื่อเตรียมการทดแทนในตำแหน่งดังกล่าวเพื่อให้ภารกิจหรืองานที่ดำเนินการสามารถดำเนินการต่อไปได้

การจัดตั้งทีมงานในรูปของคณะทำงาน (ภายในองค์กร)

การจัดตั้งทีมงานที่จะทำหน้าที่สร้างเสริมคุณภาพชีวิตกำลังพลและสร้างเสริมสุขภาวะชุมชน นั้น จะมีการคัดเลือกหรือเชิญบุคคลที่มีใจรัก มีจิตอาสา มีความเสียสละ และมีความรับผิดชอบในการทำงานมาเป็นทีมงาน เพราะแต่ละคนมีงานประจำของตนเอง การนัดประชุมหรือวางแผนทำกิจกรรมจะใช้เวลาที่ทุกคนว่าง และลดขั้นตอนด้วยการประชุมหรือหารืออย่างไม่เป็นทางการ คือไม่มีการทำวาระและสรุปผลการประชุม แต่ทุกคนในทีมจะทราบว่า จะดำเนินงานอย่างไรและเมื่อได้ข้อสรุปหรือข้อเสนอแนะ จะนำแนวทางนั้นเข้าที่ประชุมอย่างเป็นทางการเพื่อใช้ในการวางแผนงานตามขั้นตอนต่อไป

คณะทำงาน (ภายในองค์กร) แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ คณะทำงานตามตำแหน่ง และคณะทำงานในระดับการปฏิบัติงาน

คณะทำงานตามตำแหน่ง เกิดขึ้นเนื่องจากปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานในระบบกองทัพ และระบบการทำงานทั้งในภาครัฐและองค์กรเอกชนส่วนใหญ่คือการได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ดังนั้น คณะทำงาน (ภายในองค์กร) จะประกอบด้วยผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่างเช่น สำหรับฐานทัพเรือสัตหีบ จัดตั้งทีมงานด้วยการพิจารณาจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน จำนวน 12 คน โดยมีรองผู้บัญชาการฐานทัพเป็นผู้รับผิดชอบหลักหรือประธาน

กรรมการ รอง เสธ.รฐ.สส.(1) เป็นรองประธานคณะกรรมการ ผู้อำนวยการกองกำลังพลเป็นคณะกรรมการและเลขานุการ

คณะทำงานในระดับการปฏิบัติงานเกิดขึ้นจากการช่วยเหลือกันของบุคคลที่เห็นความสำคัญของงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน เมื่อทำงานร่วมกันบ่อยๆ จึงคุ้นเคยกัน การแต่งตั้งทีมงานในลักษณะนี้ ได้แก่ กองบิน 7 ซึ่งมีทีมงานในระดับการปฏิบัติงานควบคู่กับคณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ

การคัดเลือกทีมงาน

เนื่องจากการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน เป็นงานที่ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยคณะทำงานเป็นฝ่ายประสานงาน อำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฯลฯ ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เห็นประโยชน์และคุณค่าของงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิต และยินดีเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน
2. เป็นผู้เสียสละ เพราะเป็นงานที่ต้องทำ 24 ชั่วโมง ประกอบกับการทำงานร่วมกับชุมชน องค์กรไม่มีค่าตอบแทนพิเศษเหมือนค่าเช่าเวรของพยาบาลวิชาชีพอื่นๆ แต่ผู้ปฏิบัติงานต้องเสียภาษีสังคมมาก
3. ควรเป็นบุคคลในชุมชนเพราะจะเข้าใจบริบทหรือปัญหาของชุมชน และทราบช่องทางการติดต่อประสานงาน แต่ถ้าเป็นบุคคลนอกชุมชนควรเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถทำงานร่วมกับชุมชนได้
4. มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ขณะเดียวกันก็มีความเป็นผู้นำสูง
5. รักการเรียนรู้ และพัฒนาตัวเองเสมอ เพราะสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
6. ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ กำลังพลและชุมชน

การคัดเลือกทีมงานควรเลือกจากทัศนคติและความรักในงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน สำหรับด้านความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน จะสอนหรือเรียนรู้กันได้ง่ายกว่าการสร้างทัศนคติ ประกอบกับทีมงานส่วนใหญ่จบด้านสาธารณสุขจึงมีความรู้ในการปฏิบัติงานอยู่แล้ว

การสอนงานและการถ่ายทอดความรู้ภายในทีมงาน

เมื่อรับทีมงานเข้ามาแล้ว พี่เลี้ยงหรือรุ่นพี่ควรสอนงานให้น้องใหม่ให้เข้าใจบริบทของชุมชน และแนวทางการปฏิบัติงาน วิธีการสอนงานที่ใช้กันมากที่สุดคือ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ โดยรุ่นพี่พารุ่นน้องทำ โดยเฉพาะคณะทำงานที่จัดตั้งในรูปของทีมงาน เพราะแต่ละคนต่างมีงานประจำของตนเอง เวลาจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการทำงาน ดังนั้น ในทีมงาน รุ่นพี่จึงสอนงานด้วยการนำรุ่นน้องปฏิบัติ นอกจากนี้ยังมีการสอนงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในทีมงานด้วยการประชุมและการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ

สำหรับองค์กรที่มีโครงสร้างองค์กรระบุให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน โดยมีบุคลากรรับผิดชอบหลัก จะทำให้มีบุคลากรที่สามารถทำงานใกล้ชิดกับชุมชนได้มากกว่า และบุคลากรมีความเชี่ยวชาญในงานมากกว่า

บุคลากรอาจมีการประชุมร่วมกันเพื่อติดตามงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารให้กัน โดยประชุมร่วมกันทุกเช้าวันจันทร์ และทุกครั้งเมื่อออกไปพบชุมชน จะทำรายงานสรุปและทำฐานข้อมูลสุขภาพของชุมชน ซึ่งจะบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าทีมงานจะเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างองค์กร หรือจัดตั้งในคณะทำงาน (ภายในองค์กร) ก่อนทำงานร่วมกับเครือข่ายทุกครั้ง คณะทำงานต้องประชุมร่วมกันเสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนเหตุการณ์และความรู้ รวมถึงเพื่อติดตามงาน ทั้งนี้เพื่อให้ทีมงานแต่ละคนรับทราบข้อมูลที่เหมือนกัน

การแบ่งหน้าที่

ภายในทีมงานควรแบ่งให้แต่ละคนรับผิดชอบงานตามที่ตนเองถนัด เช่น แบ่งเป็นฝ่ายอำนวยการหรือฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายประสานงาน ฝ่ายแม่บ้าน เป็นต้น เพื่อให้ทุกคนรับรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง

อย่างไรก็ตาม ภายในทีมงานจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แต่ละคนรับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกัน รวมถึงเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ในการทำงานร่วมกัน (Share Vision)

การสร้างความสัมพันธ์กับผู้บริหาร

หนึ่งในปัจจัยความสำเร็จของการปฏิบัติงานเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชนคือ การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร เพราะในระบบการทำงาน การจะจัดกิจกรรมต่างๆ ต้องได้รับการอนุมัติจากผู้บังคับบัญชา รวมถึง การขอใช้รถยนต์ ใช้อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ กล่าวคือ เมื่อจัดกิจกรรม ผู้ปฏิบัติงานด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน จะทำหนังสือขออนุมัติจากผู้บังคับบัญชา พร้อมกับขอให้ผู้บังคับบัญชาสั่งการไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนกกิจการพลเรือน แผนกสวัสดิการ แผนกขนส่ง แผนกช่างโยธาและฝ่ายพลธิการ ฯลฯ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดงาน

ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน ต้องทำให้ผู้บังคับบัญชาเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมกับงาน ด้วยการเชิญเป็นประธานของคณะทำงาน รายงานความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับเชิญผู้บังคับบัญชาร่วม โดยการมอบนโยบาย การตัดสินใจและให้ข้อเสนอแนะแนวทางตลอดจนเป็นประธานและร่วมงานต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

สำหรับองค์กรที่หน่วยงานรับผิดชอบงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน จะมีระบบการรายงานไปสู่ผู้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบอยู่แล้ว เช่นเดียวกัน องค์กรที่

จัดตั้งในรูปแบบของคณะทำงาน (ภายในองค์กร) ควรรายงานความก้าวหน้าต่อผู้บังคับบัญชาที่ดูแลทุกครั้ง โดยเฉพาะหลังจัดกิจกรรม

โอกาสสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาอีกช่องทางหนึ่ง คือ เมื่อเปลี่ยนผู้บริหาร โดยวัฒนธรรมของกองทัพผู้บริหารจะมีระบบการส่งมอบงานกันอยู่แล้ว แต่ผู้ปฏิบัติงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชนควรจัดทำเอกสารที่ระบุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความก้าวหน้าของโครงการเพื่อเสนอให้แก่ผู้บริหารใหม่ทราบอีกครั้ง

การสร้างวัฒนธรรมการทำงาน

บุคลากรภายในทีมงานส่วนใหญ่จะเป็นผู้เสียสละ และมีจิตใจที่ดีที่ทำงานสังคมอยู่แล้ว เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จทีมงานควรสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบพี่น้อง โดยในทีมงานต้องร่วมมือกันก่อน ด้วยการรับผิดชอบงานที่ตนเองรับผิดชอบ และช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ดังเช่น ทีมงานของกองบิน 7 ระยะแรกมี น.ท.หญิง สุรางค์ ลายกนก ทำหน้าที่นี้เพียงคนเดียว ทั้งงานเอกสาร การจัดอาหารว่าง เครื่องดื่ม ห้องประชุม ฯลฯ น้องๆ ซึ่งมองดูอยู่ห่างๆ เห็นว่า น.ท.หญิง สุรางค์ทำงานหนัก และงานสร้างเสริมสุขภาพให้แก่ชุมชนเป็นงานที่มีประโยชน์ต่อชุมชน น้องๆ จึงอาสาช่วยงาน

ขณะที่ น.ท.หญิง สุรางค์ จะกล่าวชื่นชมน้องๆ เสมอ เช่นกล่าวชม น.ต.หญิง กมลรัตน์ กิมเกตนอม ว่าเป็นคนเก่ง เป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการของตนเอง กล่าวชม นายพิบูล โสภาคลว่า เป็นผู้ประสานงานที่เก่ง มีเครือข่ายมากและมีความอ่อนน้อม ถ่อมตนสูง กล่าวชมคุณดวงเดือน หนูยิ้ม พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลสร้างเสริมสุขภาพตำบลมะลวน ที่มาช่วยงานโดยไม่หวังผลประโยชน์ ว่า เป็นคนที่เก่ง ด้านคอมพิวเตอร์และมีความเสียสละสูง เป็นต้น

ภายในองค์กร การปฏิบัติงานเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชนต้องทำร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ และได้

รับความร่วมมือจากแผนกต่างๆ ควรเสนอให้ผู้บังคับบัญชาอนุมัติสั่งการให้ฝ่ายต่างๆ ดำเนินการ

สำหรับโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์มีวัฒนธรรมการทำงานแบบพี่น้องในองค์กร โดยสังเกตการจัดกิจกรรมต่างๆ ของแผนกส่งเสริมสุขภาพ นอกจากจะมีฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาร่วมจัดกิจกรรมแล้ว ยังมีเพื่อนฯ พยาบาลมาร่วมจัดงาน เช่น ช่วยลงทะเบียน ช่วยอำนวยความสะดวกเรื่องต่างๆ ซึ่งเป็นลักษณะของการทำงานแบบทีมและสหสาขาวิชาชีพ เป็นต้น

การสร้างวัฒนธรรมแบบพี่น้อง ผู้ปฏิบัติงานต้องมีการให้และการรับที่ดี นอกจากนี้ ควรเป็นที่พึ่งของตนเองก่อน ด้วยการทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด เมื่อต้องทำงานร่วมกับแผนกต่างๆ ต้องสื่อสารรายละเอียดให้ชัดเจน โดยเฉพาะกำหนดว่าจะให้แต่ละแผนกดำเนินการอย่างไร ในช่วงเวลาใด

สรุป

เพื่อให้การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนประสบผลสำเร็จ องค์กรควรบริหารทีมงานภายในองค์กรก่อน ด้วยการจัดตั้งทีมงานที่เหมาะสมกับบริบทขององค์กรโดยอาจกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างองค์กรหรือจัดตั้งในรูปของคณะทำงาน (ภายในองค์กร) ก็ได้ นอกจากนี้ควรคัดเลือกทีมงานโดยเน้นการมีทัศนคติที่ดี มีความรักและพร้อมที่จะทำงาน

ภายในทีมงานควรมีสอนงานและการถ่ายทอดความรู้ภายในทีมงาน โดยวิธีที่คณะทำงานนำมาใช้มากที่สุดคือ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ นอกจากนี้ยังมีการประชุมและการหารือกันอย่างไม่เป็นทางการ การแบ่งหน้าที่ภายในทีมงาน ควรให้สมาชิกรับผิดชอบงานตามที่ตนเองถนัด

ทีมงานควรสร้างความสัมพันธ์กับผู้บริหารด้วยการรายงานความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง และเชิญผู้บังคับบัญชามาเปิดงานและร่วมกิจกรรมต่างๆ

การทำงานเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนควรสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบพี่น้อง ทั้งในระดับทีมงานและระดับองค์กร ด้วยเน้นการทำหน้าที่ของตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

กิจกรรม ท้ายเขายาพื้นถิ่นอำเภอเมืองบด จัดที่ค่ายสรรพสิทธิประสงค์

การสัมมนา 23 กลยุทธ์ช่วย

แกนนำเยาวชนรวมกลุ่มหาปัญหา และแนวทางแก้ปัญหา

การวิเคราะห์ ปัญหา

การวิเคราะห์ปัญหา เป็นกระบวนการค้นหาปัญหาของชุมชนพร้อมกับหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยอาศัยทรัพยากรและศักยภาพของเครือข่าย ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์หรือขอบเขตของการดำเนินงาน การเลือกภาคีเครือข่าย การสร้างความน่าเชื่อถือให้เครือข่าย และการวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับเครือข่าย

การกำหนดวัตถุประสงค์หรือขอบเขตของการดำเนินงาน

ผู้ปฏิบัติงานด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน ควรทราบว่า องค์การมีนโยบายสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างไร สร้างเสริมสุขภาพของประชาชนรอบๆ บริเวณองค์การในรัศมี 15 - 20 กิโลเมตร หรือองค์การให้ความสำคัญเฉพาะเรื่องเด็กและเยาวชน เป็นต้น

การกำหนดขอบเขตการดำเนินงาน จึงกำหนดได้ 2 รูปแบบคือ การใช้พื้นที่รอบๆ องค์การ และตามประเด็นหรือเรื่องที่องค์กรเชี่ยวชาญ อย่างไรก็ตาม มีหลักในการปฏิบัติว่า ก่อนจะสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน ควรดำเนินการภายใน กองทัพให้ประสบผลสำเร็จก่อน

การเลือกภาคีเครือข่าย

หากองค์กรเลือกกำหนดขอบเขตการดำเนินงานรอบๆ องค์กร เช่น 15 กิโลเมตร หรือแบ่งตามพื้นที่ของเขตการปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำให้องค์กรมีเครือข่ายที่หลากหลาย เช่น ตำรวจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับต่างๆ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เกษตรหนึ่งที่ใช้เลือกเครือข่ายคือ ใครมีหน้าที่สร้างเสริมสุขภาพบ้างซึ่งองค์กรอนามัยโลกให้ความหมายของสุขภาพว่าครอบคลุมทั้งทางกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณ ดังนั้น องค์กรสามารถเป็นเครือข่ายในการปฏิบัติงานได้

ขณะที่ถ้าองค์กรเลือกกำหนดขอบเขตการดำเนินงานเฉพาะเรื่องที่มีความเชี่ยวชาญ เช่น เรื่องเด็กและเยาวชน เครือข่ายในการดำเนินงานจะแคบลง

ในขณะที่โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ ซึ่งปฏิบัติงานเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน โดยทำงานร่วมกับ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ได้ใช้ภาคีเครือข่ายเดิมและขยายไปสู่ภาคีอื่นๆ โดยเน้นการทำงานตามเป้าหมายขององค์กร คือ การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่กำลังพล ครอบครัวของกำลังพล และการเยี่ยมผู้ป่วยเรื้อรัง จากนั้นจึงขยายไปสู่การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนโดยเชิญเครือข่ายในชุมชนมาร่วมกันวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา จากนั้นจึงขยายการดำเนินงานออกไปอีก ด้วยการเชิญหรือเชื่อมโยงเครือข่ายหรือองค์กรที่ปฏิบัติงานด้านการสร้างเสริมสุขภาพอยู่แล้ว ให้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้องค์กรเหล่านี้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

เมื่อเริ่มดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ควรจัดกิจกรรมเปิดตัวด้วยการจัดประชุมหรือจัดสัมมนาเพื่อนำเสนอนโยบายที่องค์กรจะทำ พร้อมกับระดมสมองเพื่อค้นหาปัญหาและแนวทางการแก้ไขของชุมชน

การเชิญภาคีเครือข่ายมาร่วมงานดังกล่าวนอกจากจะมีการประสานงานทางวาจาหรือ จากการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่อองค์กรแล้ว จะต้องส่งหนังสือเชิญถึงเครือข่ายที่เลือกไว้ พร้อมกับระบุสิ่งที่องค์กรกำลังจะทำการจะเอืดยัดเพื่อให้เครือข่ายสามารถคัดเลือกเจ้าหน้าที่เข้าร่วมประชุมได้ตามที่องค์กรต้องการ

ความยากในขั้นตอนนี้ คือ การไม่รู้จักรับมือหรือช่วยผู้ปฏิบัติงาน ในหลายองค์กร ห่อใจ และไม่แน่ใจว่าจะเริ่มต้นอย่างไร ขณะที่เครือข่ายที่ได้รับเชิญจะดีใจและยินดีมาร่วมงานด้วย เพราะกองทัพมีต้นทุนด้านชื่อเสียง ประกอบกับเครือข่ายหลายคนเคยมารับบริการที่โรงพยาบาลของกองทัพแล้ว

การสร้างความน่าเชื่อถือให้เครือข่าย

การสร้างความน่าเชื่อถือให้เครือข่ายตั้งแต่แรกพบเป็นเรื่องสำคัญมาก โดยต้องทำให้เครือข่ายเชื่อมั่นว่า องค์กรจะดำเนินงานโครงการอย่างจริงจัง วิธีการสร้างความน่าเชื่อถือ ควรเริ่มตั้งแต่วันแรกที่เชิญเครือข่ายมาร่วมประชุมหรือจัดสัมมนา

การดำเนินการ ควรเริ่มจากเชิญผู้บังคับบัญชาของหน่วยมาเปิดและร่วมงานกรณีของ 4 หน่วยงานนำร่องยังได้เชิญผู้จัดการโครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตกำลังพลกองทัพไทยได้แก่ พลโทแพทย์หญิง กมลพร สอนสมจิตร ผศ.ดร. เกษม นครเขตต์ และ อาจารย์สันติ ฤกษ์จำนง เป็นผู้นำเสนอนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน และเป็นวิทยากรกระบวนการเพื่อร่วมกันหาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของชุมชน

การวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับเครือข่าย

ในกิจกรรมวันแรกที่เชิญเครือข่ายมาร่วมประชุมหรือจัดสัมมนา นอกจากจะแนะนำทีมงาน และวัตถุประสงค์ของโครงการแล้ว ควรให้เครือข่ายแนะนำตนเองเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักกัน

การค้นหาปัญหาของชุมชน

การวิเคราะห์ปัญหาชุมชน อาจเริ่มจากการนำเสนอลักษณะทั่วไปของชุมชน ซึ่งทีมงานต้องเตรียมข้อมูลและนำเสนอในรูปของวิดิทัศน์ หรือ PowerPoint เช่น

จำนวนประชากรแยกตามกลุ่มอายุ การเจ็บป่วย จำนวนผู้ติดยาเสพติด คดีที่เกิดขึ้น ในชุมชน ฯลฯ รวมถึงข้อมูลต่างๆ ที่น่าสนใจ เช่น จุดแข็งของชุมชน

เทคนิคที่ใช้เพื่อให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของชุมชน อาจใช้วิธีการแบ่งสมาชิกเป็นกลุ่มแล้ว ให้สมาชิกแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และตกลงเป็นมติของกลุ่ม แล้วให้แต่ละกลุ่มนำเสนอ

กรณีที่สมาชิกไม่กล้าแสดงความคิดเห็น อาจใช้วิธีแบ่งสมาชิกออกเป็นกลุ่มแล้วให้แต่ละคนเขียนปัญหาของชุมชนลงในกระดาษ จากนั้นจึงอ่านให้เพื่อนฟัง แล้วให้แต่ละกลุ่มสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มตนเอง พร้อมกับนำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มต่างๆ

เมื่อแต่ละกลุ่มนำเสนอแล้ว จึงสรุปเป็นความคิดเห็นของที่ประชุมหรือสัมมนา ทั้งนี้อาจใช้วิธีการนับความถี่ หรือให้สมาชิกโหวตอีกครั้ง

การจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา

เมื่อได้ปัญหาที่สำคัญของชุมชนแล้ว กระบวนการต่อไปเป็นการเลือกประเด็นที่จะทำการแก้ไขในปีนี้ (หรือในระยะตามนโยบายขององค์กร) โดยเรียงลำดับความเร่งด่วนหรือความจำเป็นที่ต้องแก้ไขตามลำดับ

เทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา อาจให้แต่ละกลุ่มสรุปผลเป็นความคิดเห็นของกลุ่ม แล้วนำเสนอในที่ประชุม หรือใช้วิธีการโหวต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเวลา

การค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญห

เมื่อจัดเรียงประเด็นปัญหาที่จะแก้ไขแล้ว ลำดับต่อไปเป็นการค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยใช้เทคนิคระดมสมองภายในกลุ่มย่อยก่อน โดยระดมสมองใน 2 เรื่อง คือ

1. แนวทางการแก้ไขปัญหานั้นๆ โดยเรียงลำดับปัญหาที่จะดำเนินการแก้ไขจนครบ

2. ความสามารถหรือศักยภาพของภาคีเครือข่าย ที่สามารถให้การสนับสนุนแนวทางการแก้ไขปัญห

เมื่อแต่ละกลุ่มระดมสมองแล้ว จึงนำเสนอ แล้วสรุปแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ทีมงานสร้างเสริมสุขภาวะให้แก่ชุมชนจะเป็นผู้ทำรายงานสรุปการประชุม/สัมมนา พร้อมกับส่งรายงานสรุป หนังสือขอบคุณ และหนังสือเชิญภาคีเครือข่ายเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน

เทคนิคสำคัญของการระดมสมอง คือต้องทำให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มกล้าแสดงความคิดเห็น วิทยากรกระบวนกรต้องทำหน้าที่กระตุ้น และสร้างบรรยากาศของการระดมสมองที่ไม่เครียดจนเกินไป ขณะที่ทีมงานสร้างเสริมสุขภาวะให้แก่ชุมชนควรกระจายตัวไปทุกกลุ่ม พร้อมกับทำหน้าที่เป็นเลขา และสังเกตว่า สมาชิกคนไหนมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้นำกลุ่ม และเป็นคณะทำงานเพื่อร่วมผลักดันโครงการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหของชุมชน

ทุกครั้งการจัดกิจกรรมทีมงานสร้างเสริมสุขภาวะให้แก่ชุมชนควรประชุมทีมงานก่อน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และเตรียมข้อมูลเพื่อใช้ในการระดมสมอง กรณีที่สมาชิกไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ทีมงานอาจทำคำตอบเป็นตุ๊กตา แล้วนำไปเสนอในที่ประชุม เพื่อสอบถามที่ประชุมว่าเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร แต่การดำเนินงานต้องเปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นของทุกคน อย่างจริงใจ

ปัญหาสำคัญของการหาแนวทางการแก้ไขส่วนใหญ่คือ การขอรับงบประมาณสนับสนุน ที่ทีมงานสร้างเสริมสุขภาวะให้แก่ชุมชนควรให้ความชัดเจนกับเครือข่าย จะร่วมกันแก้ไขปัญหา ด้วยอาศัยต้นทุนที่มีในชุมชน เช่น กองทัพและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมเรื่องสถานที่ บางองค์กรมีความพร้อมเรื่องวิทยากรงบประมาณบางส่วนกองทัพให้การสนับสนุน บางส่วนอาจขอจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ

ตัวอย่างเช่น เครือข่ายของกองบิน 7 เห็นว่าควรจะแก้ไขปัญหายาเสพติด ยาเสพติด และปัญหาตั้งครุฑก่อนวัยอันสมควร จึงจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยกรวดและโรงเรียนพนธ์ศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนนำร่อง โดยกองบิน 7 ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและสนับสนุนด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกโรงเรียนบ้านห้วยกรวดและโรงเรียนพนธ์ศึกษาเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโรงพยาบาลสวนสราญรมย์เป็นวิทยากร และมีครูฝึกจากกองพันอากาศโยธินกองบิน 7 เป็นผู้ทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม เป็นต้น

สรุป

ผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ ต้องได้ปัญหาที่สำคัญของชุมชน ลำดับหรือความสำคัญของปัญหาที่เครือข่ายจะร่วมกันแก้ไข (ภายในระยะเวลาที่กำหนด) แนวทางการแก้ไขปัญหา ศักยภาพและทรัพยากรของเครือข่ายที่สามารถสนับสนุนแนวทางการแก้ไขปัญหา

การวิเคราะห์ปัญหาจะใช้กระบวนการระดมสมองเป็นกลุ่มย่อย จากนั้นจึงให้แต่ละกลุ่มนำเสนอ และสรุปเป็นความคิดเห็นของการประชุม/สัมมนา

ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหานี้ ทีมงานสร้างเสริมสุขภาวะให้แก่ชุมชนต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่การจัดอบรม เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น บันทึกและจัดทำรายงานการประชุม/สัมมนา พร้อมกับสร้างความมั่นใจให้กับเครือข่ายว่าโครงการจะดำเนินไปอย่างไร

การแต่งตั้ง คณะกรรมการ

การสร้างเครือข่ายเป็นการคัดเลือกสมาชิกจากภาคีเครือข่ายเพื่อเป็น
คณะทำงานการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน โดยมีแนวทางการดำเนินงาน คือ
การคัดเลือกคณะกรรมการ การคัดเลือกประธาน การแต่งตั้งคณะทำงานอย่างเป็นทางการ
ทางการ การส่งหนังสือถึงหน่วยงานต้นสังกัด ดังนี้

การคัดเลือกคณะกรรมการ

การคัดเลือกคณะทำงานเริ่มจาก ทีมงานที่เข้าร่วมระดมสมองในการประชุม/
สัมมนาเพื่อวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนสังเก ตพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม โดยสังเกต
ความสนใจ ความเป็นผู้นำ และความพร้อมที่จะทำกิจกรรม จากนั้นจึงรวบรวมรายชื่อ
ของสมาชิกที่สามารถเป็นคณะทำงานส่งให้วิทยากรกระบวนการ

วิทยากรกระบวนการจะรวบรวมรายชื่อของสมาชิกที่มีศักยภาพในการเป็น
คณะทำงานเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นของการคัดเลือกคณะทำงาน

การคัดเลือกคณะทำงาน วิทยากรกระบวนการเริ่มจากการให้แต่ละกลุ่ม
เสนอรายชื่อผู้ที่จะเป็นตัวแทนกลุ่มเพื่อเป็นคณะทำงาน หรือให้แต่ละองค์กรที่เข้าร่วม
ประชุม/ สัมมนาเสนอตัวตัวแทนเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน หากไม่มีการเสนอชื่อ วิทยากร
กระบวนการจะเสนอรายชื่อจากข้อมูลที่เตรียมไว้ เพื่อสอบถามความสมัครใจของ
ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ และถามมติของที่ประชุม/สัมมนาว่าเห็นด้วยหรือไม่

จำนวนของคณะทำงานขึ้นอยู่กับขอบเขตของเรื่องที่จะทำ แต่ควรให้คณะทำงานมาจากองค์กรที่หลากหลาย เพื่อประโยชน์ในการติดต่อประสานงาน และระดมทรัพยากรมาใช้ในการจัดกิจกรรม

การคัดเลือกประธาน

ประธานของคณะทำงานเป็นหนึ่งในปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงาน ผู้ที่จะเป็นประธานควรเป็นบุคคลในชุมชน และสามารถเป็นศูนย์รวมของภาคีเครือข่ายได้ ตัวอย่างเช่น เครือข่ายของกองบิน 7 มีนางสมบุรณ์ ภิญญาคง (ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมะลวน) เป็นประธาน เพราะเป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ และมีประสบการณ์การทำงานร่วมกับชุมชน รวมถึงสามารถเป็นผู้นำทีมงานช่วยแก้ปัญหาและให้กำลังใจทีมงานได้

ประธานของคณะทำงานอาจไม่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ แต่เป็นบุคคลที่เป็นศูนย์รวมของคณะทำงานจากภาคีต่างๆ ได้ แต่ควรเชิญให้เป็นประธานอย่างเป็นทางการ และหากเป็นไปได้ควรเชิญเจ้าพนักงานปกครอง เช่น นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด ฯลฯ หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนถิ่น เป็นประธานหรือที่ปรึกษาของคณะทำงาน เพราะจะทำให้เกิดความร่วมมือในพื้นที่อย่างบูรณาการ เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน

การแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ

การให้เครือข่ายมาปฏิบัติงานร่วมกับองค์กร องค์กรควรแต่งตั้งประธาน และคณะทำงานอย่างเป็นทางการ โดยทำหนังสือราชการส่งไปถึงหน่วยงานต้นสังกัดของประธาน และคณะทำงาน เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดอนุมัติ และสนับสนุนทั้งในด้านบุคลากรและทรัพยากร

ถ้าไม่มีการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ คณะทำงานจะเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความยากลำบาก เพราะหัวหน้าอาจไม่ให้การสนับสนุนหรือไม่อนุญาตให้เข้าร่วมโครงการ

การแต่งตั้งคณะทำงาน ยังทำให้คณะทำงานสามารถนำงานดังกล่าวเป็นผลงานเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง และคณะทำงานจะเป็นผู้ประสานงานที่ดีระหว่าง กองทัพบกองค์กรที่ตนเองสังกัดเพื่อให้คณะทำงานได้รับการสนับสนุนจากองค์กร ควรแต่งตั้งผู้บริหารองค์กรเครือข่าย ร่วมเป็นที่ปรึกษาด้วย

การแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ ยังทำให้ผู้บริหารองค์กรของคณะทำงานให้การสนับสนุนคณะทำงาน และกิจกรรมของคณะทำงาน ทั้งในเรื่องกำลังคน อุปกรณ์ อำนาจความสะดวก สถานที่ และงบประมาณ เป็นต้น

การส่งหนังสือถึงหน่วยงานต้นสังกัด

การส่งหนังสือแต่งตั้งคณะทำงานและที่ปรึกษาของคณะทำงาน ควรแนบรายละเอียดของโครงการ รวมถึงผลการจัดการประชุม / สัมมนา ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาของชุมชน แนวทางการแก้ไขปัญหาและกิจกรรมที่จะดำเนินต่อไป

นอกจากส่งหนังสือแต่งตั้งคณะทำงานและที่ปรึกษาไปที่หน่วยงานต้นสังกัดของคณะทำงานแล้ว ควรส่งถึงเจ้าพนักงานปกครองเช่น นายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด เพราะในระบบราชการไทย นอกจากข้าราชการต้องรับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดแล้ว ยังต้องรับนโยบายจากเจ้าพนักงานปกครองด้วย

สรุป

การทำงานร่วมกับเครือข่าย ควรคัดเลือกคณะทำงานที่จะเป็นตัวแทนของเครือข่าย เพื่อร่วมกันผลักดันแผนงานและเป็นแกนนำของการทำกิจกรรมต่างๆ

การคัดเลือกคณะทำงานควรเลือกจากบุคคลที่มีภาวะผู้นำ ได้รับการยอมรับจากเครือข่าย และสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้ เมื่อคัดเลือกคณะทำงานแล้ว ควรทำหนังสือแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ และส่งหนังสือราชการไปถึงหน่วยงานต้นสังกัดของคณะทำงาน

การจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมหมายถึง การทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน ทั้งนี้ กิจกรรมแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ กิจกรรมที่ภาคีเครือข่ายร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน และกิจกรรมภายในตามพันธกิจของเครือข่าย

กิจกรรมที่ภาคีเครือข่ายร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน

กิจกรรมที่ภาคีเครือข่ายร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากเครือข่ายร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาของชุมชน ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการของภาคีเครือข่าย โดยอาจมีการบูรณาการด้านบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากรต่างๆ

การทำงานของทีมงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนจะเป็นเลขานุการของคณะทำงาน ทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของภาคีเครือข่าย กระตุ้น และเป็นพี่เลี้ยงให้แก่คณะทำงานรวมถึงจัดทำสรุปกิจกรรม (หรืออาจมอบหมายให้คณะกรรมการรับผิดชอบก็ได้)

หลักการจัดกิจกรรมต้องประสานงาน และกระตุ้นให้คณะทำงานร่วมกันขับเคลื่อนแผนการจัดกิจกรรมตามที่ได้วางไว้ และจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเวทีเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ทีมงานอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาสำคัญของการจัดกิจกรรมประการหนึ่ง คือ งบประมาณ ซึ่งทีมงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตต้องจัดทำโครงการ และหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ

นอกจากนี้ ยังพบอุปสรรคในเรื่องเวลา ซึ่งคณะทำงานควรกำหนดวันที่ประชุมของแต่ละเดือน และแผนการจัดกิจกรรมล่วงหน้า โดยแต่ละกิจกรรมควรกำหนดผู้รับผิดชอบหลักของแต่ละกิจกรรม

การจัดกิจกรรมจะจัดอย่างพอเพียงโดยใช้ศักยภาพและทรัพยากรของภาคีเครือข่ายก่อน นอกจากนี้ควรเชิญผู้บริหารของเครือข่าย และบุคคลสำคัญในพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วย เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) วุฒิสมาชิก (ส.ว.) ผู้ว่าราชการจังหวัด นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ เพราะการผลักดันกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตอย่างบูรณาการ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจที่จะบูรณาการหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่

กิจกรรมภายในตามพันธกิจของเครือข่าย

กิจกรรมภายในตามพันธกิจของเครือข่าย กล่าวคือ โดยปกติเครือข่ายแต่ละเครือข่ายจะมีหน้าที่สร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชนอยู่แล้ว เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) สมาคมแม่บ้าน ฯลฯ

บทบาทสำคัญของทีมงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน คือ ต้องเอื้อให้เครือข่ายปฏิบัติงานของตนเองได้สะดวก และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยการเชื่อมโยงภาคีเข้าด้วยกัน ถ้าโรงเรียนจะจัดกิจกรรม ทีมงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน อาจช่วยประสานงานกับวิทยากรในพื้นที่ให้

นอกจากนี้ ทีมงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนยังสามารถสนับสนุนภาคีเครือข่ายได้ ทั้งด้านวิชาการ และการเข้าร่วมจัดกิจกรรมของภาคีเครือข่าย เช่น การเป็นวิทยากร การร่วมออกบูทนิทรรศการ เป็นต้น

สำหรับกลุ่มแม่บ้าน งานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนอาจให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น การแจกทรายอะเบตและน้ำดื่มฟรีเค็มกำจัดลูกน้ำ ยุงลาย การผลิตอาหารที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ

ตัวอย่างเช่นแผนกส่งเสริมสุขภาพโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ กระตุ้นให้ชมรมแม่บ้านผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ ด้วยการชักชวนให้ชมรมแม่บ้านคิดว่าเมื่อชุมชนมีคนเป็นโรคอ้วนมาก โดนัทที่ชมรมแม่บ้านผลิตขายควรมีน้ำตาลน้อย และหลีกเลี่ยงการใช้ไขมัน ชมรมแม่บ้านจึงเชิญอาจารย์มาสอนการผลิตโดนัท ด้วยการอบแทนการทอด แผนกส่งเสริมสุขภาพจะช่วยโฆษณาและเมื่อมีการประชุมหรือการสัมมนาที่ต้องจัดเลี้ยงอาหารว่าง ก็สั่งซื้อผลิตภัณฑ์ของชมรมแม่บ้านเพื่อสนับสนุนรายได้ของชุมชนและส่งเสริมให้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อสุขภาพของชุมชนเพื่อคนในชุมชนอีกทางหนึ่ง

สรุป

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตชุมชนมี 2 รูปแบบ คือ การจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างบูรณาการ ทีมงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนควรให้เครือข่ายมีส่วนร่วม ตั้งแต่กระบวนการคิดกิจกรรม การดำเนินงาน และการประเมินผลการจัดกิจกรรม โดยทีมงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนควรทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้น และอำนวยความสะดวกให้แก่คณะทำงาน

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน อีกรูปแบบหนึ่งคือ การสนับสนุนการทำหน้าที่ ภารกิจของเครือข่าย เพื่อให้เครือข่ายปฏิบัติงานได้สะดวก และมีประสิทธิภาพ บทบาทสำคัญของทีมงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนคือสนับสนุนให้ภาคีปฏิบัติงาน เช่น การสนับสนุนทางวิชาการ การประสานให้ความช่วยเหลือ การหาตลาดให้เครือข่าย เป็นต้น

หัวใจสำคัญของการจัดกิจกรรม คือ การให้เครือข่ายมีส่วนร่วม และการสนับสนุนความเข้มแข็งหรือศักยภาพของเครือข่าย เพื่อให้เครือข่ายมีความชำนาญและความเชี่ยวชาญในหน้าที่ของตนเอง

การจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้

การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ การจัดเวทีนี้ อาจจัดเป็นกลุ่มย่อยหรือเป็นกลุ่มใหญ่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ หรือผลลัพธ์ที่ต้องการได้จากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การสร้างเสริมสุขภาพชีวิตให้แก่ชุมชน มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2 ระดับ ระดับแรก คือ ระหว่างการปฏิบัติงาน ส่วนระดับที่สอง คือ การจัดมหกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนี้

ระหว่างการทำงาน

การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างการทำงาน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทีมงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนกับเครือข่าย รูปแบบการจัดเวทีอาจเป็นรูปแบบที่ไม่เป็นทางการและเป็นทางการก็ได้ เช่น การลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมบ้านของคนไข้เรื้อรังร่วมกัน หรือการจัดประชุมร่วมกัน

ตัวอย่างเช่น โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์จัดประชุมร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เดือนละ 1 ครั้งการประชุมมี 3 วาระเสมอ ได้แก่ เรื่องแจ้งเพื่อทราบ เรื่องหารือร่วมกัน และติดตามผลการดำเนินงาน

ในที่ประชุมแผนกส่งเสริมสุขภาพจะนำเสนอปัญหาของชุมชน พร้อมกับเสนอแผนการแก้ไขปัญหาที่ได้ร่างไว้ต่อที่ประชุม ซึ่งจะทำให้ได้รับข้อมูลป้อนกลับและ

ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน ทั้งนี้ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จะเป็นผู้นำข้อมูลไปเผยแพร่ในชุมชนต่อไป

การจัดมหกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การจัดมหกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นการจัดเวทีเพื่อให้เครือข่ายทุกเครือข่ายมาร่วมแสดงผลงานของตนเอง โดยอาจมีรูปแบบการนำเสนอทั้งการจัดบอร์ดและการนำเสนอบนเวที

การจัดมหกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ ควรให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดงาน ตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน การจัดงาน และการสรุปผลการจัดงาน

ขั้นตอนสำคัญของการจัดงาน คือ การคัดเลือกผลงานของภาคีเครือข่ายเพื่อนำเสนอบนเวที ซึ่งควรเลือกโครงการที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อเป็นต้นแบบการดำเนินงานให้แก่องค์กรอื่นต่อไป

บางกรณีเครือข่ายที่มีนวัตกรรมอาจไม่มั่นใจที่จะนำเสนอผลงานของตนที่ทีมงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนจึงต้องชักชวนและโน้มน้าวให้เครือข่ายนำเสนอผลงานของตนเอง

กรณีที่บางเครือข่ายพยายามส่งโครงการของตนเองเข้าร่วมนำเสนอจำนวนมาก ควรแก้ไขด้วยการตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาผลงานที่จะเข้าร่วมนำเสนอ

การนำเสนอบนเวที ควรให้ภาคีเครือข่ายแต่ละแห่งนำเสนอผลงานของตนเองประมาณ 15 นาที ด้วยรูปแบบที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นหน้าที่ของเครือข่ายที่จะเลือกนำเสนอผลงานของตนเอง

อย่างไรก็ตาม พบว่า เครือข่ายมีความตั้งใจมากทั้งการจัดบอร์ด และการนำเสนอบนเวที การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้จึงควรจัด 2 วัน เพื่อให้เครือข่าย

มีเวลานำเสนอผลงานของตนเองอย่างเพียงพอ และเพื่อให้ผู้จัดงานโดยเฉพาะจัดบอร์ดและนิทรรศการมีกำลังใจ และเห็นว่ามีคุณค่ากับการจัด

สรุป

การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างการปฏิบัติงาน ซึ่งควรให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กลวิธีที่ใช้อาจมีทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การเรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน การจัดประชุม เป็นต้น

การจัดมหกรรมความรู้ ส่วนใหญ่เป็นการจัดงานเพื่อสรุปผลการดำเนินงานหรือเป็นกิจกรรมประจำปีของโครงการ หัวใจสำคัญของการจัดงานคือ การให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ การตั้งคณะกรรมการพิจารณาผลงานหรือโครงการที่จะนำเสนอบนเวที การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ควรจัด 2 วัน โดยให้มีการนำเสนอผลงานทั้งในรูปแบบของการจัดนิทรรศการ และการนำเสนอบทเวที โดยควรให้แต่ละโครงการนำเสนอโครงการละ 15 นาที

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ การสร้างเสริมสุขภาพให้แก่มวลชน

นักวิชาการหลายท่าน ทั้งนักวิชาการไทยและนักวิชาการต่างประเทศ ได้กล่าวถึงการสร้างเสริมสุขภาพไว้ในมุมมองที่หลากหลาย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สุขภาพ²

องค์กรอนามัยโลกให้ความหมายของสุขภาพว่า หมายถึงสภาวะอันสมบูรณ์ และมีความเป็นพลวัตทั้งทางกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณ และไม่ใช่เพียง การปราศจากโรคและการเจ็บป่วยเท่านั้น

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ให้คำนิยามสุขภาพว่าหมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกัน เป็นองค์รวมอย่างสมดุล นอกจากนี้ยังให้นิยามของ “ปัญญา” ว่าหมายถึง ความรู้ทั่ว รู้เท่าทัน และความเข้าใจอย่างแยกได้ในเหตุผลแห่งความดี ความชั่ว ความมีประโยชน์ และความมีโทษ ซึ่งนำไปสู่ดวงจิตอันดีงามและเอื้อเพื่อผู้อื่น

มิติสุขภาพ 4 มิติ คือ ทางกาย จิต ปัญญา และสังคม มีรายละเอียดดังนี้

1. สุขภาพทางกาย (Physical Well-Being) หมายถึง การมีร่างกายที่แข็งแรง มีกำลัง คล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง ทั้งนี้ยังหมายถึงความรวมถึงผู้ที่มีโรคทางกาย (เช่น เบาหวาน ความดันเลือดสูง โรคภูมิแพ้ โรคข้อเสื่อม เอ็ดส์ มะเร็ง เป็นต้น) และผู้ที่มีความพิการทางกายที่ได้รับการดูแล รักษาจนสามารถประกอบกิจกรรมได้ เช่น คนปกติ หรือเกือบเท่าคนปกติ

²สุรเกียรติ์ อชานานภาพ. (2550). การสร้างเสริมสุขภาพ : แนวคิด หลักการ และบทเรียนของไทย. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.น. 2 - 5

2. สุขภาพทางจิต (Mental Well-Being) หมายถึง การมีสุขภาพจิตที่ดี มีความสบายใจ มีอารมณ์สดชื่น ร่าเริง แจ่มใส นอนหลับดี ไม่มีความเครียด ไม่วิตกกังวล ไม่คิดฟุ้งซ่าน ไม่มีอารมณ์ซึมเศร้า หรือไม่มีความคิดอยากฆ่าตัวตาย ไม่เสพยาอนหลับและสารเสพติดรวมทั้งแอลกอฮอล์

3. สุขภาพทางสังคม (Social Well-Being) หมายถึง การอยู่รวมกันด้วยดี กับผู้อื่น ทั้งในครอบครัว สถานศึกษา ที่ทำงาน ชุมชน และวงสังคมต่างๆ โดยมีความรักใคร่ กลมเกลียว เอื้ออาทรและช่วยเหลือกัน รวมทั้งการบำเพ็ญประโยชน์ ต่อผู้อื่น ไม่มีการทะเลาะวิวาท ทำร้ายกัน รู้จักแก้ปัญหาและความขัดแย้งด้วยสันติวิธี นำมาซึ่งการมีครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมมีความยุติธรรม มีความเสมอภาค มีการเคารพ และสันติภาพ โดยบุคคลที่มีสุขภาวะทางสังคมที่ดีย่อมมีคุณค่าต่อผู้อื่น และได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

4. สุขภาพทางจิตวิญญาณ (ปัญญา) (Spiritual Well - Being) หมายถึง การมีความสงบสุขหรือสันติสุขภายในด้วยการมีสติและปัญญาสมบูรณ์ มีความฉลาด รู้เท่าทันสิ่งต่างๆ เข้าใจสรรพสิ่งตามความเป็นจริง เข้าถึงความดีงามถูกต้อง มีคุณธรรม และไม่เห็นแก่ตัว

สุขภาพทางจิตวิญญาณ (ปัญญา) เป็นเรื่องของการปฏิบัติตามแก่นธรรม ศาสนา จนลดละเลิกอัตตาและความเห็นแก่ตัว ไม่มีความรู้สึกยึดมั่น มีจิตใจที่เป็นอิสระ ไม่เครียด

มิติสุขภาพทั้ง 4 ด้าน มีความเชื่อมโยงและส่งผลต่อกันและกันอย่างเป็นองค์รวม เช่น การเจ็บป่วยทางร่างกาย โดยเฉพาะการเป็นโรคร้ายหรือร่างกายพิการ จะส่งผลกระทบต่อมิติทางจิต สังคม และจิตวิญญาณ (ปัญญา) อย่างเป็นลูกโซ่

ความหมายของการสร้างเสริมสุขภาพ³

การสร้างเสริมสุขภาพ หมายถึง กระบวนการสร้างเสริมให้ประชาชนเพิ่มสมรรถนะในการควบคุมและพัฒนาสุขภาพของตนเอง

ในการบรรลุซึ่งสุขภาพะอันสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม บุคคลและกลุ่มบุคคลจะต้องสามารถป้องกันและตระหนักถึงความปลอดภัยของตนเอง สามารถตอบสนองต่อปัญหาของตนเอง และสามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมหรือปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

แนวทางการสร้างเสริมสุขภาพ⁴

หัวใจของการสร้างเสริมสุขภาพต้องทำให้ประชาชนมีความรู้เรื่องสุขภาพ โดยบุคลากรสาธารณสุขต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้บริการ (Provider) เป็นผู้สนับสนุน (Supporter) และประชาชนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับบริการ (Client) เป็นผู้กระทำ (Action)

การสร้างเสริมสุขภาพให้แก่ชุมชน มีลักษณะใกล้เคียงกับการสาธารณสุขมูลฐาน ซึ่งอัลมาอะตา ให้ความหมายของสาธารณสุขมูลฐานหรือการดูแลสุขภาพปฐมภูมิ (Primary Health Care) เป็นการดูแลสุขภาพที่จำเป็นสำหรับทุกคน โดยการประยุกต์วิธีการและเทคโนโลยีที่ปฏิบัติได้ง่าย เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นที่ยอมรับของสังคม และสามารถเข้าถึงบุคคลและครอบครัวอย่างครบถ้วน ทั้งนี้ ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มกำลัง ทำให้การสร้างเสริมสุขภาพเป็นการดูแลสุขภาพที่คุ้มค่า แม้มีต้นทุนแต่ชุมชนและประเทศสามารถแบกรับเพื่ออ้างไว้ซึ่งการพัฒนาได้ทุกระยะ ด้วยจิตสำนึกแห่งการพึ่งพาตนเองและการตัดสินใจด้วยตนเอง การสาธารณสุขมูลฐานนับว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบสุขภาพทั้งประเทศ (ซึ่งถือเป็นแกนกลางสำคัญของระบบสุขภาพ) การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ สิ่งนี้เป็นจุดเชื่อมต่อกับอันดับแรกของบุคคล ครอบครัว และชุมชนเข้ากับระบบสุขภาพของประเทศ เป็นการดูแลสุขภาพที่เข้าถึงสถานที่อาศัยและการทำงานของประชาชนมากที่สุด และเป็นองค์ประกอบอันดับแรกสุดของกระบวนการดูแลสุขภาพอันต่อเนื่องกับองค์ประกอบระดับที่สูงขึ้นไป

³ สุรเกียรติ์ อาชานานภาพ. (2550). การสร้างเสริมสุขภาพ : แนวคิด หลักการ และบทเรียนของไทย. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.น. 34

นายแพทย์อมร นนทสุตร อดีตปลัดกระทรวงสาธารณสุข สรุปแนวคิดของการสาธารณสุขมูลฐาน ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางการสร้างเสริมสุขภาพให้แก่ชุมชนดังนี้

1. การสาธารณสุขมูลฐานเป็นการพัฒนาชุมชนให้มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขด้วยตนเอง โดยชุมชนร่วมมือจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่

2. การสาธารณสุขมูลฐานจะเกิดขึ้นได้ ต้องให้ชุมชนรับรู้และทราบว่า ปัญหาของชุมชนคืออะไร และร่วมกันพิจารณาถึงแนวทางที่จะแก้ไขปัญหา รัฐมีหน้าที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้

3. หน้าที่และบทบาทของเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องเข้าใจว่า “เราไม่ได้ทำงานแทนเขา เขาไม่ได้ทำงานแทนเรา แต่พวกเราทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดการดำรงชีวิตที่ดีของชุมชน” การสาธารณสุขมูลฐานเป็นการสาธารณสุขของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน

4. ความร่วมมือของชุมชน คือหัวใจของการสาธารณสุขมูลฐาน การสนับสนุนอาจจะเป็นไปในรูปของแรงงาน แรงเงิน ความร่วมมือในการปฏิบัติตนด้วยความสมัครใจ เพราะมองเห็นและรับรู้ปัญหา ไม่ใช่เพราะหวังสิ่งตอบแทน

5. สุขภาพอนามัยที่ดีมีความสัมพันธ์กับฐานะความเป็นอยู่และการดำรงชีวิต ดังนั้น การบริการสาธารณสุขต้องผสมผสานกับการพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น การเกษตร สหกรณ์ การศึกษา และพัฒนาชุมชน เป็นต้น

6. งานสาธารณสุขมูลฐานต้องใช้เทคนิคและวิธีการง่ายๆ ไม่เกินขอบเขตและกำลังที่ชุมชนเข้าใจ และนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

6.1 เทคนิคที่นำมาใช้ต้องมีความเหมาะสม

6.2 ประหยัดและราคาถูก

6.3 ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมได้

6.4 มีผลต่อการแก้ไขปัญหา

7. งานสาธารณสุขมูลฐานต้องสอดคล้องและอาศัยประโยชน์จากสถาบันและระบบชีวิตประจำวันของชุมชน

8. งานสาธารณสุขมูลฐานควรมีความยืดหยุ่นในการที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมและปัญหาที่ประสบอยู่ ไม่จำเป็นจะต้องเป็นเรื่องที่เหมือนกันทุกหมู่บ้าน

9. บริการสาธารณสุขที่ประชาชนสามารถดำเนินการได้เองในหมู่บ้าน คือ การสุศึกษา การควบคุมป้องกันในท้องถิ่น การสุขภาพสิ่งแวดล้อมและการจัดหา น้ำสะอาด การให้วัคซีนป้องกันโรคติดต่อ การส่งเสริมโภชนาการ การรักษาพยาบาล โรคง่าย ๆ ที่พบบ่อยในท้องถิ่น การอนามัยแม่และเด็ก การวางแผนครอบครัว และการจัดหายาที่จำเป็นไว้ในหมู่บ้าน

10. งานสาธารณสุขมูลฐานต้องเชื่อมโยงกับงานบริการสาธารณสุขของรัฐ ในด้านการให้การสนับสนุน การส่งต่อผู้ป่วยเพื่อรับการรักษาพยาบาลต่อ การให้การศึกษาต่อเนื่อง การให้ข้อมูลข่าวสารทางด้านสาธารณสุข

ส่วนที่ 2

กรณีศึกษา

กรณีศึกษา กองบิน 7 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กองบิน7

หมู่ 5 ตำบลมะลวน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โทรสาร 0-7726- 8200 ต่อ 6-5378,6-5379

โทร.0-7726-8023

www.wing7.rtaf.mi.th/wing7health

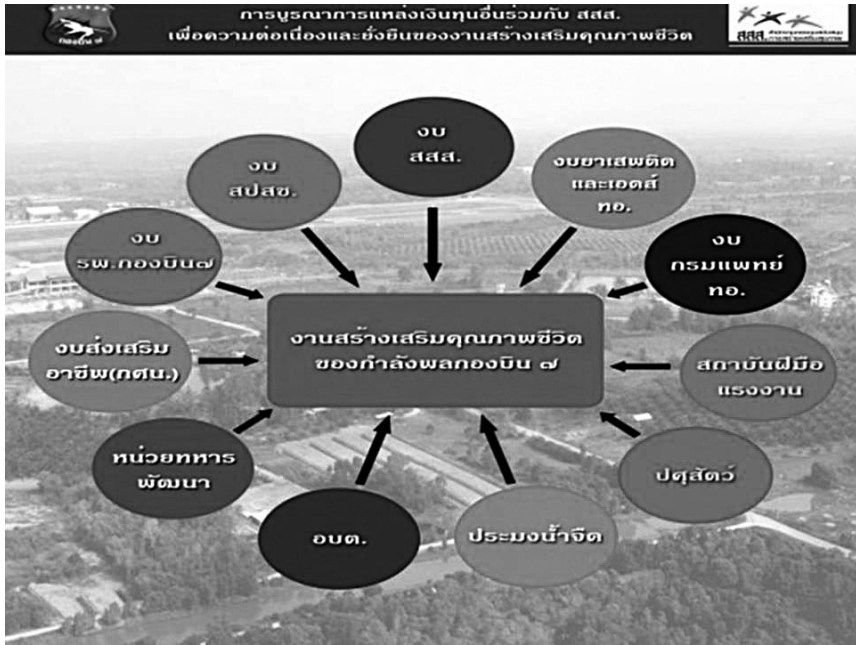
กองบิน 7 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สร้างแนวร่วมปรับเปลี่ยนแนวคิด ปลูกจิตสำนึกการทำงานร่วมกับเครือข่าย

การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตชุมชนแบบบูรณาการของกองบิน 7 จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความโดดเด่นในเรื่อง การทำงานกับเครือข่ายสุขภาวะกับทุกกลุ่ม ทั้งนี้ กองบิน 7 กำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยใช้พื้นที่รัศมีรอบกองบิน 15-20 กิโลเมตร ในการดำเนินการเน้นการจุดประกายให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน

แนะนำกองบิน 7

กองบิน 7 เป็นหน่วยงานสังกัดกองทัพอากาศ ตั้งอยู่ที่ หมู่ 5 ตำบลมะลวน อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กองบิน 7 ดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพของกำลังพล มาตั้งแต่ พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นไปตามนโยบายสร้างเสริมคุณภาพชีวิตกำลังพล เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร จนกระทั่ง พ.ศ. 2553 ได้รับรางวัลหน่วยดีเด่น และได้รับการยอมรับให้เป็นหน่วยงานต้นแบบให้แก่หน่วยงานในพื้นที่ใกล้เคียง

ความโดดเด่นของกองบิน 7 ในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตกำลังพล คือ การจัดการงบประมาณแบบบูรณาการ กล่าวคือกองบิน 7 หางบประมาณเพื่อใช้ในกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพของกำลังพลทั้งจากงบประมาณของกองทัพบก และจากหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) สำนักงานสร้างเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคใต้ตอนบน ประมงน้ำจืด หน่วยทหารพัฒนาเคลื่อนที่ ปศุสัตว์ ศูนย์พันธุ์พืชพื้นบ้าน ฯลฯ โดยหน่วยงานต่างๆ สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดทำโครงการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลากหลาย เช่น กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค, การปรับเปลี่ยน พฤติกรรมสุขภาพของข้าราชการและครอบครัว, สร้างเสริมการออกกำลังกายและทำกิจกรรมต่างๆ ให้กับเยาวชนเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันเรื่องยาเสพติด โรคเอดส์ และอบายมุข เป็นต้น

การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน ได้รับการสนับสนุนจากพลตำรวจโทมานโซ ไกรวงศ์ สมาชิกวุฒิสภาสุราษฎร์ธานี ซึ่งเห็นว่า ประชาชนในพื้นที่ยังรูปแบบการใช้ชีวิต เช่น การบริโภคไม่เหมาะสม การพักผ่อนไม่เพียงพอ รวมถึงประชาชนไม่มีความรู้เรื่องการป้องกันโรคเท่าที่ควร ทำให้ประชาชนมีปัญหาเรื่องสุขภาพ ขณะที่โรงพยาบาลมีงบประมาณไม่เพียงพอกับประชาชน และมีการเบิกงบประมาณเพื่อรักษาพยาบาลมากขึ้นทุกปี สถานการณ์ต่างๆ เหล่านี้ จึงเห็นว่าควรเน้นการป้องกันเพื่อไม่ให้ประชาชนเจ็บป่วย

การเชิญสมาชิกวุฒิสภาสุราษฎร์ธานีเข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาโครงการ ทำให้หน่วยงานราชการต่างๆ เข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับกองบิน 7 ซึ่งทำให้การดำเนินงานของกองบิน 7 สะดวกขึ้น

แนวความคิด...การทำงานเปลี่ยน

การดำเนินการเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนเริ่มจากแนวคิดที่ว่า ถ้าชุมชนเข้มแข็ง บ้านที่อยู่ในชุมชนก็จะเข้มแข็งไปด้วย ประกอบกับกองบิน 7 ประสบผลสำเร็จจากการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของบุคลากรมากระดับหนึ่ง ซึ่งผู้บริหารเห็นว่าควรขยายขอบเขตการดำเนินการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตไปสู่ชุมชน โดยมีนโยบายที่สำคัญคือ

1. นโยบายของกองทัพอากาศ ซึ่งมีนโยบายสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของกำลังพลและประชาชนรอบๆ บริเวณที่กองทัพอากาศตั้งอยู่ในรัศมี 15-20 กิโลเมตร ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานของกองทัพอากาศต้องการกำลังพลที่มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง แต่กองบิน 7 ให้ความสำคัญถึงความเข้มแข็งด้านจิตใจด้วย ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อกำลังพลมีสุขภาพกายที่ดี มีครอบครัวและสังคมที่ดี ทั้งนี้เป้าหมายสูงสุดของการบริหารกำลังพล คือ กำลังพลทำงานได้อย่างมีความสุข (น.อ. รัชชัย อัจฉริยาการุณ รองผู้บังคับการกองบิน 7, สัมภาษณ์ 23 ธันวาคม 2554)

2. การสนับสนุนของกองทัพไทย โดยร่วมมือกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของ กำลังพล และชุมชนรอบข้างของกองบิน

“...แนวคิดสำคัญของการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน
คือต้องดำเนินการภายในองค์กรให้ประสบผลสำเร็จก่อน
จากนั้นจึงขยายไปสู่สังคมรอบนอก...”

(น.ท.หญิง สุรางค์ ลายกนก, สัมภาษณ์ 7 กุมภาพันธ์ 2555)

ใครคือเครือข่าย

การกำหนดเครือข่ายของ
การดำเนินงาน เป็นไปตามนโยบาย
ของกองทัพ เรื่องการดูแลคุณภาพ
ชีวิตของชุมชนรอบบริเวณกองบิน ใน
รัศมี 15 - 20 กิโลเมตรซึ่งมีเครือข่าย
การทำงานที่หลากหลาย ทั้งทหารบก
ทหารอากาศ ตำรวจ องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นระดับต่างๆ รวมทั้งหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และโรงพยาบาล
สร้างเสริมสุขภาพตำบล

การดำเนินงานระยะแรกเลือกเครือข่ายเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่หลักในการ
สร้างเสริมสุขภาพของชุมชน เมื่อทีมงานเข้มแข็งจึงขยายเครือข่ายในพื้นที่มากขึ้น
และขยายขอบเขตชุมชนออกนอกบริเวณรัศมี 15 - 20 กิโลเมตร ทั้งนี้จะค่อยๆ ดำเนิน
การตามศักยภาพ ประสบการณ์ และความพร้อมของคณะทำงาน

ปัจจุบันเครือข่ายของกองบิน 7 ได้แก่ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
สุราษฎร์ธานี, สาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี, สาธารณสุขอำเภอพุนพิน,
เทศบาลเมืองท่าข้าม, สถานีตำรวจภูธรอำเภอพุนพิน, สถานีตำรวจทางหลวง 5

กองกำกับการ 2 ตำบลคลองไทร อำเภอฟุนพิน, โรงพยาบาลสวนสราญรมย์, โรงพยาบาลท่าโรงช้าง, โรงพยาบาลฟุนพิน, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 16 แห่ง, องค์การบริหารส่วนตำบลมะลวน, ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุราษฎร์ธานี, ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสุราษฎร์ธานี, สถานีวิทยุทหารอากาศ 07, โรงเรียนวัดแหลมไผ่, โรงเรียนพันศึกษา, โรงเรียนวัดห้วยกรวด, วัดห้วยกรวด, วัดมะลิวัลย์, วัดแหลมไผ่, อาสาสมัครสาธารณสุขตำบลมะลวนและอาสาสมัครสาธารณสุขกองบิน 7

ปรับ เปลี่ยน...เพื่อชุมชน

แม้ว่าจะมีประสบการณ์ในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่กำลังพล และครอบครัว แต่เมื่อขยายขอบเขตของการดำเนินงานไปสู่ชุมชน ระยะแรกที่ทีมงานกองบิน 7 เครียดและกังวลเพราะเป็นครั้งแรกของการทำงานร่วมกับชุมชน ประกอบกับผู้ปฏิบัติงานคุ้นเคยกับระบบการทำงานของกองทัพ แต่เมื่อต้องทำงานร่วมกับชุมชน ทีมงานต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานใหม่ตั้งแต่กระบวนการคิดจนถึงการปฏิบัติ

“...เมื่อเริ่มแรกที่ต้องมาทำงาน
สร้างเสริมสุขภาพชุมชน
ซึ่งเครือข่ายกว้าง แต่ก่อนทีมงาน
จะทำงานเฉพาะภายในกองบิน
ระยะแรกไม่ทราบว่าเป้าหมาย
ที่ต้องทำให้บรรลุคืออะไร
รู้สึกกังวล...”

(น.ต.หญิง กมลรัตน์ กิมเกณธอม สัมภาษณ์ 7 กุมภาพันธ์ 2555)

จากเดิมที่ทีมงานสร้างเสริมสุขภาพของกองบิน 7 ดำเนินการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่กำลังพลโดยมีระบบงานที่สำคัญคือ ลำดับชั้นของสายการบังคับบัญชา การจัดกิจกรรมจะต้องทำหนังสือถึงผู้บังคับบัญชา เพื่ออนุมัติและสั่งการให้หน่วยงานขึ้นตรงกองบิน 7 ให้การสนับสนุนตามร้องขอ เช่น ฝ่ายอาคารสถานที่ ฝ่ายยานพาหนะ ฯลฯ แต่เมื่อทำงานกับเครือข่ายภายนอกกระบวนการทำงานปรับเปลี่ยนไปเป็นการประสานงานเพื่อกระตุ้น และอำนวยความสะดวก

แม้ว่าทีมงานจะทราบว่าการทำงานต้องปรับเปลี่ยนไปเป็นการประสานงาน กระตุ้น และสนับสนุนการทำงานของเครือข่าย แต่ระยะแรกทีมงานยังกังวลว่าจะได้รับความร่วมมือหรือไม่

ความสำเร็จประการแรกในการสร้างเสริมสุขภาพให้แก่ชุมชนของกองบิน 7 จึงเป็นการชนะตัวเองแม้ว่าผู้ปฏิบัติงานจะกลัวและไม่คุ้นเคย แต่ก็ลงมือปฏิบัติ

ไม่ยากอย่างที่คิด

ครั้งแรกของการประสานงานกับเครือข่ายเป็นการเชิญเครือข่ายมาร่วม สัมมนาเรื่องการทำงานแบบพหุภาคีการสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อสร้างความเข้าใจและ จัดตั้งคณะทำงานร่วมกัน การประชุมครั้งแรกนี้ได้ผลดีเกินคาด เมื่อมีเครือข่ายเข้าร่วมประชุมอย่างหลากหลาย และส่วนใหญ่กล้าแสดงความคิดเห็น

“...ระยะแรกของการประสานงานกับเครือข่าย รู้สึกกังวล
ไปพบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำรวจ
เจอกับคนหลากหลายที่ไม่เคยสัมผัส กลัวไม่ได้รับความร่วมมือ
แต่ว่าได้ผลดีเกินคาด
เครือข่ายบางคนโดดประชุมที่ศาลากลางจังหวัด
เพื่อมาประชุมกับกองทัพ ระยะหลังเครือข่ายจะมาสอบถามว่า
จะประชุมอีกเมื่อไร ทำให้มีกำลังใจและผ่อนคลายความตึงเครียด...”
(นายพิบูล โสภผล, สัมภาษณ์ 7 กุมภาพันธ์ 2555)

การส่งหนังสือเชิญถึงเครือข่ายเพื่อเชิญเข้าร่วมประชุม ระยะแรกที่ทีมงานกอง
บิน 7 ไม่ทราบว่ เครือข่ายแต่ละท่านเป็นอย่างไร ดังนั้นหนังสือจึงกำหนดวัตถุประสงค์
ของการสัมมนาอย่างชัดเจน เพื่อให้องค์กรเครือข่ายสามารถคัดเลือก และมอบหมาย
ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการสัมมนาได้อย่างถูกต้อง หรือส่งคนที่ใช่ มาทำงานที่ใช่

“...ระยะแรกรู้สึกกังวล ว่าจะได้รับความร่วมมือใหม่
แต่โชคดีที่เครือข่ายที่ออกไปปฏิบัติงาน ส่วนหนึ่งเป็นบุคคลในชุมชน
และส่วนหนึ่งเครือข่ายเคยใช้บริการกองบิน 7
นอกจากนี้ เครือข่ายส่วนใหญ่ยังปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข
เหมือนกันทำให้ได้รับความร่วมมือ...”

(น.ต.หญิง กมลรัตน์ กิมเกณธอม, สัมภาษณ์ 7 กุมภาพันธ์ 2555)

เริ่มต้นสวย...ได้ชัยมากกว่าครึ่ง

กิจกรรมแรกของการเปิดตัวการทำงานร่วมกันระหว่างกองบิน 7 กับภาคี
เครือข่าย คือ การสัมมนาเรื่องการทำงานแบบพหุภาคีการสร้างเสริม คุณภาพ
ชีวิตชุมชน เป็นการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ซึ่งจัด 2 วัน โดยทีมวิทยากร
จากสำนักงานโครงการสร้างเสริมสุขภาพกำลังพลของกองทัพอไทย

หัวใจสำคัญของกิจกรรมการเปิดตัว
คือ ต้องให้เครือข่ายรู้สึกถึงประโยชน์
ของงาน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของงาน
และมั่นใจว่ากิจกรรมที่จะดำเนินการ
ต่อไปจะไม่ล้มเลิกระหว่างทาง

วิทยากรจากกองทัพอไทย ซึ่งนำโดย พลโทแพทย์หญิงกมลพร สวนสม
จิตร ผศ.ดร.เกษม นครเขตต์ และ อาจารย์สันติ ฤกษ์จำนง โน้มน้าวให้เครือ
ข่ายเห็นความสำคัญของการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตชุมชน พร้อมกับนำเสนอว่า
โครงการของกองบิน 7 ได้รับการสนับสนุนจากกองทัพอไทย ซึ่งได้รับงบประมาณ
การดำเนินงานมาจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
ทำให้เครือข่ายเห็นความสำคัญของงาน

วิทยาการแนะนำให้เครือข่ายรู้จักกัน แล้วระดมสมองเพื่อค้นหาปัญหา และกำหนดเป้าหมายของการทำงานร่วมกันผลการระดมสมองพบปัญหาของชุมชนที่ต้องร่วมกันแก้ไข คือ

1. เยาวชนติดยาเสพติด
2. เยาวชนท้องก่อนวัยอันควร
3. ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร

การสัมมนายังทำให้ทราบว่า เครือข่ายแต่ละกลุ่มมีจุดเด่นอย่างไร และทำให้ทราบว่า ใครควรเป็นผู้มีส่วนร่วมหลักเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ เช่น โรงพยาบาลสวนสราญรมย์อาสาเป็นวิทยาการแก้ไขปัญหายาเสพติด กองบิน 7 มีความพร้อมด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก โรงเรียนช่วยคัดกรองนักเรียนเข้าร่วมโครงการ ฯลฯ

วิทยาการกระตุ้นให้เครือข่ายเลือกตัวแทนขององค์กรเครือข่าย เพื่อเป็นคณะทำงานร่วมกับกองบิน 7 ตัวแทน องค์กรละ 1-2 คน ซึ่งกองบิน 7 จะส่งหนังสือถึงหน่วยงานต้นสังกัดระดับผู้บริหารของคณะทำงาน เพื่อให้หัวหน้าของคณะทำงานรับทราบและให้การสนับสนุน

นอกจากนี้ยังมีการคัดเลือกประธาน ซึ่งนางสมบุรณ์ ภิญาคง (ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมะลวน) ได้รับคัดเลือก เนื่องจากเป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ และมีประสบการณ์การทำงานร่วมกับชุมชนมากมาย

การดำเนินการ จะพยายามจัดกิจกรรมต่อเนื่องทั้งปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของเครือข่ายด้วย โดยกองบิน 7 จะเป็นผู้กระตุ้น และอำนวยความสะดวก เพื่อให้เครือข่ายปฏิบัติงาน

ระยะแรกกองบิน 7 แสดงบทบาทเป็นผู้จัดร่วมกับเครือข่าย เช่น จัดกิจกรรมเพื่อต่อต้านยาเสพติดโดยประสานให้โรงเรียนบ้านห้วยกรวดและโรงเรียนพันธุศึกษา คัดเลือกนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเข้าร่วมกิจกรรม ประสานให้โรงพยาบาลสวนสราญรมย์มา

เป็นวิทยากร และมีทีมวิทยากรซึ่งเป็นครูฝึกของกองพันอากาศโยธินกองบิน 7 เป็นผู้ทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม

แนวทางที่กองบิน 7 ใช้เพื่อทำงานร่วมกับชุมชนอีกประการหนึ่ง คือ กองบิน 7 มีเป้าหมายในการดำเนินการว่าต้องการผลลัพธ์อย่างไร และจะกระตุ้นเครือข่ายให้เห็นความสำคัญของปัญหา และคิดหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดย กองบิน 7 เปิดประเด็นการระดมความคิดเห็น ด้วยการนำเสนอความคิดของ กองบิน 7 ว่ามีความคิดเห็นอย่างไร แล้วถามเครือข่ายว่า มีความคิดเห็นว่อย่างไร แล้วจึงออกแบบการทำงานร่วมกัน

การออกแบบกิจกรรมจะออกแบบให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เช่น การ จัดกิจกรรมกับเด็กนักเรียนจะแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มเด็กเรียน ส่วนใหญ่สนใจเลือกฟังการบรรยายจากวิทยากร
2. กลุ่มนักเรียนหญิง สนใจกิจกรรมงานฝีมือ
3. กลุ่มนักเรียนชาย สนใจเล่นกีฬา

เมื่อได้มติของที่ประชุมว่าจะดำเนินกิจกรรมอะไร กองบิน 7 จะทำหน้าที่เป็น เจ้าภาพด้วยการเขียนโครงการ หางบประมาณสนับสนุนการทำงานของเครือข่าย และ ประสานงานกับเครือข่ายเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย

กิจกรรมที่กองบิน 7 ทำร่วมกับเครือข่าย เช่น

- การจัดสัมมนาเรื่องการทำงานแบบพหุภาคีการสร้างเสริมสุขภาพ
- การพัฒนาเครือข่ายเยาวชนสร้างเสริมสุขภาพ
- โครงการสื่อสารสุขภาพ
- การพัฒนาเครือข่ายสุขภาพชุมชนเข้มแข็งด้วยเศรษฐกิจพอเพียง
- โครงการส่งเสริมสุขภาพแก้ปัญหาในพื้นที่

กองบิน 7 ยังพัฒนาเว็บไซต์ www.wing7.rtaf.mi.th/wing7health เพื่อเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับเครือข่าย และจัดงานมหกรรมสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อให้เครือข่ายนำเสนอจุดเด่นของตนเอง ดังนี้

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยกรวด มีความเด่นเรื่อง การสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีโครงการชุมชนแห่งการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนด้านภูมิปัญญา

- โรงพยาบาลพุนพิน มีความโดดเด่นเรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพของแรงงานนอกระบบ

- โรงพยาบาลท่าโรงช้าง มีความโดดเด่นเรื่อง โครงการสุขภาพดีวิถีไทย

- เทศบาลเมืองท่าข้าม มีความโดดเด่นเรื่องการสร้างเสริมให้ประชาชนดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีโครงการปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าสะท้อน มีความโดดเด่นเรื่องการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านโครงการมหกรรมตลาดนัดภาคประชาชนตำบลท่าสะท้อน

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลีเล็ด มีโครงการหมู่บ้านเบอร์วัน ตำบลลีเล็ด

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตะปาน มีความโดดเด่นเรื่องการออกกำลังกาย โดยทำโครงการตะปานร่วมใจ ลดเอว ลดพุง ลดอ้วน ลดโรค

บริหารตน บริการทีมงาน บริหารเครือข่าย

กว่าจะสามารถปรับตัว และทำงานร่วมกับเครือข่ายได้ เบื้องหลังความสำเร็จดังกล่าว ทีมงานของกองบิน 7 ต้องปรับเปลี่ยนการทำงานของตนเองให้สอดคล้องกับงานที่เปลี่ยนไป

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ การออกแบบระบบการทำงานภายในของทีมงานกองบิน 7 เนื่องจากการดำเนินการเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน มีผู้รับผิดชอบหลัก 1 คน แต่ผู้รับผิดชอบหลักก็มีภาระหน้าที่ของงานประจำอื่นๆ ด้วย

ทีมงานของกองบิน 7

คณะทำงานหลักที่เป็นผู้ปฏิบัติงานเพื่อสร้างเสริมสุขภาพชุมชนของกองบิน 7 มี 4 คนประกอบด้วย

1. น.ท.หญิง สุรางค์ ลายกนก เป็นผู้ดำเนินโครงการ หรือผู้รับผิดชอบหลัก เป็นผู้วางแผนและกระตุ้นทีมงานซึ่งต้องเป็นผู้ที่สามารถมองเห็นภาพรวมของโครงการทั้งหมด เป็นผู้เสียสละ นอกจากนี้ ยังเป็นผู้เปิดรับความคิดเห็นคนอื่น เมื่อไม่มีความรู้เรื่องอะไรก็จะบอกว่าไม่รู้ และจะหาความรู้เพิ่มเติม

2. น.ต.หญิง กมลรัตน์ กิมเกณนอม เป็นผู้ช่วยผู้จัดการโครงการ มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ มีความเป็นนักวิชาการ และเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านวิชาการแก่ทีมงาน

3. นายพิบูล โสภภาพ เป็นผู้ประสานงาน ซึ่งมีภรรยาเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และเป็นคนในพื้นที่ทำให้รู้จักเครือข่ายในระดับหนึ่ง ประกอบกับผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตนและเข้าใจว่าเครือข่ายมีงานอยู่แล้วการเข้าไปประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจึงเข้าไปอย่างอ่อนน้อม และไม่ละเมิดสิทธิของเครือข่าย

4. น.ต.กรรณิกา พรหมวงศ์ ทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน ซึ่งเชี่ยวชาญเรื่องการจัดสถานที่ การต้อนรับ การอำนวยความสะดวก การจัดอาหารว่างและเครื่องดื่ม

ระยะแรกของการทำงาน น.ท.หญิง สุรางค์ ลายกนก ยังไม่มีทีมงาน จึงทำงานทุกอย่างด้วยตนเอง ทั้งงานเอกสาร การจัดอาหารว่าง เครื่องดื่ม ห้องประชุม ฯลฯ ทำให้น้องๆ ผู้มองดูอยู่ห่างๆ เริ่มเห็นว่า น.ท.หญิง สุรางค์ ทำงานหนัก และงานที่ทำมีประโยชน์ต่อชุมชน น้องๆ จึงอาสามาช่วยงาน

นอกจากนี้ทีมงานของกองบิน 7 ยังมีคุณดวงเดือน หนูยิ้ม พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมะละวัน มาทำงานร่วมด้วย

โดยเป็นเลขานุการของการประชุมร่วมกับเครือข่าย ช่วยเหลือในการลงทะเบียน การประสานงานเครือข่าย การนำเสนอข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ และช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของทีมงาน คุณดวงเดือน ช่วยงานโดยไม่รับค่าใช้จ่าย เพราะเห็นประโยชน์จากงานที่ทำและเห็นว่าตนเองก็ได้รับความรู้ และประสบการณ์จากการทำงานสร้างเสริมสุขภาพของชุมชน ซึ่งเป็นงานที่ไม่เคยปฏิบัติ ประกอบกับความประทับใจ และการได้รับการตอบรับที่ดีจากทีมงานกองบิน 7 ทีมองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของทีม

การบริหารตนเอง

เนื่องจากทีมงานกองบิน 7 ต้องทำงานประจำควบคู่กับการทำงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน ดังนั้นการรวมกลุ่มเพื่อทำงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตต้องทำเมื่อสมาชิกพร้อมหรือมีเวลาว่างตรงกัน และใช้รูปแบบการประชุม หรือการหารืออย่างไม่เป็นทางการ เพื่อให้มีความคล่องตัวในการทำงาน คือไม่ท้าวาระการประชุม แต่ทีมงานจะทราบว่า การประชุมครั้งนั้นๆ มีเป้าหมาย หรือต้องการผลลัพธ์จากการประชุมอะไรบ้าง

ทีมงานแต่ละคนจะบริหารข้อมูลของตนเอง ด้วยมีแฟ้มงานแยกตามโครงการที่รับผิดชอบ เมื่อคุยเรื่องงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตชุมชนจะหยิบแฟ้มของตนเองมาด้วยทุกครั้ง

นอกจากนี้ทีมงานกองบิน 7 ยังเป็นบุคคลที่มีดีเอ็นเอเดียวกัน คือมีความเห็นเหมือนกันว่าสังคมต้องอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกัน ถ้ารอบบ้านแข็งแรงในบ้านก็จะมีภูมิคุ้มกันรวมถึงมองว่า มนุษย์มีศักยภาพ มีความเท่าเทียมกัน การทำงานร่วมกับเครือข่ายต้องเชื่อมั่นว่าเพื่อนมีศักยภาพ ต้องเอื้อให้เพื่อนแสดงศักยภาพ หน้าที่ของกองบิน 7 จึงเป็นการ “จุดประกายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้”

บริหารทีมงาน

เมื่อมีน้องใหม่เพิ่มเข้ามาในทีม ทีมงานจะสอนงานโดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานร่วมกัน นอกจากนี้ น.ท.หญิง สุรางค์ ลายกนก ได้เตรียมพัฒนา น.ต.หญิง กมลรัตน์ กิมเกณธอม เพื่อเป็นผู้รับผิชอบโครงการ (Successor) ในรุ่นต่อไป

การแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบของคณะทำงานภายในกองบิน 7 จะมอบหมายให้แต่ละคนทำงานตามที่ตนเองถนัด และมีความสามารถในการทำงานนั้นๆ เช่น นายพิบูล โสภผลทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกับเครือข่าย เพราะเป็นบุคคลในชุมชนและมีภรรยาเป็นเจ้าของร้านที่สาธิตในพื้นที่ ทำให้ทราบช่องทางในการติดต่อและประสานงาน

ทุกครั้งก่อนทำงานร่วมกับชุมชน ทีมงานกองบิน 7 จะประชุมร่วมกันเพื่อให้ทุกคนรับรู้ข้อมูล และวางแผนการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ด้วยระบบการทำงานของกองทัพบกจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา และหน่วยขึ้นตรงกองบิน 7 ในการขับเคลื่อนการทำงานจึงจำเป็นต้องมีผู้บังคับบัญชาเป็นหัวหน้าโครงการและมีผู้รับผิดชอบโครงการตามลำดับ ทั้งนี้ คณะทำงาน จะต้องรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานต่อผู้บังคับบัญชา ในที่ประชุมอย่างต่อเนื่อง

กองบิน 7 จะเปลี่ยนผู้บังคับบัญชาทุกๆ 1-2 ปี ระหว่างผู้บังคับบัญชานั้น เก่ากับคนใหม่จะมีระบบส่งมอบงาน นอกจากนี้วัฒนธรรมองค์กรเมื่อเปลี่ยนผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชาคนใหม่จะมาเยี่ยมชมโรงพยาบาลกองบิน 7 จึงเป็นช่องทางที่ผู้ปฏิบัติงาน สร้างเสริมคุณภาพชีวิตชุมชนจะให้รายละเอียดการดำเนินงานทั้งในรูปของการรายงานและเอกสารต่อผู้บังคับบัญชา

นอกจากนี้กองบิน 7 ยังแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานนำร่องด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตชุมชนของกองทัพทั้ง 4 หน่วยงานโดยเฉพาะโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ซึ่งผู้ปฏิบัติงานของกองบิน 7 ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลแล้ว พัฒนางานให้สอดคล้องกับบริบทของตนเอง

ก้าวต่อไปของกองบิน 7

ปัจจุบันกองบิน 7 เป็นพี่เลี้ยงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตชุมชนให้แก่ กองบิน 41 (เชียงใหม่)

ในอนาคต กองบิน 7 จะพยายามสร้างชุมชนต้นแบบที่มีความเข้มแข็ง ด้านจิตใจ (มีภูมิคุ้มกัน) โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย แนวทางหนึ่ง คือ การแก้ไขปัญหายาเสพติด การตั้งครุฑก่อนวัยอันควร ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

บทเรียนจากการทำงาน

บทเรียนสำคัญที่ทีมงานกองบิน 7 ได้เรียนรู้จากการสร้างเสริมสุขภาพชุมชน คือ

1. การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตชุมชนมีเป้าหมายมากกว่าการสร้างเสริม ด้านสุขภาพ แต่มีเป้าหมายเพื่อสร้างวัฒนธรรมความเป็นอยู่ในทุกๆ ด้าน เพื่อ สนับสนุนให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. การทำงานร่วมกับชุมชน จะไม่บังคับ แต่จะใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การสร้างเสริมให้ผู้สูงอายุออกกำลังกายแบบแอโรบิก ระยะเวลาเรียนรู้ว่า ผู้สูงอายุเหนื่อยเกินไป จึงปรับเพลงให้ช้าลง และใช้ท่าเต้นที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ จนเกิดเป็น “โนราห์บิก” ซึ่งเป็นการนำท่ามโนราห์มาใช้ในการเต้นแอโรบิก

3. เครือข่ายและชุมชน มีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมืออยู่แล้ว เช่น ระยะเวลาเครือข่ายจะเป็นผู้โทรมาหากองบิน 7 ว่าจะประชุมอีกเมื่อไร หรือกลุ่มผู้สูงอายุจะมารวมกลุ่มกัน เพื่อเต้น “โนราห์บิก” อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งทีมงานจะต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ และความพร้อมของสถานที่อยู่เสมอ การทำงานร่วมกับเครือข่าย ทีมงานจึงต้องมีความต่อเนื่อง

ผลลัพธ์ของการทำงานร่วมกับเครือข่าย

ผลลัพธ์ของการดำเนินงานการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตชุมชนที่เกิดขึ้นในขณะนี้ คือ ความเข้มแข็งของทีมงาน และความรู้สึกระทึกใจที่เครือข่ายมีให้แกกัน ดังนี้

ความประทับใจของทีมงานกองบิน 7

ทีมงานกองบิน 7 ใจประทับใจการทำงานร่วมกับเครือข่าย ดังนี้

1. ได้รับการตอบรับและได้รับความช่วยเหลือจากเครือข่ายเป็นอย่างดี เมื่อเทียบกับการเริ่มโครงการ ซึ่งทีมงานกองบิน 7 กังวลว่าจะไม่ได้รับความร่วมมือจากเครือข่าย

2. ประทับใจเครือข่ายที่ทำเพื่อชุมชน มีการช่วยเหลือกันทั้งที่งานสร้างเสริมสุขภาพชุมชนเป็นงานนอกเหนือจากงานประจำของเครือข่าย แต่เครือข่ายก็ให้ความร่วมมือ

3. ประทับใจที่ทีมงานกองบิน 7 สามารถเข้าไปอยู่ในใจของเครือข่าย โดยการช่วยเหลือกัน ทั้งเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัว

ความประทับใจของเครือข่าย

1. กองบิน 7 เป็นองค์กรพันธมิตร สามารถประสานเพื่อขอความช่วยเหลือได้

2. กองบิน 7 ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำงานเพื่อสร้างเสริมสุขภาพชุมชนในหลากหลายเวที เช่น ระหว่างกองบิน 7 กับเครือข่าย และระหว่างเครือข่ายด้วยกัน โดยกองบิน 7 เป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและเชื่อมโยงเครือข่าย

นอกจากผลลัพธ์จากการ “ได้ใจ” คณะทำงานแล้ว ยังทำให้ชุมชนมีสุขภาวะที่ดีขึ้น ดังเช่น ครูถาวร ยิ้มย่อง หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนพันธุศึกษา กล่าวว่า หลังจากจัดกิจกรรมเข้าค่ายให้แก่นักเรียนแล้ว สังเกตเห็นว่า นักเรียนกล้าพูดคุยกับครูมากขึ้น รวมถึงช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียนน้อยลงครูฟังความคิดเห็นของนักเรียนมากขึ้น

วิทยาการของโครงการคือ อาจารย์สันติ ฤกษ์จำนง ยังได้รับเชิญจากนางสมบุรณ์ ภิญญาคง (ประธานสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลมะลวน) ให้เป็นวิทยากรเพื่อพัฒนาเครือข่ายต่างๆ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยความสำเร็จ

ปัจจัยความสำเร็จของกองบิน 7 ประกอบด้วย การได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา จากกองทัพไทยและจากเครือข่ายรวมถึงเครือข่ายมีความเชี่ยวชาญที่หลากหลาย และได้รับการตอบสนองจากประชาชน ดังนี้

1. ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา โดยการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของบุคลากรและของชุมชนเป็นนโยบายที่ผู้บริหารแต่ละรุ่น แม้จะเปลี่ยนผู้บริหารผู้บริหารคนใหม่ก็สานต่อนโยบายอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ยังหมายความว่ารวมถึง การได้รับการสนับสนุนจาก พลตำรวจโท มาโนช ภิรวงศ์ สว.สุราษฎร์ธานี ทำให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจ และให้การสนับสนุนมากขึ้น

2. ได้รับการสนับสนุน จากสำนักงานโครงการสร้างเสริมสุขภาพกำลังพลของกองทัพไทย ซึ่งร่วมมือกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อผลักดันให้กองทัพสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของกำลังพลและชุมชน โดยสำนักงานโครงการสร้างเสริมสุขภาพกำลังพลของกองทัพไทยให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ(บางส่วน) ด้านวิชาการ ด้านวิทยากร เป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจ

3. ได้รับการสนับสนุนจากเครือข่าย โดยระยะแรกเครือข่ายเป็นบุคลากรที่ทำงานด้านสาธารณสุข ซึ่งเห็นว่าเป็นงานของตนเองอยู่แล้ว แต่ต่างคนต่างทำ เมื่อกองบิน 7 เป็นผู้ประสานให้วิเคราะห์ปัญหาและออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกัน ทำให้เครือข่ายให้ความร่วมมือ

4. ความเชี่ยวชาญของเครือข่ายที่หลากหลาย โดยเครือข่ายแต่ละองค์กรมีความโดดเด่นของตนเอง นอกจากนี้นางสมบุรณ์ ภิญญาคงประธานคณะทำงาน เป็นผู้นำแห่งศรัทธาเป็นที่พึ่งของคณะทำงานได้จริง

5. ได้รับการตอบรับจากประชาชนเพราะประชาชนบางส่วนเคยมาใช้บริการของโรงพยาบาลกองบิน 7 และประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อกองบิน 7 โดยเห็นว่าเป็นองค์กรที่มีระเบียบวินัยและมีศักยภาพ ที่สามารถให้การสนับสนุนประชาชนในทุกๆ ด้าน

สรุป

การปรับเปลี่ยนบทบาทของกองบิน 7 จากเดิมที่ทำการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตกำลังพล เป็นการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนรอบกองบินในรัศมี 15 - 20 กิโลเมตร กองบิน 7 จึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีการทำงานใหม่

หลักการที่เป็นหัวใจหลักของการทำงานร่วมกับเครือข่าย คือ การเชื่อมั่นว่าเครือข่ายมีศักยภาพ ดังนั้นการปฏิบัติงานร่วมกันจึงให้เครือข่ายมีส่วนร่วมทุกกระบวนการ และกองบิน 7 เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ ซึ่งเป็นผลจากค่านิยมที่ทีมงานกองบิน 7 ยึดถือร่วมกัน ในเรื่อง “สร้างแนวร่วม ปรับเปลี่ยนแนวคิด ปลูกจิตสำนึกการทำงานร่วมกับเครือข่าย”

กรณีศึกษา โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์

โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์
383 ถนนวาริน-พิบูล ตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ
จังหวัดอุบลราชธานี 34190
โทรศัพท์ 045-321173-5 ต่อ 333
www.ksp-hosp.com
webmaster@ksp-hosp.com, ksphosp@ksp-hosp.com

โรงพยาบาล ค่ายสรรพสิทธิประสงค์

มากกว่าการดูแลสุขภาพแต่สร้างทีมงานเพื่อดูแลสุขภาพ

โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ตระหนักว่า การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ โรงพยาบาลไม่สามารถดำเนินการเองได้ ต้องทำร่วมกับเครือข่าย โรงพยาบาลมีแนวทางการทำงานร่วมกับเครือข่ายว่า ไม่ใช้การช่วยเหลือทางการเงิน แต่เป็นการดูแลกันด้วยใจ ด้วยการเป็นพี่เลี้ยงและผู้อำนวยการความสะดวก เพื่อให้เครือข่ายเข้มแข็ง สามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืนและเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้อื่นต่อไป

ความคิดดังกล่าวข้างต้น ได้รับการถ่ายทอดจนเป็นค่านิยมในการปฏิบัติงานของบุคลากรของโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น

การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ เริ่มจากการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่กำลังพล แล้วจึงขยายไปสู่ชุมชน

บุคลากรแนวคิการทำงานร่วมกับเครือข่าย

การทำงานของโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของชุมชน แต่เดิมเป็นหน้าที่หลักของแผนกส่งเสริมสุขภาพ โดยดำเนินงานร่วมกับคณะแพทย์ที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ของทีมงานแผนกส่งเสริมสุขภาพร่วมกับพันเอกพิเศษสุรรัตน์ ประเสริฐสุข ผู้อำนวยการโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ (ขณะนั้น)

ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการ) พบว่า การดำเนินงานด้วยทีมงานแผนกส่งเสริมสุขภาพเพียงลำพัง เหนื่อย และยากที่จะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น จึงควรทำงานเป็นเครือข่ายร่วมกับประชาชนในพื้นที่

หลักการงานร่วมกับภาคีเครือข่าย

โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ มีหลักการหรือแนวทางการทำงานร่วมกับเครือข่าย ดังนี้

1. การทำงานสร้างเสริมสุขภาพร่วมกับชุมชน ไม่สามารถบังคับชุมชนได้ ต้องทำให้ชุมชนเห็นประโยชน์ เห็นปัญหาของชุมชนร่วมกัน มีความสุขและความสนุกกับการทำงาน

2. การทำงานร่วมกับชุมชนในลักษณะของพันธมิตรหรือเครือข่าย ต้องมองเครือข่ายว่ามีความเท่าเทียมกัน มีความรู้ ความสามารถ การดำเนินงานต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น โรงพยาบาลช่วยออกนิทรรศการ และออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ในกิจกรรมสำคัญของเครือข่าย เป็นต้น

3. การประสานงาน ผู้ปฏิบัติงานต้องสามารถเข้าถึงประชาชนได้ และมีทักษะการประสานงานสูง เพื่อให้เครือข่ายประทับใจและนำไปสู่ความร่วมมือในการดำเนินงาน

4. การช่วยเหลือที่ยั่งยืน ไม่ใช้การช่วยเหลือทางการเงิน แต่เป็นการช่วยเหลือด้านความรู้และโอกาส

5. การออกแบบระบบงานภายใน องค์กรกำหนดให้แผนกส่งเสริมสุขภาพเป็นผู้รับผิดชอบหลัก และให้แผนกส่งเสริมสุขภาพทำงานร่วมกับฝ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมีกลไกที่ช่วยให้แผนกส่งเสริมสุขภาพสามารถนำเสนอความก้าวหน้าในที่ประชุมได้ ทำให้ผู้บริหารทราบความก้าวหน้า ตลอดจนสามารถติดตามงานและให้การสนับสนุนทีมงานแผนกส่งเสริมสุขภาพได้อย่างเหมาะสม

การคัดเลือกทีมงาน

โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์มีแนวทางการคัดเลือกบุคลากรเพื่อมาปฏิบัติงานในแผนกส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการส่งเสริมสุขภาพให้แก่งานกำลังพลและชุมชน ดังนี้

1. เป็นผู้เสียสละเพราะต้องทำงาน 24 ชั่วโมง ประกอบกับการทำงานในชุมชน ผู้ปฏิบัติงานจะไม่ได้รับค่าเวร แต่ผู้ปฏิบัติงานจะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเครือข่ายทำให้มีค่าภาษีสังคมมาก

2. สามารถเข้าใจ และเข้าถึงชุมชนได้

3. รักการเรียนรู้ และพัฒนาตัวเองเสมอ เพราะสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

โดยปกติผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้ที่เรียนจบด้านสาธารณสุข จึงทำให้มีความรู้เรื่องสุขภาวะเป็นทุนเดิมอยู่แล้วเมื่อรับทีมงานใหม่ รุ่นน้องจะได้รับการสอนจากรุ่นพี่ให้รู้จักชุมชน เช่น ปัญหาและผู้ประสานงานของแต่ละเครือข่าย รวมถึงระเบียบของราชการ และระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

การปฏิบัติงานของแผนกส่งเสริมสุขภาพได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาทั้งเรื่องงบประมาณ ขวัญกำลังใจ และได้รับสวัสดิการพิเศษ เนื่องจากต้องทำงานตลอด 24 ชั่วโมง และมีค่าภาษีสังคมแต่ไม่สามารถเบิกค่าเข้าเวรและค่าใช้จ่ายได้

แนวทางการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงานเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์แบ่งระดับการดำเนินงานได้ 3 ระดับ คือ ระดับทีมงานแผนกส่งเสริมสุขภาพ ทีมงานของโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ และการทำงานร่วมกับเครือข่าย ดังนี้

ระดับทีมงานแผนกส่งเสริมสุขภาพ

งานประจำของแผนกส่งเสริมสุขภาพเป็นงานเยี่ยมบ้านของคนที่ไข้เรื้อรัง แผนกมีแผนการทำงานที่วางไว้เป็นรายปี รายเดือน และรายสัปดาห์โดยมีแนวทางกำหนดแผนการปฏิบัติงานจาก 2 ทาง คือ จากใหญ่ไปเล็ก หรือจากเล็กไปใหญ่ ดังนี้

1. การกำหนดแผนการทำงานจากใหญ่ไปเล็ก เป็นการตอบสนองต่อนโยบาย และยุทธศาสตร์ขององค์กร แผนกส่งเสริมสุขภาพรับผิดชอบการสร้างเสริมสุขภาพของกำลังพลและครอบครัว ซึ่งดูแลทั้งด้านร่างกาย สังคม จิตใจ และเศรษฐกิจ

แผนกส่งเสริมสุขภาพจะวิเคราะห์ผลตรวจสุขภาพประจำปี และข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของกำลังพลมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยเลือกแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมมากๆ และทีมงานมีความพร้อมทั้งด้านศักยภาพ และทรัพยากรก่อน

2. การกำหนดแผนการทำงานจากเล็กไปใหญ่ เป็นการตอบสนองต่อเป้าหมายของชุมชน ประชาชนและคนไข้แต่ละชุมชน/บุคคล

การปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ แผนกส่งเสริมสุขภาพจะประชุมร่วมกันทุกวันจันทร์ เพื่อสรุปการทำงานของอาทิตย์ที่ผ่านมา และทบทวนว่าภายในสัปดาห์นี้จะดำเนินการเรื่องอะไร

ทั้งนี้ทุกเช้าก่อนออกพื้นที่ ทีมงานจะแลกเปลี่ยนข้อมูลกันว่า แต่ละคนจะไปเยี่ยมใคร บริเวณไหน ใครจะไปด้วย และประสานงานกับใคร เช่น ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น การลงพื้นที่แต่ละครั้งจะประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องวิถีชีวิตและแนวทางการรักษา ดูแลผู้ป่วยคนนั้นๆ ร่วมกัน โดยทีมงานของแผนกส่งเสริมสุขภาพจะทราบว่า ผู้ป่วยมีวิถีชีวิตอย่างไร ขณะที่เครือข่ายจะได้เรียนรู้แนวทางการดูแลผู้ป่วยในพื้นที่ของตนเอง

หลังจากลงพื้นที่ ทุกเย็นทีมงานจะบันทึกรายละเอียดของการลงพื้นที่ที่เสมอจนกลายเป็นวัฒนธรรมการทำงานของแผนกส่งเสริมสุขภาพ ข้อมูลที่จัดบันทึกจะถูกรวบรวมและประมวลผลเพื่อวางทิศทางการดำเนินงานของแผนก

การแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันของทีมงานแผนกส่งเสริมสุขภาพ มีแนวทางดังนี้

1. จัดประชุมอย่างไม่เป็นทางการ โดยจัดเป็นรายสัปดาห์และรายเดือน
2. การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน เช่น การตรวจคัดกรองสุขภาพ โดยทีมงานต้องกลับมาทำรายงานและจัดทำฐานข้อมูล ซึ่งข้อมูลจะถูกรวบรวมเพื่อวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา และวางแผนเพื่อสร้างเสริมสุขภาพให้แก่กำลังพลและชุมชนต่อไป

ทีมงานแผนกส่งเสริมสุขภาพมีแผนการปฏิบัติงานแยกเป็นรายปี รายเดือน รายสัปดาห์ ทีมงานทุกคนจะทราบเป้าหมายและกิจกรรมที่ต้องทำ โดยช่องทางที่ใช้เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของทีมงานที่สำคัญคือ ประชุมและการพูดคุยระหว่างการทำกิจกรรมต่างๆ รวมถึงระหว่างรับประทานอาหารร่วมกัน

ระดับทีมงานของโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์

นอกจากโครงสร้างองค์กรที่ระบุให้การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตมีแผนกส่งเสริมสุขภาพเป็นผู้รับผิดชอบหลัก และทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว เช่น การจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ฝ่ายโภชนาการรับผิดชอบเรื่องอาหาร ฝ่ายพลาธิการรับผิดชอบเรื่องรถรับส่ง พยาบาลจากฝ่ายต่างๆ มาช่วยงาน แต่ละฝ่ายจะศึกษารายละเอียดของการจัดงาน และออกแบบตารางงาน โดยจะทราบว่าในแต่ละช่วงเวลาตนเองต้องทำอะไร

การจัดกิจกรรมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ ยังมีความโดดเด่นอีกประการหนึ่ง นั่นคือทุกคนในโรงพยาบาลมองว่าเป็นงานของตนเอง กล่าวคือ จะมีสมาชิกจากหน่วยงานอื่นมาร่วมจัดงานด้วย และบรรยากาศการทำงานจะมีรอยยิ้มและการช่วยเหลือกัน

ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า นอกจากระบบการทำงานแล้ว วัฒนธรรมการทำงานแบบพี่น้องของโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยเกื้อหนุน ที่ทำให้การขับเคลื่อนองค์กรบรรลุเป้าหมาย และทำให้บุคลากรมีความสุขในการทำงาน

แนวทางหนึ่งที่ทำให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบพี่น้อง หรือการช่วยเหลือกันตามรูปแบบของโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ คือ บุคลากรส่วนใหญ่เป็นคนที่มีความรักและมีพื้นฐานของการช่วยเหลือเอื้ออาทรกันอยู่แล้ว ประกอบกับโรงพยาบาลจะสังเกตว่า เมื่อใดที่บุคลากรท้อ หรือต้องการกำลังใจ โรงพยาบาลจะนำธรรมะหรือแนวคิดในการปฏิบัติงานมาสร้างเสริมพลังใจให้บุคลากร เช่น การนิมนต์พระครูสุขุมวรณเณส ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาคุณธรรมวัดป่าดงใหญ่มาเทศนาเรื่องการทำงานอย่างมีความสุข เพื่อให้บุคลากรมีความสุขและเห็นคุณค่าของงาน และของตนเอง

ประกอบกับผู้บริหารให้ความสำคัญเป็นกันเองกับบุคลากรทุกคน และทำกิจกรรมร่วมกับพนักงาน เช่น การจัดกีฬา กีฬาฮาเฮ เป็นต้น นอกจากนี้ แต่ละเดือนโรงพยาบาลยังส่งเสริมให้แต่ละแผนก/หน่วยงานทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น องค์กรแพทย์จัดประชุมทุกเดือน เพื่อแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการทำงานและการพัฒนาร่วมกันซึ่งแต่ละเดือนจะเชิญวิชาชีพอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น เภสัชกร พยาบาล เป็นต้น

นอกจากนี้ ทีมงานของโรงพยาบาลยังมีประสบการณ์การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน เมื่อครั้งที่โรงพยาบาลได้รับการคัดเลือกจากกรมสุขภาพ

จิตให้ปฏิบัติงานเยียวจิตใจผู้ได้รับผลกระทบจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของทหารและประชาชนในภาคอีสาน ทำให้บุคลากรได้เรียนรู้และปะทะประสพการณ์การสร้างเสริมสุขภาวะองค์รวมให้แก่ประชาชน สำหรับการดำเนินการนั้น โรงพยาบาลได้ทำงานร่วมกับโรงพยาบาลศรีมหาโพธิ์ ประกอบกับอดีตผู้อำนวยการท่านก่อน คือ พันเอกชาญชัย ดิกขะปัญโญ (ปัจจุบันท่านเป็นรองผู้อำนวยการโรงพยาบาลค่ายสุรนารี) ท่านเป็นแพทย์เฉพาะทางด้านจิตเวช ซึ่งมีความเข้าใจและเชี่ยวชาญในการทำงานด้านนี้โดยเฉพาะ จึงมีส่วนสำคัญที่สนับสนุนให้ทีมงานมีความเข้มแข็ง และมีความผูกพัน (Engagement) ต่องานมากขึ้น รวมถึงมีความภูมิใจในผลงาน เช่น ความสำเร็จในการช่วยเหลือทหารและประชาชนที่พิการเดินไม่ได้ อันเนื่องจากผลกระทบจาก 3 จังหวัดชายแดน ซึ่งสามารถทำให้คนกลุ่มนี้สามารถกลับเดินได้ และมีความกำลังใจเข้มแข็ง

ระดับการทำงานร่วมกับเครือข่าย

ประเภทของเครือข่าย

เครือข่ายในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของโรงพยาบาลค่ายสุรพลสิทธิประสงค์ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. เครือข่ายสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่กำลังพล เป็นการร่วมมือกับหน่วยงานภายในค่ายสุรพลสิทธิประสงค์เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่กำลังพล
2. เครือข่ายเยี่ยมบ้านผู้ป่วยเรื้อรัง ซึ่งเป็นงานหลักของแผนกส่งเสริมสุขภาพ เครือข่ายหลักได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และผู้ใหญ่บ้าน
3. เครือข่ายสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน เป็นเครือข่ายที่ร่วมมือกับโรงพยาบาลเพื่อช่วยกันวิเคราะห์ปัญหา และกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหามาของชุมชน เครือข่ายหลักในกลุ่มนี้ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

4. เครือข่ายต่างพึ่งพา เป็นหน่วยงานหรือชมรมต่างๆ ที่ดำเนินการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตอยู่แล้ว แต่มาปฏิบัติงานร่วมกับโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ ในลักษณะของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โรงพยาบาลจะดำเนินการโดยจัดเวทีเพื่อให้เครือข่ายมาพบกันเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสนับสนุนเพื่อให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งมากขึ้น ดังเช่น พระครูสุขุมวรโณภาส ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาคุณธรรมวัดป่าดงใหญ่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ชมรมเด็กและเยาวชน เป็นต้น

เครือข่ายอาจมีความสัมพันธ์และความร่วมมือกับโรงพยาบาลเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนหลายบทบาท เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งเป็นเครือข่ายทั้งการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยเรื้อรัง และการร่วมกันสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน เป็นต้น

แนวทางการปฏิบัติงานร่วมกับเครือข่าย

โรงพยาบาลมีแนวทางการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายทั้ง 4 ประเภทแตกต่างกัน ดังนี้

1. เครือข่ายสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่กำลังพลตั้งแต่ พ.ศ. 2549
โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์มีนโยบายสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่กำลังพล โดยแนวทางปฏิบัติที่สำคัญคือ การแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ และการสร้างเสริมให้กำลังพลดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1.1 การแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ โดยโรงพยาบาลนำผลการตรวจสุขภาพประจำปีของกำลังพลมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่กำลังพล โดยเริ่มจากการสื่อสารกับกำลังพลว่า ผลการตรวจสุขภาพประจำปีของกำลังพลเสี่ยงต่อภาวะไขมันสูง การเป็นโรคอ้วน เบาหวานและความดันโลหิตสูง เป็นต้น รวมถึงนำเสนอให้กำลังพลเห็นว่า โรคอ้วนจะเป็นต้นเหตุของโรคอื่นๆ พร้อมกันนี้ได้มอบหมายให้แผนกส่งเสริมสุขภาพเป็นผู้รับผิดชอบหลัก

การสร้างเสริมสุขภาพให้แก่กำลังพล แผนกส่งเสริมสุขภาพจะคัดกรองบุคลากรกลุ่มเสี่ยงเพื่อเข้าร่วมโครงการลดภาวะความเสี่ยงต่างๆ การดำเนินการเน้นให้ผู้ปฏิบัติงานของแผนกส่งเสริมสุขภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่กำลังพล

1.2 การสร้างเสริมให้กำลังพลดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เป็นกระบวนการปลูกฝังให้กำลังพลเรียนรู้การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง โรงพยาบาลใช้วิธีการสร้างเสริมให้กำลังพลเรียนรู้ผ่านการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ รวมถึงการจัดอบรม และการศึกษาดูงาน ฯลฯ

โรงพยาบาลจัดพื้นที่ในโรงพยาบาลเพื่อให้กำลังพลทำการเกษตร สำหรับกำลังพลที่มีที่ดินและความพร้อมที่จะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โรงพยาบาลส่งเสริมด้วยการให้กู้ยืมเงิน และมีร้านสวัสดิการเพื่อให้กำลังพลนำผลิตภัณฑ์ของตนเองมาจำหน่ายในโรงพยาบาล

การสนับสนุนให้กำลังพลดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นนโยบายที่ใช้กับกำลังพลทุกคน แต่บุคคลที่มีความพร้อมจะได้รับการสนับสนุนเป็นพิเศษ เพื่อให้เป็นต้นกล้าความสำเร็จ หรือตัวอย่างที่ดีให้แก่บุคคลอื่นต่อไป

ร.ต.วีระ จันทรชื่นได้รับการสนับสนุนจากโรงพยาบาลและผู้อำนวยการโรงพยาบาลสนับสนุนให้ดำรงชีวิตด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทำการเกษตรแบบผสมผสาน เพราะโรงพยาบาลเห็นว่า ร.ต.วีระ เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ ขยันและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาตนเองจากการเป็นทหารเกณฑ์ จนเป็นกำลังสำคัญในเรือนทศโนโลยีสารสนเทศของโรงพยาบาล ประกอบกับ ร.ต.วีระ เป็นคนรักการเกษตรอยู่แล้ว และต้องการหารายได้เพิ่ม

การปลูกฝังให้ ร.ต. วีระ จันทรขึ้น ดำรงชีวิตด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เริ่มต้นจากความรักการปลูกต้นไม้ เหมือนกับผู้อำนวยการโรงพยาบาล ซึ่งได้ต้นมะพร้าวพันธุ์เตี้ยมาจึงแบ่งให้ ร.ต.วีระ นำไปปลูก ร.ต.วีระขยายผลจาก ต้นกล้ามะพร้าวไปสู่การทำเกษตรแบบ

ผสมผสาน และเป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในที่สุด ทั้งนี้ ร.ต.วีระ จันทรขึ้น ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดผลงานตามหลักของเศรษฐกิจพอเพียง ประเภท ครอบครัวข้าราชการที่มีรายได้เกิน 20,000 บาท ของกองทัพไทย (รับรางวัลวันที่ 15 กันยายน พ.ศ.2554)

2. เครือข่ายเยี่ยมบ้านผู้ป่วยเรื้อรัง แผนกส่งเสริมสุขภาพของโรงพยาบาล จะติดต่อ และร่วมกับเครือข่ายเยี่ยมบ้านผู้ป่วย โรงพยาบาลจะฝากให้เครือข่ายช่วย สังเกตพฤติกรรม การดำเนินชีวิต และสอนให้เครือข่ายช่วยเหลือผู้ป่วยเบื้องต้น เช่น การทำแผล การทำกายภาพบำบัด เป็นต้น

3. เครือข่ายสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน โรงพยาบาลจะประชุมร่วมกับ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งการประชุมมี 3 วาระ เสมอได้แก่ เรื่องแจ้งเพื่อทราบ เรื่องหารือร่วมกัน และติดตามผลการดำเนินงาน ในที่ประชุมแผนกส่งเสริมสุขภาพจะนำเสนอปัญหาพร้อมกับแผนการแก้ไข ปัญหา ของชุมชนที่ได้ร่างไว้เพื่อที่ประชุม ซึ่งจะทำให้ได้รับข้อมูลป้อนกลับ และข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จะสามารถนำข้อมูลไปเผยแพร่ในชุมชนต่อไปได้

พัฒนาการของการทำงานร่วมกับเครือข่ายในกลุ่มนี้แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะการสาธิตเป็นตัวอย่างแก่เครือข่าย ระยะการร่วมดำเนินการกับเครือข่าย และ ระยะการกระตุ้นให้เครือข่ายเป็นผู้ดำเนินการเอง

การทำงานร่วมกับเครือข่ายในกลุ่มนี้ ควรตระหนักว่าเครือข่ายและนักสาธารณสุขมีมุมมองที่แตกต่างกัน เช่นนักสาธารณสุขให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพ แต่เครือข่ายหรือชุมชนมองเรื่องปากท้องและหนี้สินเป็นเรื่องสำคัญ การปฏิบัติงานร่วมกันจึงต้องหาวิธีการให้มุมมองทั้ง 2 ไปด้วยกัน เช่น จัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพควบคู่กับการแก้ไขปัญหาหนี้สินให้แก่ชุมชน

การมีศูนย์รวมจิตใจจะช่วยให้เครือข่ายรวมกันได้มากขึ้น เช่น การนิมนต์พระครูสุขุมวรรโณภาสเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทำให้เครือข่ายเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกันเป็นทีมมากขึ้น ประกอบกับอาจารย์สันติ ฤกษ์จำนง วิทยากรของโครงการซึ่งได้รับการยอมรับจากเครือข่าย ทำให้การรวมกลุ่ม และบรรยากาศของการจัดกิจกรรม / การทำงานมีความสุขและมีสีสันเพิ่มมากขึ้น

หัวใจหลักของการทำงานร่วมกับเครือข่ายคือ ความจริงใจ แลกเปลี่ยนทรัพยากรร่วมกันโดยเริ่มจากการให้ เช่น การให้ข้อมูล ความรู้ โอกาส ฯลฯ และเป็นสิ่งที่โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์มีความพร้อมที่จะสนับสนุนเครือข่าย

4. เครือข่ายต่างพึ่งพาการลงพื้นที่ของแผนกส่งเสริมสุขภาพทำให้มีโอกาสพบเครือข่ายที่หลากหลาย ถ้าพบคนที่มีใจอยากทำ หรือมีการรวมกลุ่มกันอยู่แล้ว เช่น กลุ่มเพาะรัก กลุ่มเยาวชน ฯลฯ แผนกส่งเสริมสุขภาพจะให้ความช่วยเหลือโดยส่งเสริมให้กลุ่มต่างๆ ได้แลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน และสนับสนุนเพื่อให้เครือข่ายเข้มแข็ง รวมถึง เครือข่ายต่างๆ ก็จะทำให้ความช่วยเหลือระหว่างกัน เช่น โรงเรียนจัดอบรมเพื่อแก้ไขปัญหาติดยาเสพติด พบว่าเด็กไม่ฟังการบรรยายจากอาจารย์และนักสาธารณสุข จึงเชิญกลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นต้นแบบที่ดีไปเป็นวิทยากรให้แก่นักเรียน โรงพยาบาลเชื่อว่าการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของเครือข่าย จะทำให้เครือข่ายขยายอย่างต่อเนื่อง และเป็นการขยายอย่างเป็นธรรมชาติและยั่งยืน

การทำงานร่วมกับพระครูสุขุมวรโณภาส ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาคุณธรรม วัดป่าตองใหญ่ ซึ่งเป็นเครือข่ายด้านคุณธรรมที่เข้มแข็งของจังหวัดอุบลราชธานี อยู่แล้ว โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ช่วยเหลือด้วยการเป็นวิทยากรด้านสุขภาพ และช่วยเหลือด้านการจัดการเอกสาร ในขณะที่โรงพยาบาลก็เชิญพระครูสุขุมวรโณภาสเป็นวิทยากรเพื่อสร้างเสริมกำลังใจให้แก่บุคลากรของโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์

กลุ่มแม่บ้าน แผนกส่งเสริมสุขภาพ โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ ใช้วิธีการลงพื้นที่เพื่อทำความรู้จักชุมชน ด้วยการเคาะประตูบ้าน แรกๆ ชุมชนจะสงสัยว่าแผนกส่งเสริมสุขภาพมาทำอะไร แต่เมื่อสนทนากันแล้ว ชุมชนจะเริ่มเล่าปัญหาของแต่ละบ้าน เช่น บ้านหลังไหนมีสมาชิกเป็นโรคความดันสูง บ้านไหนมีคนป่วย เป็นต้น

เมื่อสนทนากันแล้ว แผนกส่งเสริมสุขภาพจึงรับสมัครอาสาสมัครแม่บ้าน ซึ่งเป็นคนที่มีจิตอาสา สามารถอ่านออกเขียนได้และได้รับการยอมรับจากชุมชน เมื่อได้ผู้สมัครแล้ว จึงจัดอบรมหลักสูตรเติมเต็มความรู้เพื่อให้ความรู้ด้านวิชาการ และทักษะการปฏิบัติงาน พร้อมกับจัดสถานที่ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน และจัดหาสื่อความรู้ อุปกรณ์การทำงานให้ เช่น เครื่องวัดความดัน เครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องเจาะน้ำตาลในเลือด

สมุดบันทึกสุขภาพพลข แผนกส่งเสริมสุขภาพจะเป็นพี่เลี้ยงให้แก่ชมรมต่างๆ และค่อยๆ พัฒนาการปฏิบัติงานของชมรมต่างๆ ให้ได้ตามมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข ปัจจุบันอาสาสมัครสามารถดำเนินการได้เอง มีแผนการทำงาน มีรายงานผลการปฏิบัติงานรายเดือน

ทุกๆ เดือน อาสาสมัครแม่บ้านทั้ง 11 ชุมชนจะประชุมร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของตนเอง ข้อมูลที่ได้รับแผนกส่งเสริมสุขภาพจะนำไปจัดทำแผนการปฏิบัติงานร่วมกับอาสาสมัครแม่บ้านโดยถามอาสาสมัครแม่บ้านว่า เมื่อชุมชนมีปัญหาเรื่องน้ำหนักเกินเหมือนกันจะร่วมกันแก้ไข ปัญหาโรคอ้วนไหม ถ้าทำแต่ละชุมชนจะดำเนินการอย่างไร หลังจากนั้นจะกลับมาเขียนโครงการแล้วนำไปเสนอในที่ประชุมอาสาสมัคร เพื่อขอความเห็นชอบ และ

ร่วมกันปฏิบัติงาน ทั้งนี้แต่ละชุมชนทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของตนเอง แผนกส่งเสริมสุขภาพมีหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปรียบเทียบ (ด้านดี) ผลการปฏิบัติงานของแต่ละชุมชนและชื่นชม ให้กำลังใจ

นอกจากนี้ แผนกส่งเสริมสุขภาพยังช่วยสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชมรมแม่บ้าน เช่น กระตุ้นให้ชมรมแม่บ้านผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ ด้วยการชวนให้คิดว่าเมื่อชุมชนเป็นโรคอ้วน โดนัทที่ชมรมแม่บ้านผลิตขาย ควรมีน้ำตาลน้อยและหลีกเลี่ยงการใช้ไขมัน ชมรมแม่บ้านจึงเชิญอาจารย์มาสอนการผลิต โดนัทด้วยการอบแทนการทอด และเพื่อเป็นการดูแลสุขภาพให้กับผู้บริโภค แผนกส่งเสริมสุขภาพจะช่วยประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนและผู้สนใจทราบ เมื่อมีการประชุมหรือการสัมมนาที่ต้องจัดเลี้ยงอาหารว่าง ก็จะสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ของชมรมแม่บ้าน เพื่อเป็นการสนับสนุนอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กลุ่มแม่บ้านอีกทางหนึ่ง

โรงพยาบาลสนับสนุนโรงตัดเย็บแม่บ้านค่ายสรรพสิทธิประสงค์ โดยโรงตัดเย็บนี้ได้รับการสนับสนุนจากกรมทหารราบที่ 6 ในส่วนของโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ให้การสนับสนุนในการซื้อสินค้า และส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน เช่น ระบายกระแสน้ำเพื่อเข้าไปฉีดพ่นสารเคมีกำจัดลูกน้ำ ยุงลาย และต่อมาแนะนำให้โรงตัดเย็บแม่บ้านค่ายสรรพสิทธิประสงค์ติดมุ้งลวด

นอกจากนี้ ผลการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ทำให้เครือข่ายของโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์มีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยเครือข่ายมีผลงานที่โดดเด่น ที่สามารถนำประสบการณ์การสร้างเสริมสุขภาพะชุมชนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันดังนี้

- โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์แผนกส่งเสริมสุขภาพมีโครงการใกล้บ้านใกล้ใจ โครงการเยี่ยมยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แผนกตรวจโรคผู้ป่วยนอกมีโครงการคลินิกอดบุหรี่ กองทันตกรรมมีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กอายุ 0-3 ปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าทุกหน่วยงานในโรงพยาบาล ล้วนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพให้กับผู้รับบริการ เป็นต้น

- เทศบาลเมืองวารินชำราบ มีโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเมือง

- ศูนย์สุขภาพชุมชนเมืองชยางกูรมีโครงการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและโครงการชักจูงลูกหลานคนบ้านเดียวกัน ซึ่งเป็นโครงการเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนดูแลสุขภาพในช่องปาก

- โรงเรียนเทศบาล 2 หอนงบัว ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 สุดยอดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ระดับจังหวัดอุบลราชธานี และโรงเรียนส่งเสริมทันตสุขภาพดีเด่น ปีการศึกษา 2554

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองเหล่า (อำเภอเขื่องใน) มีโครงการศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแขม (อำเภอเขื่องใน) มีโครงการสัลดัมนัฟิตตุงมุงสุขภาพดี

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าไห (อำเภอเขื่องใน) มีโครงการชุมชนท่าไห ห่วงใยสุขภาพจิต

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสร้างก่อ (อำเภอเขื่องใน) มีชมรมผู้สูงอายุสร้างสามัคคี ตำบลสร้างก่อ

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพหัวทุ่ง (อำเภอเขื่องใน) มีชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็งเครือข่าย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพหัวทุ่ง

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกุลตากกล้า (อำเภอเขื่องใน) มีโครงการเครือข่ายสุขศึกษาประชาสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วม

- โรงพยาบาลเขมราฐ มีโครงการพัฒนาระบบการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในเขต ตำบลเขมราฐ

- โรงพยาบาลพิบูลมังสาหาร มีโครงการการดูแลต่อเนื่องที่บ้านโดยสหวิชาชีพ

- อสม.ร.6 พัน 1 มีโครงการนัดแพทย์ไทยและโครงการบาล์บประยุกต์

- โรงพยาบาลตระการพืชผล มีโครงการวัยใส (แว่นตา อยู่ใส) ไรโซมันและโครงการปรับเปลี่ยนวิถีเปลี่ยนพฤติกรรมเน้นการออกกำลังกาย

ความสำเร็จจากการดำเนินงาน

ความสำเร็จของการดำเนินงานเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่กำลังพลและชุมชน สามารถแบ่งความสำเร็จได้เป็น 2 ระดับคือ ระดับของโรงพยาบาล และระดับของชุมชน ดังนี้

1. ระดับของโรงพยาบาลพบว่า กำลังพลให้ความสำคัญต่อการรักษาสุขภาพของตนเองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะที่มงานแผนกส่งเสริมสุขภาพ และที่มงานที่ปฏิบัติงานร่วมกับเครือข่าย

นอกจากนี้โรงพยาบาลยังได้รับการคัดเลือกจากกองทัพไทยให้เป็นหน่วยงานต้นแบบของการสร้างเสริมสุขภาพให้กับกำลังพล ตั้งแต่ พ.ศ. 2553 และได้รับการคัดเลือกจากกองทัพไทยให้เป็นหน่วยนาร่อง 1 ใน 4 ของประเทศในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตชุมชนแบบบูรณาการในพื้นที่ รวมถึงใน พ.ศ. 2554 ได้รับการคัดเลือกเป็นหน่วยงานที่มีจิตอาสาดีเด่นและได้รับการคัดเลือกให้เป็นหน่วยงานนาร่องเพื่อเยี่ยวยาจิตใจผู้ได้รับผลกระทบจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ระดับชุมชน ความสำเร็จที่เกิดขึ้น คือ

2.1 ชุมชนตื่นตัว และเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพมากขึ้น

2.2 เครือข่ายการทำงานมีมากขึ้น ทำให้การทำงานเพื่อสร้างเสริมสุขภาพของชุมชนดำเนินการง่ายขึ้นและมีพลังมากขึ้น

การดำเนินงานร่วมกับเครือข่าย ทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ผ่านการประชุมและพูดคุยกันมากขึ้น เพื่อหาแนวทางการสร้างเสริมสุขภาวะ ของชุมชนร่วมกันโดยแต่ละชุมชนจะมีปัญหาและความเชี่ยวชาญแตกต่างกัน เมื่อ เครือข่ายทำงานร่วมกันทำให้เกิดการพัฒนา และต่อยอดอย่างต่อเนื่อง

หนึ่งความประทับใจที่มีต่อโรงพยาบาล

พระครูสุขุมวรโรณาส ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาคุณธรรมวัดป่าดงใหญ่ เล่าถึงความประทับใจที่มีต่อโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ว่า

“...วัดป่าดงใหญ่กับโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์
มีความร่วมมือกันในลักษณะของการเกื้อหนุนกัน
โดยพระครูสุขุมวรโรณาส
มาเป็นวิทยากรให้กับโรงพยาบาล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเทศน์
เพื่อให้กำลังใจบุคลากร
พยายามให้บุคลากรของโรงพยาบาลเห็นคุณค่าของงานของตนเอง
ทั้งนี้จากการสังเกตเห็นพบว่า
พระอาจารย์มีความสุขและยินดีที่จะมาเทศน์ให้กับโรงพยาบาล...”

สำหรับโรงพยาบาล ได้ให้การสนับสนุนทีมงานอาสา หรือหน่วยแพทย์ใน
กิจกรรมหมรรคมความดีของวัดป่าดงใหญ่

พระครูสุขุมวรโณภาส มีความประทับใจต่อการทำงานร่วมกัน คือ ความจริงใจของโรงพยาบาล โดยเฉพาะกับผู้อำนวยการโรงพยาบาล กล่าวคือ ท่านให้ความเป็นกันเอง และท่านเป็นผู้นำที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างจริงจัง เช่น เมื่อมีกิจกรรม นอกจากท่านจะมาร่วมเปิดงานแล้ว ท่านยังมาร่วมทำกิจกรรมด้วย

อาจารย์สันติ ฤกษ์จำนง วิทยากรของโครงการได้รับเชิญจากพระครูสุขุมวรโณภาส เพื่อเป็นวิทยากรเครือข่ายการพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการช่วยเหลือด้วยใจคือไม่คิดค่าตอบแทน พระครูสุขุมวรโณภาส จึงขอให้วิทยากรรับค่าเดินทางระหว่างกรุงเทพ - อุบลราชธานี

ปัจจัยความสำเร็จ

1. ผู้นำต้องมีทัศนคติที่ดี โดยเห็นว่า การสร้างเสริมสุขภาพให้แก่กำลังพลและชุมชนเป็นเรื่องที่ดี ช่วยประหยัดงบประมาณ และทำให้กำลังพลและชุมชนมีคุณภาพชีวิตสูงขึ้น นอกจากนี้ ผู้นำต้องให้ความเป็นกันเอง ให้การสนับสนุนด้านต่างๆ ซึ่งรวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมและการเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารต้องเป็นพี่เลี้ยง ให้กำลังใจทีมงาน และให้ความดีความชอบตามผลงาน นอกจากนี้ผู้นำต้องเป็นกันเองกับเครือข่าย โดยเครือข่ายเข้าพบผู้บริหารได้ง่าย

2. ผู้ปฏิบัติงานต้องสามารถเข้าใจ เข้าถึงทีมงานโดยเป็นคนมีศิลปะในการพูดและจูงใจคน (พูดเก่ง พูดเป็น) มีความจริงใจ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้ เรื่องการสร้างเสริมสุขภาพ มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบ รักและมีความสุขกับงานที่ทำ

สรุป

การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของกำลังพล ครอบครัว และชุมชนของโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ขององค์กร ซึ่งต้องการสร้างเสริมสุขภาพของของบุคคลดังกล่าว ซึ่งดูแลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ

การดำเนินงานจึงเริ่มจากการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของกำลังพล แล้วจึงขยายไปสู่ครอบครัวกำลังพล และชุมชน การดำเนินการได้วิเคราะห์ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม จากผลการตรวจสุขภาพประจำปี และการเก็บข้อมูลของทีมงานและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

การทำงานเพื่อสร้างเสริมสุขภาพพร้อมกับเครือข่าย ทำให้การดำเนินงานในระดับแผนกส่งเสริมสุขภาพ ระดับองค์กร และระดับเครือข่ายเปลี่ยนไป ดังนี้

ระดับแผนกส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักมีแนวทางการดำเนินงานเปลี่ยนไป ตั้งแต่กระบวนการคัดเลือก และสรรหาพนักงานที่เน้นบุคลากรที่มีทัศนคติที่ดีต่องานและเสียสละ การจัดทำฐานข้อมูลสุขภาพของประชาชน การเป็นผู้สนับสนุน และผู้อำนวยการความสะดวกให้เครือข่าย เป็นต้น

ในระดับโรงพยาบาล ทีมงานของโรงพยาบาลทุกคนเห็นคุณค่าของงานสร้างเสริมสุขภาพ เพราะเคยมีประสบการณ์การเยียวยาจิตใจผู้ได้รับผลกระทบจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ทำให้ผู้ปฏิบัติงานภูมิใจและเห็นความสำคัญของงาน

ระดับเครือข่าย โดยโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ เครือข่ายสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่กำลังพลและครอบครัว เครือข่ายส่งเสริมสุขภาพผู้ป่วยเรื้อรัง ช่วยสนับสนุนงานเยี่ยมบ้านผู้ป่วยเรื้อรัง เครือข่ายสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน เครือข่ายต่างพึ่งพา การปฏิบัติงานร่วมกับเครือข่ายทั้ง 4 กลุ่มจะแตกต่างกัน แต่เน้นการส่งเสริมให้เครือข่ายเข้มแข็ง สามารถดูแลตนเองและผู้อื่นได้

กรณีศึกษา
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
จังหวัดนครนายก

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
99 ถนนสุวรรณศร ตำบลพรหมณี อำเภอเมืองจังหวัดนครนายก 26001
โทร. 037-939010 - 5 ต่อ 62545
www.hospital@crma.ac.th

โรงเรียน นายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก

คุณภาพชีวิตเริ่มต้นจาก...เครือข่ายเยาวชน

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นอีกหน่วยงานที่นำแนวคิดการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตมาปรับใช้กับบุคลากรและชุมชนใกล้เคียงซึ่งการดำเนินงานได้เริ่มขึ้นมาตั้งแต่ 10 ปีที่แล้ว แต่เริ่มเป็นรูปเป็นร่างอย่างจริงจังขึ้นมาเมื่อประมาณปี 2551 ด้วยการผลักดันของพลโทแพทย์หญิงกมลพร สอนสมจิตร

การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของโรงเรียนนายร้อยฯ (โดยมีโรงพยาบาลโรงเรียนนายร้อยฯเป็นหน่วยปฏิบัติ) เน้นการป้องกันโรคแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นการให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพอย่างครอบคลุม โดยเฉพาะการ ออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพที่แข็งแรง ป้องกันการเกิดโรคภัยต่างๆ รวมถึงการชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่ายให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขโดยการดำเนินงานจะใช้หน่วยงานภายในโรงเรียนนายร้อยฯ เป็นหน่วยตัวผลักดัน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มสำคัญที่เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องนี้ และสามารถเชื่อมโยงไปถึงเครือข่ายผู้ปกครองที่ดูแลเยาวชนกลุ่มนั้นได้อีกด้วย

ทั้งนี้ การเริ่มต้นสร้างเครือข่ายจากเยาวชนมีสาเหตุมาจากการที่ชุมชนโรงเรียนนายร้อยฯ มีเยาวชนจำนวนมากและมีปัญหาหลายประการเกิดขึ้นกับเยาวชน เช่น ปัญหายาเสพติด การตั้งครรภ์ในวัยเรียน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ จึงริเริ่มการ

สร้างเสริมคุณภาพชีวิตเยาวชนและใช้เป็น ฐานเครือข่าย เพื่อขยายไปสู่เครือข่ายผู้ใหญ่ หรือผู้ปกครองของเด็กกลุ่มนี้ ซึ่งถือว่าเยาวชนเป็นฐานเครือข่ายที่ดีอีกรูปแบบหนึ่ง

นอกจากนี้ การดำเนินกิจกรรมการดูแลสุขภาพยังมีเครือข่ายผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสาธารณสุขจังหวัด รวมถึงสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ให้การสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณและแนวคิดในการสร้างเครือข่ายการสร้างเสริมสุขภาพร่วมกับชุมชน

การดำเนินงานในภาพรวมของโรงเรียนนายร้อยฯ มีแนวทางการดำเนินการ คือ การหาข้อมูลด้านสุขภาพของกลุ่มและชุมชนต่างๆ จากนั้น นำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อหากิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มนั้นๆ และเป็นกิจกรรม ที่สอดคล้องกับนโยบายสาธารณสุข

ผู้สร้างเครือข่ายสร้างเสริมคุณภาพชีวิต

โรงเรียนนายร้อยฯ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการโครงการฯ และสร้างเครือข่ายสร้างเสริมคุณภาพชีวิต โดยผู้บังคับบัญชาได้มอบหมายให้ โรงพยาบาลนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นหน่วยดำเนินกิจกรรมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ

โรงพยาบาลฯ ได้กำหนด ยุทธศาสตร์การดำเนินงานสร้างเสริม สุขภาพไว้หลายประการ คือ จัดบริการ สร้างสุขภาพที่มีคุณภาพพัฒนาความร่วมมือ ระหว่างองค์กรส่วนท้องถิ่น และองค์กร ภาควิชาเครือข่ายสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพ ที่เหมาะสม พัฒนาระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ สร้างกระบวนการพัฒนา และ การเรียนรู้ของบุคลากรและปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการเพื่อรองรับระบบราชการ แนวใหม่ โดยยุทธศาสตร์เหล่านี้ โรงพยาบาลได้ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ ในการสร้างเครือข่ายสร้างเสริมคุณภาพชีวิต

ทั้งนี้ โรงพยาบาลโรงเรียนนายร้อยฯ เป็นหน่วยบริการสุขภาพที่มีลักษณะ สำคัญในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. เป็นหน่วยที่ให้บริการด้านสุขภาพแบบผสมผสานทั้งการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษา และการฟื้นฟูสุขภาพ โดยพิจารณาปัญหาในด้านต่างๆ แบบองค์รวม

2. เป็นงานบริการสุขภาพที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย ทั้งในด้านภูมิศาสตร์ จิตวิทยา และด้านเศรษฐกิจ

3. มุ่งเน้นการให้บริการสุขภาพในเชิงรุก เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการเพิ่มศักยภาพการพึ่งตนเองของประชาชน

4. ดูแลสุขภาพประชาชนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ก่อนป่วย ขณะป่วยและ ช่วงฟื้นฟูสุขภาพ พร้อมกับจัดทำข้อมูลของประชาชนตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต

5. ทำหน้าที่ประสานกับหน่วยบริการอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บริการที่ต่อเนื่อง และรอบด้าน เช่น สถานพยาบาลเฉพาะด้านต่างๆ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ และ หน่วยงานปกครองท้องถิ่น เป็นต้น

การทำหน้าที่สร้างเสริมสุขภาวะตามเป้าหมายข้างต้นนั้น โรงพยาบาลได้แบ่งผู้รับผิดชอบออกเป็นฝ่ายต่างๆ เพื่อให้บริการประชาชนอย่างสะดวกและรวดเร็ว แต่การทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องมีการหมุนเวียนกันไปตามวาระงาน (Job Rotation) สำหรับการรับหน้าที่ต่อ ผู้รับผิดชอบคนเดิมจะสอนงานให้กับผู้ที่ทำงานอยู่ในทีมได้เรียนรู้งานเพื่อสืบทอดงานต่อไป ตลอดทั้งมองหาผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการทำหน้าที่มารับช่วงต่อ เช่น การดูแลศูนย์เยาวชน ผู้ที่ดูแลรับผิดชอบศูนย์ฯ ควรเป็นคนที่รักเด็ก และถ้าหากเป็นคนที่มีลูกแล้วยิ่งดี เพราะจะทำให้เข้าใจพฤติกรรมและความต้องการของเด็กได้ดียิ่งขึ้น

การโอนถ่ายบุคคลมาทำหน้าที่รับผิดชอบงานแต่ละงานต้องขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชา และความเต็มใจของผู้ปฏิบัติ ปัจจุบันผู้บัญชาการก็ให้ความสำคัญกับเรื่องการทำกิจกรรมศูนย์เยาวชนมากขึ้นซึ่งทำให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้รับความร่วมมือจากฝ่ายต่างๆ มากขึ้นด้วย

เครือข่ายสร้างเสริมคุณภาพชีวิต

เครือข่ายการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของโรงเรียนนายร้อยฯ ให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายที่หลากหลาย ได้แก่ ผู้บัญชาการพิเศษ (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี) และข้าราชการ/ข้าราชการ/กำลังพล ทหารกองประจำการ ผู้พักอาศัยและครอบครัว นักเรียนเตรียมทหารและครอบครัว โรงเรียนเตรียมทหาร ผู้เข้าฝึกทหาร/ทำกิจกรรม ในพื้นที่ และนักท่องเที่ยว

จากกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด พบว่ากลุ่มอายุที่อยู่ในเครือข่ายมากที่สุด คือ กลุ่มเยาวชน ดังนั้นการทำกิจกรรมจึงเน้นกลุ่มเยาวชนเป็นอันดับแรก แต่ก็ไม่ละเลยกลุ่มผู้ใหญ่ เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กลุ่มนักเรียนนายร้อย และกลุ่มนักเรียนที่จบออกไปแล้ว ซึ่งกลุ่มผู้ใหญ่เหล่านี้จะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง มีทั้งที่เป็นเยาวชนรุ่นใหญ่และผู้ใหญ่หรือผู้ปกครอง

การตั้งเป้าหมายหลักมุ่งไปที่ศูนย์เยาวชนโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า แม้ว่ากลุ่มเยาวชนเหล่านี้จะผลัดเปลี่ยนไปเรื่อยๆ แต่รุ่นที่จบไปแล้วจะกลับมา ร่วมกิจกรรมด้วยการเป็นพี่เลี้ยงหรือเป็นกลุ่มที่นำเยาวชนรุ่นน้องทำกิจกรรม หรือ เรียกอีกอย่างว่า เป็นกิจกรรมในลักษณะพี่สอนน้อง ซึ่งสามารถถ่ายทอดความรู้ จากรุ่นสู่รุ่นได้อย่างต่อเนื่อง

เครื่องมือสร้างเสริมคุณภาพชีวิต

เครื่องมือสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของโรงพยาบาลโรงเรียนนายร้อยฯ ที่สำคัญ คือ โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อเครือข่ายและชุมชนใกล้เคียงโดยในปี 2554 มีกิจกรรมหลักๆ 16 โครงการ ได้แก่

1. โครงการสร้างเสริมสุขภาพบุคลากร รพ.ร.จปร. (ลดพุง)
2. โครงการกิจกรรมบำบัดสำหรับผู้ป่วยและบุคลากร รพ.ร.จปร.
3. โครงการนักเรียนนายร้อยร่วมใจห่างไกลเอดส์ โครงการกำลังพล เขาชะโงกใส่ห่างไกลเอดส์ โครงการเยาวชนเขาชะโงกใส่ห่างไกลเอดส์
4. โครงการกิจกรรมรณรงค์ลดอุบัติเหตุทางจราจรภายใน รร.จปร.
5. โครงการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการและผู้สูงอายุ บ้านเขาชะโงก บูธินทิล 54
6. โครงการสร้างเสริมสุขภาพคัดกรองเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคอ้วนเชิงรุก
7. โครงการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูงด้วยกระบวนการคลินิก Dpac

8. โครงการทัศนศึกษา เพื่อขวัญกำลังใจแก่ อสม.

9.โครงการรณรงค์ป้องกันอุบัติเหตุทางจราจร

10. กิจกรรมตรวจคัดกรอง metabolic พลทหาร

11. กิจกรรมตรวจคัดกรองกลุ่มเสี่ยงmetabolicข้าราชการและลูกจ้าง
พลทหารอาสาสมัคร

12. โครงการพัฒนาศักยภาพ อสม. ในการสังเกตอาการและการดูแลผู้ป่วย
หลอดเลือดสมอง

13. โครงการปราบเหาสบายหัว

14. โครงการการเฝ้าระวังภาวะ
โลหิตจางใน นร.ชั้นปีที่ 1

15. โครงการตรวจร่างกาย
ทหารกองประจำการปี 2554

16. โครงการการจัดการในกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพชุมชน
ของ อสม. รพ.ร.จปร.

นอกจากนี้ ยังมีโครงการด้านเวชกรรมป้องกันอีก 7 ด้าน คือ

1. การป้องกันควบคุมโรคต่างๆ

2. การสอบสวนโรคอุบัติเหตุใหม่อุบัติเหตุซ้ำซ้อน

3. การคุ้มครองผู้บริโภค

4. อนามัยสิ่งแวดล้อม
5. การป้องกันยาเสพติด
6. การป้องกันอุบัติเหตุบนท้องถนน
7. การป้องกันโรคลมร้อน

โครงการสร้างเสริมสุขภาพทั้ง 16 โครงการและโครงการด้านเวชกรรมป้องกัน 7 โครงการข้างต้นนี้ เป็นโครงการที่โรงเรียนนายร้อยฯ และโรงพยาบาลดำเนินการร่วมกับเครือข่ายเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ทั้งทางกายและทางใจ

สำหรับเยาวชนมีกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม ดำเนินการโดยศูนย์เยาวชนโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของโรงพยาบาลโรงเรียนนายร้อยฯ สำหรับการดำเนินการของศูนย์เยาวชนฯ ในปี 2554 ดำเนินงานในชื่อ “โครงการศูนย์เยาวชน รร.จปร. หรือโครงการต้นกล้าเยาวชนบ้านเขาชะโงก - บ้านขุนอินทนิล 54” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและศักยภาพผู้นำเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ ให้มีขีดความสามารถในการเป็นผู้นำในการสร้างเสริมสุขภาพ

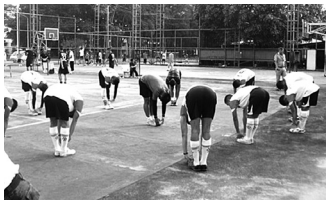
2. พัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนของกลุ่มเป้าหมายให้ดีขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและปัญญา โดยเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันด้านทานที่จะเอาชนะทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อภัยอันตรายในทุกๆ ด้าน โดยใช้กิจกรรมรูปแบบต่างๆ เป็นเครื่องมือดำเนินการ

3. เพื่อให้เยาวชนที่เข้ารับการอบรมได้มีความรู้ทักษะที่ถูกต้องเกี่ยวกับกีฬาที่ตนเองถนัด

4. เพื่อให้เยาวชนที่เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้วิธีการฝึกกีฬาที่มีประสิทธิภาพตามลำดับขั้นตอนและกระบวนการที่มีมาตรฐาน

5. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนได้มีโอกาสนำความรู้ไปฝึกฝนตนเอง

การดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ประการข้างต้น ได้อาศัยเครื่องมือดำเนินการดังนี้

1. กิจกรรมสอนทักษะการออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง ได้แก่ แอโรบิก เปดตอง ปิงปอง ฟุตซอล บาสเกตบอล และกิจกรรมวิ่ง-เดินเพื่อสุขภาพ

2. กิจกรรมวิชาการส่งเสริมความรู้และการศึกษาเสริมความรู้ ให้แก่ เยาวชน เพื่อให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้แก่ กิจกรรมเสาร์ประทับใจ ค่ายภาษาอังกฤษ ค่ายคณิตศาสตร์ และค่ายศิลปะ

3. กิจกรรมสังคมจิตวิทยา ศาสนา ดนตรีและวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ และประสบการณ์ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และเพื่อสร้างสุขภาพที่ดี ตลอดจนสร้างทักษะชีวิต ได้แก่ กิจกรรมพระพุทธศาสนา เพื่อเยาวชน กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ กิจกรรมความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ที่ถูกต้องเหมาะสม กิจกรรมลานวัฒนธรรมเพื่อเยาวชน และกิจกรรมห้องสมุดเพื่อเยาวชน

4. กิจกรรมค่ายเยาวชน เป็นกิจกรรมให้ความรู้เรื่องโทษและพิษภัยของบุหรี่ สุรา สารเสพติด โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเยาวชน “รักเพื่อนเตือนเพื่อน” ธารรงค์ ลด ละ เลิกบุหรี่ สุรา สารเสพติด ประกอบด้วยการปรับกระบวนทัศน์ของผู้เข้ารับการอบรม ให้ไปในทิศทางเดียวกัน โดยใช้การละลายพฤติกรรมแบบประชาธิปไตย เพื่อหล่อหลอมพฤติกรรมเยาวชนให้มีความคุ้นเคย เกิดการยอมรับอย่างมีเหตุผลซึ่งกันและกัน โดยให้นักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นพี่เลี้ยง และรุ่นพี่ที่ผ่านการอบรมค่ายเยาวชนของศูนย์เยาวชน เป็นผู้ช่วยวิทยากรในแต่ละกิจกรรม ซึ่งได้แก่ ค่ายเยาวชนเพิ่มพูนทักษะชีวิตผู้นำสร้างเสริมสุขภาพและสร้างเครือข่ายสุขภาพ โดยใช้สื่อนิทานวิทยุโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (ค่าย ดีเจน้อย) ค่ายเยาวชนด้านยาเสพติด ค่าย อสม.น้อย/อย.น้อย ค่ายเยาวชนเคารพกฎจราจร

5. กิจกรรมรับปรึกษาเยาวชนโดยคัดเลือกเยาวชนที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม และผ่านการฝึกอบรมค่ายเยาวชน มาเป็นแกนนำเยาวชนคอยช่วยรับฟัง แนะนำ แก้ปัญหาให้เพื่อนและเยาวชนรุ่นน้อง โดยมี คณะคณะกรรมการงานสร้างเสริมสุขภาพ โรงพยาบาลโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ช่วยให้คำปรึกษาและกำกับดูแล ณ ศูนย์เยาวชนโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

จะเห็นได้ว่ากิจกรรมข้างต้น มีความหลากหลายและครอบคลุมเครือข่ายทุกกลุ่มอายุ แต่เน้นที่เยาวชน ซึ่งเนื่องมาจากแนวคิดที่ว่า “เด็กเปรียบเหมือนผ้าขาว” กิจกรรมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตจึงเน้นให้ความสำคัญกับกลุ่มเยาวชน เพื่อสร้างเสริมกำลังและอนาคตที่ดีของชาติ

องค์ประกอบของการสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของโรงเรียนนายร้อยฯ ได้รับการสนับสนุนมาตั้งแต่ระดับผู้บริหาร คือ แนวคิดของผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยฯ พลโท ดนัย มีชูเวช ที่ต้องการให้นักเรียนนายร้อยฯ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีความอดทน ซึ่งนอกจากเก่งด้านวิชาการแล้วท่านต้องการให้นักเรียนนายร้อยมีสุขภาพที่ดีด้วย โดยในด้านหนึ่งนั้น โรงเรียนนายร้อยฯ ได้ฝึกตามแบบทหาร คือ เน้นฝึกความเข้มแข็ง แต่ท่านยังต้องการนักเรียนที่มีทั้งความเข้มแข็งและความอ่อนโยนด้วย

การจุดประกายจากจุดเล็กๆ ด้วยแนวคิดที่ต้องการให้นักเรียนนายร้อยฯ มีความเข้มแข็งทั้งกายและและใจ พร้อมกับการสนับสนุนจาก สสส. จึงเกิดเป็นโครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ครอบคลุมเครือข่ายทุกกลุ่มอายุ แต่เน้นให้ความสำคัญกับกลุ่มเยาวชน เนื่องจากเป็นกลุ่มประชากรที่มีจำนวนมาก และถือเป็นกลุ่มที่ควรได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษ พร้อมทั้งขณะนั้นปัญหาในกลุ่มเยาวชนได้รับความสนใจจากผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องค่อนข้างมาก ทั้งปัญหายาเสพติดและการตั้งครรภ์ในวัยเรียนดังนั้นกิจกรรมจึงมุ่งให้ความสำคัญกับเยาวชน แต่ตั้งที่กล่าวไว้ในข้างต้น กิจกรรมที่ครอบคลุมกลุ่มอายุอื่นๆ ก็ยังคงมีเช่นกัน

การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้เยาวชน ยังถือเป็นการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองไปในตัวด้วย กล่าวคือ เมื่อเยาวชนต้องเข้าร่วมกิจกรรมสร้างเสริมคุณภาพชีวิตคนที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง คือ กลุ่มผู้ปกครอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนในครอบครัว อาจเป็นพ่อแม่ พี่สาวพี่ชาย หรือลุงป้า น้าอา แต่โดยภาพรวมแล้วเป็นการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองให้ได้ร่วมพูดคุยและดูแลบุตรหลานของตนเองเพิ่มขึ้น สำหรับการสร้างเครือข่าย โรงเรียนนายร้อยฯ มีกระบวนการการดำเนินโครงการ ดังนี้

การสำรวจกลุ่มเป้าหมายและปัญหา

การดำเนินการเครือข่ายสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนโรงเรียนนายร้อยฯ และชุมชนรอบๆ เกิดขึ้นจากการสำรวจและการตรวจเยี่ยมชุมชน หรือเริ่มต้นจากการเข้าไปหาเครือข่าย โดยดูจากแหล่งชุมชนเป็นหลัก นั่นคือ วัด โรงเรียน บ้านหรือชุมชน ในระยะแรกจะติดต่อผ่านผู้นำชุมชน

และขณะนี้ทางโรงพยาบาล กำลังจะขยายออกไปสู่ชุมชนที่ใหญ่ขึ้น ชุมชนเองก็เริ่มมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มากขึ้น รวมทั้งเริ่มจัดหาอุปกรณ์เอง เช่น ปิ๊ตที่แล้วมีกีฬาเปตอง ต่อมาก็มีปิงปอง และกีฬาแบบอื่นตามมา การดำเนิน กิจกรรมสร้างเสริมคุณภาพชีวิตนั้นนอกจากการได้รับสนับสนุนของโรงเรียนนายร้อยฯ เองแล้ว ยังได้รับการสนับสนุนจาก อบต. เป็นอย่างดี

สำหรับการสำรวจปัญหา ก่อนการดำเนินงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ทางโรงพยาบาลจะเชิญหัวหน้าชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือตัวแทนของชุมชน มาร่วมประชุม เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการหรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน

เนื้อหาในการประชุม ประกอบด้วย การสร้างเสริมสุขภาพในด้านต่างๆ ทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม รวมกระทั่งปัญหายาเสพติดและการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ของเยาวชน ซึ่งเครือข่ายต้องร่วมกันแก้ไข โดยการคิดหากิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการที่จะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้

ต้นกำเนิดของ กิจกรรมสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของเครือข่าย

กิจกรรมสร้างเสริมคุณภาพชีวิตมาจากสายสัมพันธ์เดิมที่โรงเรียน นายร้อยฯ มีกับชุมชนตั้งแต่เริ่มก่อตั้งโรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่นักเรียนนายร้อยฯ เข้าไปพัฒนาชุมชนทั้งการสร้างอาชีพ การทำสินค้าโอท็อป (OTOP) รวมถึงการนำตัวแทนในชุมชนมาเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งถือเป็นเครือข่ายของโรงพยาบาลโรงเรียนนายร้อยฯ จากกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินมาจากในอดีตอยู่แล้ว เมื่อได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งจาก สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ภาควิชาสาธารณสุข และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสุขภาพ (สสส.) จึงได้เพิ่มกิจกรรมใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนมากขึ้น

กิจกรรมของศูนย์เยาวชนเริ่มต้นมาจากกิจกรรมของนักเรียนนายร้อยฯ ซึ่งเดิมที่มีกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลาย ต่อเนื่องและยั่งยืน เช่น ชุมชนพัฒนาลังคม คนทำทาง เป็นต้น แต่กิจกรรมเหล่านั้นยังไม่ได้กำหนดเป้าหมายที่แน่ชัดและไม่ได้ทำเพื่อชุมชนโรงเรียนนายร้อยฯ กล่าวคือ นักเรียนนายร้อยฯ จัดกิจกรรมสำหรับคนที่มาเข้าค่ายหรือมาร่วมกิจกรรมจากภายนอก

ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและได้ปฏิบัติมายาวนานนี้ ผู้ดูแลศูนย์เยาวชน หรือ พันโทหญิงพรรณพิไล สารผล จึงพยายามคุยกับ พันเอกณัฐนันท์ ภูคุระ เพื่อเชื่อมโยงให้นักเรียนนายร้อยฯ กลับมาดูแลชุมชนรอบโรงเรียนนายร้อยฯ ดังนั้น ในปีพ.ศ.2554 จึงเริ่มชักชวนนักเรียนนายร้อยฯ และเพื่อนๆ ที่จบไปแล้วกลับเข้ามาร่วมกิจกรรม ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมที่ทำด้วยใจ เนื่องจากการจัดกิจกรรมเป็นช่วงเวลาหลังเลิกงาน หลังจากที่ชวนนักเรียนนายร้อยฯ กลับเข้ามาทำกิจกรรมเพื่อชุมชนแล้ว ก็ดึงดูดๆ หรือเยาวชนในชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรม ซึ่งมาจากพื้นฐานความคิดที่คิดว่า “เด็กเป็นเหมือนผ้าขาว” ต้องฝึกฝนให้ไปในทิศทางที่ดี เพื่อในอนาคตจะได้เติบโตเป็นคนดีของสังคม โดยการดำเนินกิจกรรมเน้นลักษณะพี่สอนน้อง ให้อุ่นพี่ดูแลน้องจากรุ่นสู่รุ่น

เทคนิคการดึงคนเข้าร่วมกิจกรรม

การดึงคนเข้ามาร่วมกิจกรรมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต จะติดต่อผ่านผู้ใหญ่บ้านและกำนัน เพราะไม่มีเวลาสำหรับเดินตามบ้านมากพอ นอกจากนี้ต้องอาศัยความคุ้นเคยของผู้ดำเนินโครงการมีต่อชุมชนด้วย ซึ่งเกิดขึ้นจากการออกไปทำงานในพื้นที่ในอดีตเช่น ประชุม อบต. ซึ่งเมื่อ 20 ปีที่แล้ว คนในชุมชนละแวกนี้ไม่ชอบโรงเรียนนายร้อยฯ เนื่องจากคิดว่ามาไล่ที่ของพวกเขา โรงเรียนนายร้อยฯ จึงให้กองชุมชนเข้าไปดูแลชาวบ้าน ทั้งในด้านการสร้างอาชีพ ตั้งกลุ่มทำสินค้าโอท็อป ตั้งร้านค้า โดยมีนักเรียนนายร้อยฯ ไปดูแลเป็นประจำ ซึ่งการเข้าไปช่วยเหลือชาวบ้านเหล่านี้ต้องดูศักยภาพของโรงเรียนนายร้อยฯ เองเป็นหลักและใช้ทักษะด้านจิตวิทยา มาใช้ในการพูดให้คนในชุมชนโอนอ่อนตาม และยอมเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มใจและมีความสุข รวมถึงชวนคนอื่นในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมด้วย

การประสานงานกับเด็กและเยาวชน ในช่วงแรกหลังจากที่ผู้ดำเนินโครงการเล็งเห็นว่าควรนำเด็กมาเข้าสู่โครงการเครือข่ายคุณภาพชีวิต ก็ประสานงานผ่านโรงเรียน และให้ครูเป็นผู้ประสานให้ โดยทำหนังสือไปที่โรงเรียน อีกทั้งพูดคุยกับเด็กที่ได้รับความเคารพนับถือ ให้เข้ามาร่วมทำกิจกรรมและคอยพูดกระตุ้นให้เด็กชวนเพื่อน รุ่นน้อง หรือรุ่นพี่เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้การประสานงานในช่วงต่อๆ มา ประสานได้ง่าย โดยประสานผ่านแกนนำของกลุ่มเยาวชนโดยตรง เนื่องจากมีความคุ้นเคยกันมากขึ้น

เทคนิคการครองใจเครือข่าย

การทำให้เครือข่ายยังคงอยู่กับโรงเรียนนายร้อยฯ มาจากการสร้างกิจกรรมที่ตรงตามความต้องการของเครือข่าย หรือสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้พวกเขาได้ แต่ก็ขึ้นอยู่กับศักยภาพของโรงเรียนนายร้อยฯ ด้วย

สำหรับการดูแลเยาวชน ต้องใช้พื้นฐานความเข้าใจ และมีความกระตือรือร้นหรือความรักที่จะสอนเยาวชนตลอดจนเปิดโอกาสให้เด็กเข้ามาพูดคุย ระบายความทุกข์หรือเรื่องราวต่างๆ ซึ่งจะทำให้เด็กไว้วางใจ เชื่อใจและรับฟังคำแนะนำ

เปิดใจยอมเล่าปัญหาที่แท้จริงให้ฟัง ซึ่งจะช่วยลดปัญหาความรุนแรงต่างๆ ที่เด็กได้พบเจอได้

นอกจากการเปิดใจรับฟังปัญหาแล้ว ผู้ดูแลศูนย์เยาวชน หรือ พันโทหญิงพรณพิไล ยังให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับเยาวชน โดยวางตัวเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ หรือเป็นที่พึ่งทางจิตใจที่ตีบางครั้งอนุญาตให้เด็กมาค้างที่บ้าน หรือกระทั่งขออนุญาตจากผู้ปกครองของเด็กให้มาค้าง เพื่อให้สะดวกต่อการทำกิจกรรมของเยาวชน

การครองใจเด็กๆ อีกอย่าง คือ การจัดกิจกรรมตามความชอบของเด็กๆ เช่น เด็กบางกลุ่มชอบการร้องเพลง เด็กบางกลุ่มชอบการเต้น เด็กบางกลุ่มชอบการฟิสิกส์ บางกลุ่มชอบกีฬา บางกลุ่มชอบการเรียนรู้ เป็นต้น เมื่อทราบความต้องการของเด็กๆ แล้ว จะแยกกลุ่มเด็กตามความชอบหรือความถนัด จากนั้นก็จัดเวทีให้เด็กได้แสดงกิจกรรมตามความชอบของตนเอง

เยาวชนจะได้รับการส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการทำกิจกรรมที่มีสาระ ทั้งนี้ กิจกรรมที่ตรงใจเด็กๆ มีทั้ง “กิจกรรมที่ทันสมัย” ซึ่ง พันโทหญิงพรณพิไล ต้องมีความรอบรู้และทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกปัจจุบัน หรือเรียนรู้สิ่งใหม่ในโลกของเยาวชนด้วย ซึ่งจะกลายเป็นทักษะหนึ่งที่ใช้เป็นตัวโน้มน้าวจิตใจให้เด็กๆ เข้ามาร่วมกิจกรรม เช่น การฟังเพลงสมัยใหม่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความบันเทิงต่างๆ เช่น ความนิยมในการเล่นเครื่องดนตรี การเล่นเกมออนไลน์ เป็นต้น

กิจกรรมที่ทันสมัยอาจเป็นกิจกรรมที่ชื่นชอบของเด็กกลุ่มหนึ่ง แต่ยังมีเด็กอีกกลุ่มที่มีความชอบในกิจกรรมแตกต่างออกไป คือ “กิจกรรมด้านวิชาการ” การเพิ่มทักษะด้านนี้ให้เด็ก เน้นการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการเรียนรู้ และเรียนรู้อย่างสนุกสนาน โดยไม่เน้นการจัดคนเก่งหรือคนที่จบระดับสูงๆ หรือระดับปริญญาเอกมาสอน ซึ่งอาจทำให้มีช่องว่างมากเกินไป พันโทหญิงพรณพิไลจึงนำแนวคิด “พี่สอนน้อง” มาใช้ ซึ่งนอกจากรุ่นพี่จะสามารถให้ความรู้ที่เต็มไปด้วยความสนุกสนานแล้วยังช่วยลดค่าใช้จ่ายเพื่อตอบแทนวิทยากรได้ด้วย

สำหรับรุ่นพี่ที่มาถ่ายทอดความรู้ให้น้อง ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะด้านนั้นๆ เป็นอย่างดี เช่น ภาษาอังกฤษ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการขอบคุณรุ่นพี่ที่มาให้ความรู้ ทางศูนย์จะให้คำตอบแทนตามความเหมาะสม ส่วนรุ่นน้องที่มาร่วมรับความรู้ก็จะได้รับรางวัลเล็กๆ น้อยๆ เป็นการสร้างแรงจูงใจและสร้างความกระตือรือร้นให้เด็กมีส่วนร่วมอย่างสนุกสนานด้วย

“กิจกรรมด้านสังคมจิตวิทยา ศาสนา ดนตรีและวัฒนธรรม” เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างความรู้และฝึกประสบการณ์ด้านจัดการกับสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ สร้างทักษะชีวิตและเพื่อให้เด็กฯ ได้ตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวม และการเป็นคนดีของสังคม โดยกิจกรรมกลุ่มนี้จะให้ความสำคัญกับศูนย์กลางชุมชน นั่นคือ วัด ได้แก่การพาเยาวชนเข้าวัด ฟังเทศน์ฟังธรรม ซึ่งในบริเวณรอบชุมชนมี 3 วัด โดยบางปีจะจัดกิจกรรมร่วมกับการปั่นจักรยานออกกำลัง และการเก็บขยะในบริเวณชุมชนด้วย สุดท้ายจบลงด้วยการบำเพ็ญประโยชน์ในวัด โดยมี อบต. ช่วยดูแลกิจกรรม และมีเครือข่ายของครูและโรงเรียนเข้าร่วมด้วย

กิจกรรมอีกประเภทที่ครองใจเยาวชน คือ “กิจกรรมด้านกีฬา” เป็นการส่งเสริมให้เยาวชนและคนในชุมชนออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพที่แข็งแรง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดจากการเล่นกีฬาส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนนายร้อยฯ และชุมชน เช่น กิจกรรมเดินวิ่ง โดยในปัจจุบันถือเป็นกิจกรรมหลักของกลุ่มผู้ออกกำลังกาย

การสร้างแรงดึงดูดใจแก่เครือข่ายเยาวชนดังที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าเป็นวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งประกอบไปด้วยการใช้หลักจิตวิทยาในการเจรจา การเอาใจใส่ การเปิดรับฟังปัญหา การแก้ไขปัญหาด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งทั้งหมดตั้งอยู่บนพื้นฐานความต้องการของเครือข่าย นอกจากนี้ อาจเสริมด้วยแรงกระตุ้นเล็กๆ จาก การให้คำตอบแทน เพื่อเป็นกำลังใจแก่เครือข่ายกลุ่มต่างๆ ด้วย

การดำเนินงานระหว่างเครือข่าย

การจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้กับเครือข่าย เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนนายร้อยฯ (ซึ่งดูแลการดำเนินกิจกรรมโดยโรงพยาบาลโรงเรียนนายร้อยฯ) กับชุมชน โดยเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมาช่วยดูแลกิจกรรม เนื่องจากผู้ร่วมกิจกรรมมีจำนวนมาก และโรงพยาบาลมีคิมนี่เพียงพอ

กลุ่มเครือข่ายที่โรงพยาบาลตั้งเข้ามาช่วยในปัจจุบัน (แต่การดำเนินกิจกรรมในช่วงแรก โรงพยาบาลจ้างคนมาช่วยทำกิจกรรม) คือ กลุ่มอสม. กลุ่มนักเรียนนายร้อยฯ พัฒนาสังคม โรงเรียนปียชาติพัฒนาฯ อบต.และเยาวชนรุ่นที่จบไปแล้ว มาช่วยดูแลเยาวชนรุ่นน้องที่เข้าร่วมกิจกรรม เช่น ช่วยดูแลการเข้าแถว นำสวดมนต์ เป็นต้น ส่วนทีมงานผู้ดูแลโครงการก็ดูแลกิจกรรมอยู่ต่างๆ โดยหน้าที่หลักของผู้ดูแลศูนย์เยาวชน คือการเขียนข้อเสนอโครงการซึ่งมีทีมงานคอยช่วยเหลืองานด้านการประสานงานกับเครือข่าย

การประสานงานและการทำกิจกรรมกับเครือข่าย จะวางตัวผู้ดูแลหลักสำหรับกิจกรรมหนึ่งๆ ไว้ 1 คน ซึ่งโดยภาพใหญ่คุณพรรณพิไลจะประสานกับกลุ่มเยาวชน ส่วนด้านกีฬาพันเอกนพเกล้าเป็นผู้ประสานงานและดูแล ยกเว้น แอโรบิค ส่วนบึงโป่งเปตอง ซึ่งเพิ่งเริ่มทำในปีที่แล้ว และที่ผ่านมากิจกรรมแอโรบิคจะทำในโรงเรียน ปัจจุบันกำลังจะขยายออกมาสู่ชุมชนภายนอกโรงเรียนและนอกจากการกำหนดตัวผู้รับผิดชอบกิจกรรมแต่ละกิจกรรมแล้ว ยังกำหนดช่วงเวลาในการดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจนอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพทั้งด้านกระบวนการทำงานและเวลา

การแบ่งงานในทีมงานจะยึดความถนัดของแต่ละคนเป็นหลักเช่น การเขียนข้อเสนอโครงการ ผู้รับผิดชอบ คือคุณพรรณพิไลเนื่องจากคนอื่นในทีมไม่ถนัดเรื่องการเขียนโครงการมากนัก ส่วนเอกสารการดำเนินโครงการ ทุกคนในทีมงานของโรงพยาบาล จะช่วยกันจัดการ แต่ สสส. เองก็มีแบบฟอร์มที่ชัดเจนให้อยู่แล้ว ดังนั้นการจัดทำรายงานหรือการจัดทำเรื่องเอกสารจึงไม่ค่อยยากนัก สำหรับการดำเนินกิจกรรมจะมีภาคีเครือข่ายเป็นผู้ดูแล เช่น นักเรียนนายร้อยฯ พัฒนาสังคม โรงเรียนปียชาติพัฒนาฯ อบต. ผู้นำชุมชน เป็นต้น

การถ่ายทอดความรู้

การจัดการความรู้ภายในทีมงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของโรงพยาบาลโรงเรียนนายร้อยเป็นการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้แบบการสอนงาน (Coaching) โดยพันโทหญิงพรรณพิไล ซึ่งเป็นผู้เขียนโครงการและประสานงานหลัก จะเป็นผู้ถ่ายทอดและเป็นผู้สอนงานให้กับทีมงานคนอื่นๆ

นอกจากนี้ การดำเนินงานบางเรื่อง จะจัดทำเป็นคู่มือให้สมาชิกรุ่นต่อไปได้ศึกษาและพัฒนาต่อยอดและเพื่อให้คนอื่นสามารถทำงานหรือรับผิดชอบหน้าที่แทนพันโทพรรณพิไล ได้ สำหรับงานหรือทักษะที่ไม่สามารถอธิบายเป็นตัวหนังสือได้ทั้งหมด ต้องอาศัยการฝึกฝนมากเป็นพิเศษ เช่น การเขียนข้อเสนอโครงการ เพื่อเสนอของบประมาณทำกิจกรรมของศูนย์เยาวชน ซึ่งเป็นทักษะที่อธิบายให้ฟังเพียงอย่างเดียวไม่ได้

การถ่ายทอดความรู้แบบการสอนงาน (Coaching) นอกจากจะนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการความรู้ของทีมงานโรงพยาบาลโรงเรียนนายร้อยฯ แล้วยังได้ถ่ายทอดสู่เครือข่ายอื่นๆ รวมถึงเยาวชนด้วย ซึ่งทำโดยการถอดบทเรียนองค์ความรู้ในการดำเนินงาน

สำหรับการถ่ายทอดความรู้ภายในกลุ่มเยาวชน เริ่มแรกมาจากการสอนงานของผู้รับผิดชอบโครงการสอนการบริหารจัดการต่างๆ ให้เด็กฯ รวมทั้งสอนความรู้เพิ่มเติมจากการเรียนในห้องเรียน ทักษะการฟ้อนรำ การเต้นบ๊อยบอย ศิลปะการป้องกันตัวต่างๆ การแต่งหน้า ตลอดจนสอนทักษะการค้นคว้าหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเพื่อการทำกิจกรรม เช่น เนื้อเพลง ทำเดินประกอบจังหวะ บทเรียนภาษาอังกฤษ เป็นต้น

ความรู้หรือข้อมูลในการทำกิจกรรมแต่ละด้านนั้น เด็กๆ หรือเยาวชนเป็นผู้หาข้อมูลเอง และบางกิจกรรมจะจัดทำเป็นคู่มือ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

และเพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับให้รุ่นต่อไปพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น ส่วนองค์ความรู้ต่างๆ ที่ได้รับถ่ายทอดมาจากผู้ดูแลโครงการ เยาวชนจะค่อยๆ ซึมซับและถ่ายทอดให้แก่รุ่นน้องต่อไปด้วย และทักษะส่วนหนึ่งมาจากการปฏิบัติซ้ำๆ จนเกิดความชำนาญ

การสืบค้นข้อมูลและการจัดทำคู่มือขึ้น โดยปกติกลุ่มเยาวชนจะสืบค้นข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ตเองทั้งหมด โดยได้รับคำแนะนำจากผู้ดูแลและศูนย์เยาวชนฯ จะจัดอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ให้ เช่นคอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต (ไวร์เลส) กระดาษหมึก เครื่องปริ้นท์ เครื่องเสียง เบาะสำหรับเดินบีบอย รวมถึงอาหารหรือขนมบางอย่าง และอุปกรณ์ชุดแต่งหน้าต่างๆ ที่ใช้ในการแสดงบนเวที เป็นต้น

ในช่วงหลังๆ ศูนย์เยาวชนฯ และผู้ดูแลศูนย์ฯ มีหน้าที่หลักเพียงแค่การให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการจัดหาอุปกรณ์ จัดหาเวทีให้เยาวชนได้แสดงออก สนับสนุนงบประมาณ และอำนวยความสะดวกในการเดินทางเท่านั้น ส่วนการบริหารจัดการภายในกลุ่มเยาวชน ผู้นำเยาวชนจะได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถในการรับผิดชอบงาน คิดเองและทำเองมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบการสร้างเครือข่ายสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของโรงพยาบาลโรงเรียนนายร้อยฯ ทั้ง 6 ประการ ล้วนเป็นส่วนที่สำคัญในกระบวนการสร้างเครือข่าย โดยการสำรวจกลุ่มเป้าหมายและปัญหา เป็นการค้นหาความต้องการและปัญหาของเครือข่าย ซึ่งนำมาสู่การกำหนดกิจกรรมในกระบวนการที่สอง โดยต้องอาศัยเทคนิคการดึงคนเข้าร่วมกิจกรรม

เมื่อสามารถดึงคนเข้าร่วมกิจกรรมได้แล้ว จำเป็นต้องรักษาเครือข่ายให้ดำเนินงานต่อไปได้ ด้วยการสร้างกิจกรรมที่สามารถครองใจเครือข่ายไว้ได้ โดยในกระบวนการสร้างเครือข่ายจำเป็นต้องสรรหาวิธีการดำเนินงานกับเครือข่ายอย่างเหมาะสม และสิ่งที่สำคัญในกระบวนการสร้างเครือข่ายที่ยั่งยืน คือ การถ่ายทอดความรู้ ซึ่งถ้าหากมีระบบการบริหารจัดการความรู้ที่ดี การสร้างเสริมสุขภาพจะสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุนด้านอื่นๆ ด้วย เช่น การสนับสนุนในเชิงนโยบาย งบประมาณ การจัดสรรผู้ดูแลโครงการ และระบบการบริหารจัดการ

ความทรงจำที่ดี

การดำเนินการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตระหว่างโรงเรียนนายร้อยฯ และเครือข่ายในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แม้ว่าในระยะแรกๆ จะมีอุปสรรคปัญหาหรือความไม่ไว้วางใจกันบ้าง แต่เมื่อโรงเรียนนายร้อยฯ ได้ใช้ความมุ่งมั่นและความจริงใจที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ความร่วมมือระหว่างทั้งสองฝ่ายก็เกิดขึ้น จนก่อเกิดเป็นความประทับใจหรือความทรงจำที่ดีในแง่มุมต่างๆ คือ

ความร่วมมือจากหน่วยงานภายในโรงเรียนนายร้อยฯ ในมุมมองของรองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยฯ พลตรี พอล มณีรินทร์ ประทับใจที่ทุกหน่วยในโรงเรียนนายร้อยฯ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ตั้งแต่ผู้บัญชาการไปจนถึงนักเรียนนายร้อยฯ และข้าราชการทุกคน รวมทั้งผลการดำเนินการยังเป็นที่พอใจ กล่าวคือ

ก่อนมีโครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ไม่กล้ายอมรับว่าตนเองมีปัญหาสุขภาพ เช่น ความอ้วนหรือไขมันสูง แต่ปัจจุบันพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป กำลังพลใส่ใจสุขภาพมากขึ้น กล้าเดินเข้ามาขอคำแนะนำจากหมอ / พยาบาล ซึ่งเมื่อก่อนติดตามให้มารักษาอย่างไรก็ไม่ยอมมา

นอกจากนี้ อัตราการเกิดอุบัติเหตุและผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางจราจรลดลง ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากความเอาใจใส่ของผู้บัญชาการโดยเดิมที่บริเวณประตูหลังในโรงเรียนนายร้อยฯ มีโค้งหนึ่งซึ่งอันตรายมาก ถ้าหากใครเกิดอุบัติเหตุในบริเวณนั้นส่วนใหญ่ได้รับบาดเจ็บสาหัสถึงขั้นพิการหรือตาย ผู้บัญชาการจึงสั่งให้ปิดประตูหลัง 2 ท่อ หลังจากสั่งปิดประตูนั้น ก็ไม่มีใครเกิดอุบัติเหตุในจุดนั้นเพราะผู้ใช้ขับขี่จะวิ่งรถบนทางตรงแทนซึ่งปลอดภัยกว่า

การจัดกิจกรรมที่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดคุณหมอฉันทน์นันทน์เล่าถึงความประทับใจต่อโครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตว่า เป็นโครงการที่มีความสอดคล้องกับโครงการเสารัประทีปของกลุ่มพัฒนาสังคม ที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างทักษะด้านต่างๆ ให้เยาวชน โดยเฉพาะความเป็นผู้นำและเพื่อให้เยาวชน

หลุดออกจากปัญหาสังคม แล้วเข้ามาสู่ด้านวิชาการและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์อื่นๆ

โรงพยาบาลโรงเรียนนายร้อยฯ ได้ดำเนินการผ่านศูนย์เยาวชนฯ จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาให้กับเยาวชน โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด และการตั้งครกในวัยเรียน ซึ่งการดำเนินกิจกรรมเน้นลักษณะ “พี่สอนน้อง” หรือให้รุ่นพี่เป็นพี่เลี้ยงในการทำกิจกรรม ซึ่งเป็นการฝึกให้กลุ่มพี่เลี้ยงหรือแกนนำรู้จักการให้ ทำตนเป็นคนดี สร้างสรรค์สังคม ในขณะที่รุ่นน้องก็ได้รับความรู้ในด้านต่างๆ ที่ดี

การกระชับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเครือข่ายแม่บ้านมีอีกหนึ่งมุมมองที่น่าสนใจเกี่ยวกับความประทับใจจากโครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต กล่าวคือ ศูนย์เยาวชนฯ ได้จัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้น เพื่อให้ลูกหลานในชุมชนเข้าร่วม แต่เนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชนนั้น ทำให้พ่อ แม่ พี่สาว พี่ชาย หรือญาติต้องเข้ามาช่วยดูแล มาช่วยเป็นพี่เลี้ยง ซึ่งเป็นผลให้คนในครอบครัวมีโอกาสได้พูดคุยกันและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น มากกว่าอยู่ที่บ้าน ซึ่งถือเป็นการสร้างเสริมสุขภาพของครอบครัวด้วย

ความอ่อนใจของพ่อแม่ เครือข่าย
แม่บ้านในฐานะที่เป็นทั้งพี่เลี้ยง
และผู้ปกครองของเยาวชน สะท้อน
ความประทับใจอีกประการว่า เมื่อ
ศูนย์เยาวชนฯ มีกิจกรรมให้เด็กทำ
ทั้งหลังเลิกเรียนและวันเสาร์อาทิตย์
พ่อแม่ก็สามารถทำงานได้อย่างสบายใจ

เหมือนมีคนที่น่าเชื่อถือคอยดูแลลูกให้ โดยกิจกรรมที่ทำก็ล้วนเป็นกิจกรรม
ที่สร้างสรรค์ ไม่ข้องเกี่ยวกับบอขายมั่วใดๆ

อีกทั้งเด็กๆ ยังได้ฝึกทักษะความรู้ต่างๆ รวมถึง บางครั้งเมื่อได้ร่วมแสดงใน
เวทีต่างๆ ก็ได้รางวัลตอบแทนกลับมา แม้ไม่มาก แต่ก็สร้างความภูมิใจของเด็กและ
ผู้ปกครอง ผู้ดูแลศูนย์เยาวชนฯ ก็เป็นที่รู้จักของเครือข่ายแม่บ้านและชุมชน
เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นผู้ที่จัดตารางการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้กับเยาวชน และ
ชักชวนให้ผู้ปกครองมาร่วมดูแลหรือเฝ้าอำนวยความสะดวกให้แก่เยาวชนในโอกาส
ต่างๆ ซึ่งการเข้าร่วมของผู้ปกครองขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมแต่ละประเภท

การสร้างเสริมทักษะการเข้าสังคม สำหรับเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม
มีความประทับใจในการทำกิจกรรมหลากหลายด้าน แต่ก็นำเยาวชนได้เล่าถึง
สิ่งที่ประทับใจเป็นพิเศษ คือ การได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนทั้งโรงเรียนเดียวกันและ
ต่างโรงเรียน ทำให้ได้เพื่อนใหม่ ได้ทำประโยชน์ให้กับสังคม และได้ฝึกความเป็นผู้นำ
และผู้ตาม

กล่าวคือ ในการทำกิจกรรมของศูนย์เยาวชนฯ นอกจากตนเองจะเข้าร่วม
กิจกรรมแล้ว ผู้ดูแลศูนย์เยาวชนฯ ยังเปิดโอกาสให้เยาวชนมีโอกาสด้านการแสดง
ความคิดเห็น โดยสามารถเลือกหรือคิดกิจกรรมที่ตนเองแสดงได้ตามความชอบ รวมถึง
ให้เยาวชนบริหารจัดการภายในทีมเอง กำหนดบทบาทหน้าที่ กำหนดผู้ประสานงาน
หรืออำนวยความสะดวกให้แก่เพื่อนฯ ซึ่งการทำกิจกรรมเหล่านี้เป็นการฝึกให้เยาวชน
เข้าสังคมได้อย่างเหมาะสมตามวัย

การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์การดำเนินกิจกรรมของศูนย์เยาวชนฯ ทำให้เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งหลายฝ่าย ทั้งผู้ปกครอง ผู้จัดทำโครงการ และตัวเยาวชนเองต่างเห็นตรงกันว่า หลังจากเยาวชนได้ร่วมทำกิจกรรมกับศูนย์เยาวชนฯ ทำให้พวกเขาได้รู้จักการทำเพื่อสังคม การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม การมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนและครอบครัว ตลอดจนห่างไกลปัญหายาเสพติดและปัญหาสังคมอื่นๆ ซึ่งล้วนเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ความทรงจำที่ดีที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของโรงเรียนนายร้อยฯ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานหลายมิติ ทั้งความร่วมมือจากหน่วยงานภายในโรงเรียนนายร้อยฯซึ่งบ่งบอกถึงการรับรู้เป้าหมายของคุณภาพชีวิตร่วมกัน ทุกฝ่ายจึงให้ความร่วมมือ ส่วนความประทับใจในการจัดกิจกรรมที่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ก็ถือเป็นการดำเนินงานที่คำนึงถึงความต้องการของเป้าหมายและปัญหาเป็นหลัก

นอกจากนี้ ผลสะท้อนจากเครือข่ายเองยังเป็นที่ยืนยันในความสำเร็จของโครงการต่างๆ ได้เป็นอย่างดี นั่นคือ ความประทับใจที่โครงการต่างๆ สามารถกระชับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ทำให้พ่อแม่อุ่นใจ อีกทั้ง กิจกรรมที่จัดขึ้นยังสามารถสร้างเสริมทักษะการเข้าสังคมและส่งเสริมให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ได้

อาจกล่าวได้ว่า การดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เน้นในมิติของเยาวชนนั้น ทำให้ประชาชนกลุ่มอื่นๆ ได้รับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะผู้ปกครอง ซึ่งสามารถทำงานได้อย่างไร้ความกังวลกับบุตรหลานของตน ทำให้ผู้ปกครองมีเวลาดูแลตนเอง มีเวลาอยู่ร่วมกับบุตรหลาน ได้เรียนรู้และเข้าใจความต้องการของกันและกันมากขึ้น

ปัจจัยความสำเร็จ

การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของโรงเรียนนายร้อยฯ ถือได้ว่าการดำเนินงานประสบความสำเร็จ ซึ่งพิจารณาได้จากความประทับใจหรือความพึงพอใจของทุกฝ่าย

รวมถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย โดยความสำเร็จที่เกิดขึ้นนี้มีปัจจัยสนับสนุน คือ

การสนับสนุนของผู้บัญชาการ ผู้บัญชาการเป็นบุคคลที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมในทุกด้าน เพราะเป็นผู้ที่ให้ความเห็นชอบในการดำเนินการ หากโครงการใดบุคคลระดับผู้บริหารไม่ให้ความสนใจ ผู้ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้องย่อมไม่เห็นความสำคัญ การดำเนินโครงการก็ย่อมประสบความสำเร็จได้ยาก แต่สำหรับโรงเรียนนายร้อยฯ ผู้บัญชาการให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิต ทั้งของตนเองและข้าราชการ ตลอดจนพลเรือนในทุกระดับ โดยมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบและให้กำหนดแนวทางการทำงานที่ชัดเจน

ความเข้าใจในปัญหาของเครือข่าย เป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการแก้ปัญหา เพราะถ้าหากไม่เข้าใจสาเหตุและตัวปัญหาแล้ว ขั้นตอนอื่นๆ ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ ทั้งการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา และการเลือกวิธีหรือกิจกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหา สำหรับโรงเรียนนายร้อยฯ นั้น ได้ทำความเข้าใจกับปัญหาเกิดขึ้นโดยการสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน ซึ่งทำให้การแก้ปัญหาเป็นที่พึงพอใจของเครือข่าย และสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด

การให้ความร่วมมือของเครือข่าย ปัจจัยนี้สืบเนื่องมาจากการดำเนินโครงการที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหของเครือข่ายได้ เครือข่ายจึงเต็มใจให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งในฐานะที่เป็นผู้รับประโยชน์และผู้ให้ประโยชน์แก่สังคม ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการประสบความสำเร็จลงได้

ความตั้งใจจริงของผู้รับผิดชอบโครงการ ปัจจัยนี้ก็เป็นสิ่งสำคัญไม่น้อยไปกว่าปัจจัยอื่น เพราะการดำเนินการในแต่ละกิจกรรมย่อมมีปัญหเกิดขึ้น หากผู้รับผิดชอบโครงการไม่มีความมุ่งมั่นและความตั้งใจจริง ย่อมส่งผลกระทบต่อความสำเร็จอย่างแน่นอน แต่สำหรับโรงเรียนนายร้อยฯ ผู้รับผิดชอบโครงการตั้งแต่ระดับผู้บริหารลงมาถึงผู้ปฏิบัติต่างมุ่งมั่นที่จะทำให้งานให้ประสบความสำเร็จอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นจึงกลายเป็นเรื่องเล็ก

ปัจจัยความสำเร็จทั้งสี่ด้านดังกล่าว ถือเป็นส่วนสำคัญที่สนับสนุนให้ การดำเนินโครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตประสบความสำเร็จ ซึ่งถ้าหากขาดปัจจัยใด ปัจจัยหนึ่งไป อาจส่งผลให้การดำเนินงานไม่ราบรื่น และความสำเร็จก็อาจเกิดขึ้นได้ ไม่ดี หรือเครือข่ายไม่ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เพียงพอ

สรุป

การดำเนินการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของโรงเรียนนายร้อยฯ ส่งผลให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ ซึ่งสามารถอธิบายได้ในสองลักษณะ คือ การสร้างเสริม คุณภาพชีวิตในกลุ่มเยาวชนและในกลุ่มผู้ใหญ่

การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตในกลุ่มเยาวชนถือเป็นจุดเน้นของเป้าหมายใน การดำเนินการ เนื่องจากมีประชากรที่ถือเป็นกลุ่มเยาวชนค่อนข้างมาก จากการจัด กิจกรรมสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่เยาวชน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้ และ สังคม ทำให้เยาวชนหันมาใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์มากขึ้น ปัญหาเสพติดและ การตั้งครรภ์ในวัยเรียนลดลง

นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชนยังส่งผลให้เกิดเครือข่ายการ สร้างเสริมสุขภาพครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย เนื่องจากการร่วมกิจกรรมของ กลุ่มเยาวชนบางกิจกรรมต้องมีพี่เลี้ยงมาคอยดูแลเยาวชน ทำให้ผู้ปกครองของเยาวชน ต้องเข้าร่วมกิจกรรมด้วย ซึ่งทำให้สัมพันธ์ภาพภายในครอบครัวใกล้ชิดกันมากขึ้น

นอกจากการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตแก่เยาวชนแล้วโครงการสร้าง เสริมคุณภาพชีวิตในด้านอื่น ก็ส่งผลให้เครือข่ายได้รับประโยชน์และปัญหาต่างๆ ก็ลดลงด้วย เช่น การเกิดอุบัติเหตุ โรคอ้วน โรคภัยแรงต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ ความสำเร็จที่เกิดขึ้นเหล่านี้ต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนหลายประการทั้งการสนับสนุน จากระดับนโยบายการให้ความร่วมมือของเครือข่าย การแก้ปัญหาที่ตรงจุด และ ความมุ่งมั่นในการดำเนินงานของผู้รับผิดชอบซึ่งปัจจัยต่างๆ นี้ เป็นสิ่งทำให้ กระบวนการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และสร้างความพึงพอใจต่อเครือข่าย ได้เป็นอย่างดีตลอดจนเป็นความภาคภูมิใจของผู้รับผิดชอบโครงการเองที่ดำเนินงาน ได้อย่างน่าพอใจ

ค่ายศิลปะ

กิจกรรมบาสเกตบอล

กรณีศึกษา ฐานทัพเรือสัตหีบ

ฐานทัพเรือสัตหีบ

45 หมู่ 1 ชายทะเล ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ ชลบุรี 20180

โทรศัพท์ 038437172,038437444,038439048

<http://www.nmd.go.th/abkhosp/>

ฐานทัพเรือสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

การสร้างเครือข่ายที่หลากหลายบนฐาน ความต้องการร่วมกันของกลุ่ม

ในอดีตการปฏิสัมพันธ์ระหว่างฐานทัพเรือสัตหีบและชุมชนมีเฉพาะในโอกาสพิเศษๆ เท่านั้น หรือในวันสำคัญๆ เช่น งานวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว งานวันกองทัพเรือ งานวันคล้ายวันสถาปนาฐานทัพเรือสัตหีบ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในบริเวณที่อยู่ใกล้เคียงเข้ามาร่วมกิจกรรมที่ฐานทัพเรือฯ จัดขึ้น

หลังจากที่ศูนย์หมอกมลพรและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ หรือ สสส. ได้เข้ามาสนับสนุนงบประมาณในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้กับฐานทัพเรือฯ และชุมชนโดยรอบ ทำให้ฐานทัพเรือฯ มีโอกาสสร้างเครือข่ายตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการและสมาชิกในชุมชนของฐานทัพเรือสัตหีบ ให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น

กิจกรรมต่างๆ ที่ฐานทัพเรือจัดขึ้นล้วนมาจากความต้องการ หรือการเสนอความคิดเห็นจากสมาชิกของชุมชน ซึ่งเรียกได้ว่า หากกิจกรรมใดไม่ได้ผ่านความยินยอมของสมาชิกส่วนมาก กิจกรรมนั้นก็จะไม่เกิดขึ้น ส่งผลให้ทั้งผู้ให้หรือทีมงานผู้ดำเนินโครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตและผู้รับหรือสมาชิกในชุมชนมีความสุข โดยจัดได้ว่าสุขทั้งกายและใจ และความสุขเหล่านี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ หากขาดขั้นตอน กระบวนการ หรือปัจจัยต่างๆ

ใจกลางเครือข่าย

ฐานทัพเรือสัตหีบและโรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ รฐ.สส. ถือเป็นเจ้าภาพในการสร้างเครือข่ายสร้างเสริมคุณภาพชีวิตฯ ทั้งสำหรับภายในบริเวณของฐานทัพเรือฯ และสำหรับบุคคลภายนอกที่สนใจ การเริ่มต้นกิจกรรมสร้างเสริมคุณภาพชีวิตมาจากการสนับสนุนของพลโทแพทย์หญิงกมลพร สอนสมจิตร และ สสส. ดังที่ได้กล่าวข้างต้น

ในอดีตไม่มีกิจกรรมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน เมื่อมีโครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตฯ นี้เข้ามา ฐานทัพเรือฯ ก็เริ่มทำความเข้าใจโครงการ และชี้แจงกับชุมชนให้เข้าใจและตระหนักในผลประโยชน์ที่จะได้รับการทำกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้คนในชุมชนหันมาใส่ใจกับกิจกรรมของชุมชนและสุขภาพของตนเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือจากชุมชนหรือการรวมตัวกัน การสนับสนุนของ สสส. ทำให้ฐานทัพเรือฯ มีโอกาสร่วมมือกับชุมชนในเชิงลึกมากขึ้นคนที่รับผิดชอบต้องปรับตัวและเรียนรู้การทำงาน การประสานงานกับชุมชน ซึ่งต้องพยายามดึงคนทุกคนในครอบครัวมาร่วมทำกิจกรรมมากขึ้น รวมถึงชุมชนหรือหน่วยงานข้างเคียง

การรวมตัวในการทำกิจกรรมก่อนหน้านี้รวมตัวโดยผู้นำคนเดียว เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดก็แยกย้ายกันไป แต่การทำกิจกรรมสร้างเสริมคุณภาพชีวิตฯ ที่ได้รับการสนับสนุนจาก พลโทแพทย์หญิงกมลพร สอนสมจิตร มีกระบวนการที่ซับซ้อนมากกว่าฐานทัพเรือฯ จึงตั้งคณะกรรมการเป็นรูปแบบขึ้นมาเพื่อดูแลกิจกรรมบริหารงบประมาณและประสานงานในด้านต่างๆ

โครงการดังกล่าว คือ “โครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตชุมชนแบบบูรณาการในพื้นที่ฐานทัพเรือสัตหีบ” ประกอบด้วยคณะกรรมการ 12 คน โดยมีผู้รับผิดชอบหลักหรือประธานกรรมการ คือ รองผู้บัญชาการฐานทัพเรือส่วนผู้ที่ดำเนินการหลักหรือคณะกรรมการและเลขานุการ คือ ผู้อำนวยการกองกำลังพล รวมถึงมีรองประธานกรรมการ กรรมการและที่ปรึกษาโครงการฯ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ 2 คน นายทหารประสานงานโครงการฯ นายทหารการเงินโครงการฯ นายทหารกรรมวิธีข้อมูลโครงการฯ หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุโครงการฯ ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่พัสดุ 2 คน

โครงสร้างของคณะกรรมการอิงกับโครงสร้างของราชการภายในกองทัพ สำหรับกรรมการทั้ง 12 คนนี้ มีหน้าที่อำนาจการ วางแผน ควบคุม ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ให้คำแนะนำ และช่วยแก้ไขปัญหาลุ่ลปรดคตงๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการฯ

นอกจากการแต่งตั้งคณะกรรมการ แล้ว ยังมีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการฯ ซึ่งมีหน้าที่เสนอเรื่องการจัดกิจกรรม จัดเตรียมสถานที่ ประสานงานต่างๆ ควบคุม และดูแลการดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่ต้นจนแล้วเสร็จ ทั้งนี้ เพื่อให้ การดำเนินกิจกรรมนั้นเป็นไปอย่าง

เรียบร้อย รวมถึงรายงานผลการดำเนินกิจกรรมให้ฝ่ายเลขานุการฯ ทราบ ตลอดจน ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากประธานกรรมการ เจ้าหน้าที่กลุ่มนี้รับบทบาท เป็นหัวหน้ากิจกรรมและเจ้าหน้าที่พัสดุ โดยกิจกรรมหลักแบ่งออกเป็น 16 กิจกรรม ได้แก่

1. กิจกรรมประชาสัมพันธ์โครงการฯ
2. กิจกรรมประเมินโครงการฯ
3. กิจกรรมสัมมนาพหุภาคี
4. กิจกรรมโยคะเพื่อสุขภาพ
5. กิจกรรมธรรมชาติบำบัด ส่งความสุขด้วยธรรมชาติ
6. กิจกรรมแนะนำ/สาธิตการพัฒนาอาชีพเสริม
7. กิจกรรมนักจัดรายการวิทยุเยาวชน
8. กิจกรรมนักจัดรายการโทรทัศน์รุ่นจิ๋ว
9. กิจกรรมดนตรีจิตอาสา พี่ช่วยกันสอน น้องช่วยกันร้อง
10. กิจกรรมร่วมรณรงค์ปลูกพืชผักสวนครัว
11. ศูนย์ให้คำปรึกษาเยาวชน
12. กิจกรรมแคมป์ศิลปะเยาวชน

13. กิจกรรมพัฒนาสังคม บำเพ็ญสาธารณประโยชน์
14. กิจกรรมบาสเกตบอล
15. กิจกรรมการแข่งขันกีฬา
16. กิจกรรมแบดมินตัน

กิจกรรมทั้ง 16 กิจกรรมนี้ แบ่งหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบออกเป็น 6 ส่วน คือ

1. แผนกกำลังพลฐานทัพสัตหีบ (กพ.รฐ.สส.)
2. โรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ฐานทัพเรือสัตหีบ
3. โรงพยาบาลสัตหีบ
4. แผนกกิจการพลเรือน (กพร.รฐ.สส.)
5. กองกิจการพิเศษ (กกพศ.รฐ.สส.)
6. สำนักงานเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแล

โดยเจ้าหน้าที่พัสดุโครงการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเกี่ยวกับพัสดุของโครงการฯ นอกจากนี้ยังขอความร่วมมือหน่วยงานต่างๆ ในฐานทัพเรือสัตหีบ อำนวยความสะดวกในการดำเนินโครงการฯ ด้วย

การเลือกคณะกรรมการจะเลือกจากชุมชนในกองทัพทั้งหมด 14 หน่วย ขึ้นตรงของฐานทัพ (นขต.) ซึ่งเหมือนเป็นหน่วยลูกของฐานทัพ โดยแต่ละหน่วยร่วมรับผิดชอบ 1 กิจกรรม และแต่ละหน่วยจะส่งกำลังพลที่มีความสามารถและมีความเหมาะสมเพื่อมาดูแลกิจกรรมหนึ่งๆ

การทำงานของคณะกรรมการ เมื่อได้แต่งตั้งคณะกรรมการแล้ว จะมีการสัมมนาการทำงานก่อนเริ่มโครงการ และประเมินผลงาน โดยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ คือ การติดต่อประสานงาน อำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรม เช่น เขียนโครงการเพื่อนำเสนอของบประมาณทำกิจกรรม จัดหาวัสดุอุปกรณ์สำหรับทำกิจกรรม ติดต่อหรือจัดหาวิทยากร เป็นต้น การทำหน้าที่ในโครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตนี้ ทำควบคู่กับหน้าที่หลัก หรือหน้าที่ที่รับผิดชอบในฐานทัพเรือด้วยเหมือนสวมหมวกสองใบ ไม่ใช่การรับผิดชอบในหน้าที่โครงการสร้างเสริมสุขภาพเพียงอย่างเดียว

เครือข่ายสาขา

การสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต เกิดขึ้นได้เพราะแกนกลาง เครือข่ายหรือคณะกรรมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตฯ เป็นผู้ประสานงานให้คนในชุมชน หรือหน่วยต่างๆ มารวมตัวและทำกิจกรรมร่วมกัน

องค์ประกอบของเครือข่ายที่ขาดไม่ได้อีกอย่าง คือ ผู้ร่วมเครือข่าย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เป้าหมายของการทำกิจกรรมประสบความสำเร็จ ผู้เข้าร่วม กิจกรรมหรือกลุ่มเครือข่ายมีทั้งข้าราชการและชุมชนภายนอก ได้แก่ 1) ฐานทัพ เรือสัตหีบ 2) โรงพยาบาลอาภากรเกียรติวงศ์ ฐานทัพเรือสัตหีบ 3) โรงเรียนสัตหีบ 4) โรงเรียนสิงห์สมุทร 5) อำเภอสัตหีบซึ่งเป็นเครือข่ายที่มีความใกล้ชิดกัน จึง ทำให้ง่ายต่อการติดต่อประสานงาน

นอกจากนี้ ยังมีเทศบาลและชุมชนภายนอก เข้าร่วมกิจกรรมโดยอาศัย ความร่วมมือทางเทคนิค การเข้ามาดูแลความเรียบร้อย หรือการเป็นวิทยากร ได้แก่ ตำรวจ ครูในโรงเรียนรัฐบาล เป็นต้น

เครื่องมือสร้างเสริมสุขภาพ

เครื่องมือสำหรับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ในที่นี้หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่ทางฐานทัพเรือสัตหีบกำหนดขึ้น กิจกรรมที่จัดขึ้นจากความต้องการของคนในชุมชน เป็นหลัก และเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนา สร้างเสริมสุขภาพแบบองค์รวมให้แก่ กำลังพล ครอบครัว เยาวชน ตลอดจน ประชาชนทั่วไป ให้มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต สุขภาพสังคมที่ดี และ เพื่อยกระดับหน่วยงานในฐานทัพ ให้เป็น “ศูนย์กลางการจัดการโครงการ สร้างเสริมสุขภาวะในระดับพื้นที่”

การทำงานร่วมกันระหว่าง
หน่วยงานภายในของฐานทัพ
และการทำงานร่วมกับองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ
ภาคเอกชน และประชาชนใน
พื้นที่ใช้ความร่วมมือแบบพหุภาคี
คือ การที่องค์กรหรือหน่วยต่างๆ
ร่วมมือทำกิจกรรมการสร้างเสริม

คุณภาพชีวิต โดยมีเป้าหมายเพื่อเผยแพร่ประสบการณ์และบทเรียนการดำเนินงาน
สร้างเสริมสุขภาวะระดับพื้นที่สู่พื้นที่ใกล้เคียงและพื้นที่อื่นๆ และเพื่อขยายผล
การดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาวะในวงกว้าง

กิจกรรมที่เครือข่ายและชุมชนเลือกมาดำเนินการ แบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้
ดังนี้

1. กิจกรรมเพื่อสร้างเสริมความแข็งแรงทางร่างกาย เป็นกิจกรรมด้าน
การกีฬาประเภทต่างๆ เช่น การว่ายน้ำ การเดินแอโรบิค การเดินฮูล่าฮูล่า แบดมินตัน
บาสเกตบอล ฟุตบอล โยคะเพื่อสุขภาพ และการแข่งกีฬาประเภทต่างๆ ตามที่สมาชิก
ร่วมกันเสนอความเห็น

2. กิจกรรมเพื่อสร้างเสริมความแข็งแรงทางจิตใจ ประกอบด้วย กิจกรรมที่
สร้างความเพลิดเพลิน กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ หรือ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม
ต่างๆ ได้แก่ การเล่นดนตรี การร้องเพลง การช่วยเหลือ ผู้ตกน้ำ การเสริมสร้าง
ความรู้ให้แก่เด็กในด้านต่างๆ ทั้งความรู้ทั่วไปและ ทางศิลปะรวมถึงกิจกรรม
การเก็บขยะชายหาด เป็นต้น

3. กิจกรรมสร้างเสริมคุณภาพชีวิตทางเศรษฐกิจ หมายถึง กิจกรรมที่
เพิ่มรายได้ รวมถึงลดรายจ่ายให้กับเครือข่าย ได้แก่ การผลิตสินค้าโอท็อป
การทำผ้าบาติก การเพ้นท์ลายหมวก การถักโครเชต์ การทำขนม การขายสินค้าที่
ตลาดนัดดอนเย็น ตลอดจนการปลูกพืชผักสวนครัวปลอดสารพิษร่วมกัน โดยใช้ EM

แทนบูเคมี กิจกรรมการปลูกผักนี้จะใช้พื้นที่ว่างในฐานทัพฯ ให้เป็นประโยชน์ เมื่อผักโตขึ้น สมาชิกทุกคนสามารถเก็บผักมารับประทานได้โดย แบ่งปันกัน เอากลับไปทานที่บ้าน ซึ่งแต่ละคนจะเก็บเฉพาะพอกินเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีการแจกเมล็ดพันธุ์พืชให้กับสมาชิก เอากลับไปปลูกที่บ้าน

กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น อาจใช้ช่วงเวลาหรือฤดูกาล เป็นตัวกำหนดในการจัดด้วย เช่น กิจกรรมสำหรับฤดูร้อนเป็นการแข่งขันกีฬา เช่น การแข่งขันกีฬาในปี 2555 จัดขึ้นในวันที่ 23 - 24 มีนาคม พ.ศ. 2555 เป็นการแข่งขันสำหรับชุมชนของกองทัพบก 5 ชุมชน

สำหรับกิจกรรมการสร้างรายได้ อาจไม่ได้แบ่งตามฤดูกาลแต่ขึ้นอยู่กับความต้องการของกลุ่มนั้นๆ ซึ่งกลุ่มจะร่วมกันปรึกษาหารือถึงเป้าหมายและความต้องการของกลุ่ม รวมถึงกิจกรรมที่ต้องการทำ

องค์ประกอบและกระบวนการสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายให้ประสบความสำเร็จ ต้องมีองค์ประกอบและกระบวนการขั้นตอนการสร้างเครือข่ายที่ดี สำหรับฐานทัพเรือสัตหีบ มีองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายที่น่าสนใจ คือการสร้างเครือข่ายอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจและความคุ้นเคย กล่าวคือ ผู้ประสานงานเป็นคนในพื้นที่ และปกติก็ทำกิจกรรมที่หลากหลาย จึงทำให้คุ้นเคยกับสมาชิกในชุมชนและเครือข่ายผู้ประสานงานยังให้ความเอาใจใส่กับกิจกรรมที่ทำด้วย

อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายไม่ได้ขึ้นอยู่กับความคุ้นเคย และการเอาใจใส่เท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับกระบวนการอื่นๆ อีกหลายประการ ดังนี้

1. ความเอาใจใส่-จุดเริ่มต้นของการสร้างเครือข่าย ฐานทัพเรือสัตหีบเริ่มต้นการสร้างเครือข่ายด้วยการเอาใจใส่ แต่ในด้านหนึ่งนั้น ฐานทัพเรือสัตหีบแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อรับผิดชอบงานสร้างเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่กำลังพล และชุมชน เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบงานในระยะยาว และเกิดความรับผิดชอบในการทำโครงการในระยะยาวและมีความต่อเนื่อง ซึ่งฐานทัพเรือสัตหีบในรายละเอียดที่ลึกมากขึ้น โดยกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมเป็นการเฉพาะ หรือ 1 คนอาจรับผิดชอบกิจกรรมที่คล้ายๆ กัน 2 -3 กิจกรรม เช่น กิจกรรมโยคะ มีผู้รับผิดชอบ 1 คน กิจกรรมสอนเด็กร้องและเล่นดนตรีมีผู้รับผิดชอบ 1 คน เป็นต้น

นอกจากกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมแล้ว ฐานทัพเรือสัตหีบ ยังมีคำสั่งให้หน่วยงานต่างๆ ในฐานทัพเรืออำนวยความสะดวกหรือให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ซึ่งถือเป็นการเปิดทางให้คณะกรรมการขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ส่งตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

2. การติดต่อสื่อสารและประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ที่ฐานทัพเรือสัตหีบเลือกใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อสร้างเครือข่ายหรือแจ้งข้อมูลให้เครือข่ายทราบ คือ การประสานงานผ่านผู้นำชุมชนและระบบการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น เสียงตามสาย การแจ้งเป็นหนังสือเวียนตามหน่วยงาน การใช้เอกสารแจ้งตามบ้าน การติดประกาศตามบอร์ดของชุมชน เคเบิลทีวีในพื้นที่ เป็นต้น

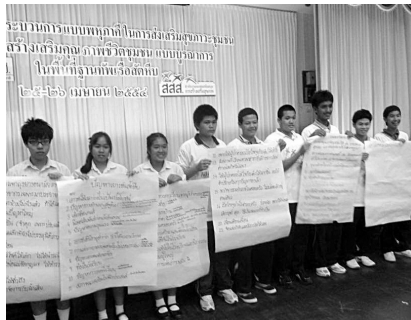
การประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางการสื่อสารดังกล่าว มีมาตั้งแต่ก่อนการทำโครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต แต่เมื่อมีโครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต การประชาสัมพันธ์มีปริมาณมากขึ้นตามจำนวนโครงการที่จัดทำ

3. การสร้างความน่าเชื่อถือ การสร้างเครือข่ายที่ดีต้องมีพื้นฐานมาจากความไว้วางใจและความเชื่อถือในกันและกัน ฐานทัพเรือสัตหีบจึงสร้างความน่าเชื่อถือด้วยการให้เครือข่ายตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมต่างๆ หรือตรวจสอบความโปร่งใสได้

การสร้างความน่าเชื่อถืออีกรูปแบบ คือ การใช้ความจริงใจในการทำกิจกรรม เช่น การเป็นผู้นำที่อุทิศตนในการทำกิจกรรม เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาและเครือข่ายเห็น ก็จะทำตาม เพราะเห็นว่าผู้นำมีความทุ่มเทและเป็นต้นแบบที่ดี รวมถึงการให้ความสำคัญกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งความจริงใจรูปแบบนี้มาจากฐานคิดที่ว่า “ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน” ทำแล้วคนอื่นและตนเองก็ได้รับประโยชน์และมีความสุข

4. การระดมความคิดเห็น และกำหนดกิจกรรมที่อยู่บนพื้นฐานความต้องการของเครือข่าย โดยมีเวทีให้เครือข่ายทุกกลุ่มมีส่วนร่วม เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

การมีส่วนร่วมของเด็กๆ แบบเป็นทางการ ได้แก่ การประชุมระดมความคิดเห็น เช่น กิจกรรมที่ต้องการให้จัดขึ้น และการมีส่วนร่วมแบบไม่ทางการ เป็นการสอบถามความเห็นและความต้องการของเด็กหรือเยาวชน ว่าต้องการทำกิจกรรมอะไรในช่วงเวลาหนึ่งๆ

สำหรับผู้ใหญ่ การมีส่วนร่วม เป็นการประชุมประชาคมหมู่บ้าน ผู้ร่วมประชุมแต่ละคนจะเสนอความต้องการหรือความคิดเห็น ซึ่งทางฐานทัพเป็นผู้คอยสนับสนุนให้เกิดการประชุมขึ้น โดยจะนำโครงการต่างๆ มาเสนอในที่ประชุม เช่น อาชีพเสริม การทำประปา ถนน การออกกำลังกาย เป็นต้น ทั้งนี้ ประธานชุมชนจะนำผลหรือมติจากการประชุมไปนำเสนอโครงการต่อหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาลหรือหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งชุมชนก็พร้อมจะนำเสนอกิจกรรมการพัฒนาชุมชนทันทีที่มีงบประมาณจัดสรรมาให้

การเสนอความคิดเห็นหรือความต้องการในที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านนั้น ส่วนใหญ่สมาชิกจะเสนอในภาพรวม กล่าวคือ เสนอให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม เนื่องจากเมื่อเสนอแล้ว ต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกคนอื่นๆ หากนำเสนอในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนตน คนอื่นก็ไม่เห็นด้วยและเรื่องนั้นก็ไม่ถูกนำมาดำเนินการ

นอกจากนี้ สมาชิกทั้งหมด จะช่วยกันลำดับความสำคัญของ กิจกรรมที่จะจัดขึ้นสำหรับชุมชน

5. การจัดเตรียมวิทยากรหรือ ผู้ให้ความรู้ในแต่ละกิจกรรมวิทยากร ในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของ ฐานทัพเรือสัตหีบ ส่วนใหญ่เป็นคนใน

ชุมชน ซึ่งจะเลือกจากความรู้หรือความเชี่ยวชาญ และต้องเป็นผู้สามารถสละเวลา เพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของตนเอง เพราะบางกิจกรรมต้องใช้เวลาในการสอน บางกิจกรรมต้องให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษต่อผู้เรียน เช่น งานฝีมือต่างๆ เป็นต้น

6. การดำเนินงานของเครือข่ายเนื่องด้วยฐานทัพเรือสัตหีบมีเครือข่าย ที่หลากหลาย เช่น ชมรมผู้สูงอายุ ตำรวจ อำเภอ และกลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น การดำเนินงานของแต่ละเครือข่ายจึงมีวิธีการดำเนินงานโดยสังเขปดังนี้

เครือข่ายชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลอาภากรฯ ได้เริ่มโครงการหลังจากที่มี การประชุมร่วมกับฐานทัพเรือสัตหีบ รวมถึงประชุมกลุ่มร่วมกันระหว่างสมาชิกของ เครือข่ายผู้สูงอายุ โดยมีแนวทางในการดำเนินการเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่อยู่บ้านตามลำพัง ซึ่งชมรมจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อออกเยี่ยมผู้สูงอายุตามบ้าน ให้ความบันเทิงและดูแลสุขภาพผู้สูงอายุทั้งดูแลในเบื้องต้นและส่งต่อไปรักษายังโรงพยาบาล

เครือข่ายตำรวจ ตำรวจจะดูแลในด้านความประพฤติของเยาวชน เช่น ป้องกัน ปรามปราบไม่ให้เยาวชนเสพยาเสพติด การปฏิบัติตามกฎจราจร ฐานทัพเรือฯ จะประสานขอความช่วยเหลือในการเป็นวิทยากรให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ เหล่านี้ นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจยังช่วยดูแลบนท้องถนนเพื่อป้องกันไม่ให้ประชาชน ในพื้นที่ทำผิดกฎหมายจราจรและได้รับอุบัติเหตุ

เครือข่ายอำเภอเป็นฝ่ายที่ดูแลให้กลุ่มต่างๆ ได้ทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ ได้แก่ ดูแลปัญหายาเสพติดและการเฝ้าระวังรักษา ส่งข่าวสารให้กับภาครัฐ ทั้งยัง จัดโครงการเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เสพยาเสพติด ค่ายคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงประสานให้วิทยากรเพื่อให้ความรู้แก่เยาวชนในด้านต่างๆ นอกจากนี้ ยังประสานกับอบต. ให้จัดอบรมทำอาชีพต่างๆ ส่งเสริมให้ความรู้ในการปลูกผัก ทำบ่อปลา หรือทำเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ นายอำเภอ/ปลัดอำเภอจะอำนวยความสะดวกในการจัดหางบประมาณ ตลอดจน ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีรายได้

สำหรับความร่วมมือระหว่างเครือข่ายอำเภอกับฐานทัพเรือสัตหีบ นายอำเภอ จะช่วยเหลือในการประสานงานและให้ข้อมูล เพื่อการถ่ายทอดความรู้เหล่านี้ให้แก่ ฐานทัพเรือฯ และเครือข่ายอื่นๆ

เครือข่ายกลุ่มแม่บ้าน การเริ่มต้นดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกิดขึ้นจาก คำสั่งของผู้บัญชาการฐานทัพเรือฯ ให้ก่อตั้งกลุ่มแม่บ้าน ซึ่งผู้นำกลุ่มแม่บ้านได้ เรียกเหล่าแม่บ้านประชุม และสมาชิกก็ร่วมกันทำกิจกรรม ซึ่งได้แก่ การทำขนม การทำผ้าบาติก รวมถึงเทคนิคการบริหารจัดการตลาด กล่าวคือ ผู้นำกลุ่มจะให้ คำแนะนำแก่สมาชิกในเรื่องการทำขนมขาย และจะต้องไม่ทำขนมซ้ำกันในแต่ละวัน เพราะต้องคำนึงถึงความเป็นจริงว่าลูกค้าอาจเบื่อได้ ถ้าทำขนมชนิดเดิมขายทุกวัน จึงต้องผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนชนิดไปเรื่อยๆ

วิธีการบริหารจัดการแต่ละเครือข่ายมีวิธีการที่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่ทุก เครือข่ายเหมือนกัน คือ การสร้างความร่วมมือกับฐานทัพเรือฯ ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการ กระตุ้นให้เริ่มดำเนินการจากฐานทัพเรือฯ หรืออาจกล่าวได้ว่าเครือข่ายต่างๆ เริ่มเกิดขึ้นได้ เพราะความคิดในการริเริ่มดำเนินการของฐานทัพเรือสัตหีบ

7. วิธีการถ่ายทอดความรู้ กิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ที่ฐานทัพเรือสัตหีบ จัดขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมที่องค์ความรู้ไม่ซับซ้อน และกิจกรรม ที่องค์ความรู้ซับซ้อน

กิจกรรมที่องค์ความรู้ไม่ซับซ้อน เช่น การออกกำลังกาย การถ่ายทอดความรู้เป็นการเรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม หรือเรียนรู้จากดูและการลงมือทำ / การปฏิบัติตาม รวมถึงการสาธิตเป็นตัวอย่างการเรียนรู้กิจกรรมเหล่านี้เป็นไปในแบบเรียบง่าย

กิจกรรมที่มีองค์ความรู้ซับซ้อนมากขึ้น จะใช้การสอนด้วยปากเปล่าหรืออธิบาย โดยสอนทั้งแบบเป็นกลุ่มและการสอนแบบตัวต่อตัว เช่น การปลูกผักสวนครัว สมาชิกก็เรียนรู้เทคนิควิธีการปลูกผักจากการปลูกผักร่วมกัน รวมถึงการถ่ายทอดในเชิงการเล่าประสบการณ์ เช่น การสอนเทคนิคการจัดรายการวิทยุ นอกจากนี้ ยังมี การสอนแบบสาธิตการแสดงผลผสมผสานกับการสอนแบบตัวต่อตัว ในบางกิจกรรมมีคู่มือประกอบ เช่น การทำอาหาร ซึ่งต้องจัดทำเป็นสูตรอาหารให้สมาชิกปฏิบัติตาม

8. การใช้เครือข่ายสร้างเครือข่าย เป็นวิธีการสร้างเครือข่ายอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ฐานทัพเรือสตงาเลือกนำมาใช้ ในช่วงแรกที่เริ่มทำกิจกรรมยังไม่ค่อยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากนัก การชักชวนธรรมดาไม่ค่อยได้ผล ฐานทัพเรือสตงาจึงใช้วิธีการขอให้คนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมชักชวนคนอื่นๆ ในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมให้มากขึ้น โดยใช้การบอกต่อถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม กิจกรรมที่ทำตัวอย่างไร น่าสนใจหรือสร้างความสนุกสนานอย่างไร

นอกจากนี้ ผู้ประสานงานยังพูดกระตุ้นให้คนในชุมชนตระหนักในความสำคัญของตนเองในการทำกิจกรรมร่วมกัน กระตุ้นให้คิดถึงประโยชน์ที่จะเกิดต่อชุมชนและต่อตัวเขาเอง เช่น การเล่นกีฬาประโยชน์ในต่อส่วนรวม คือ ได้ความสามัคคี การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันที่แน่นแฟ้นมากขึ้น ส่วนประโยชน์ต่อตนเอง คือ การได้สุขภาพที่แข็งแรง ป้องกันโรคภัยได้ ทั้งนี้ การชักชวนเครือข่ายเข้าร่วมกิจกรรม จะใช้หลัก การพูด ทำให้เห็นประโยชน์ของส่วนรวมก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงไปถึงประโยชน์ส่วนตนที่จะได้รับ

กระบวนการทั้ง 8 ขั้นตอน คือ ทั้งความเอาใจใส่ การติดต่อสื่อสารและประชาสัมพันธ์ การสร้างความน่าเชื่อถือ การระดมความคิดเห็นและกำหนดกิจกรรมที่อยู่บนพื้นฐานความต้องการของเครือข่าย การจัดเตรียมวิทยากรหรือผู้ให้ความรู้ในแต่ละกิจกรรม วิธีการดำเนินงานของเครือข่าย วิธีการถ่ายทอดความรู้ และ

การใช้เครือข่ายสร้างเครือข่าย เป็นขั้นตอนที่สำคัญสำหรับการสร้างเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญอย่างครอบคลุม

โดยเทคนิคที่สำคัญที่สุดในการสร้างเครือข่ายนั้น คือ การดำเนินการที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยจัดให้มีการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็น และจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการตามขอบเขตที่สามารถดำเนินการได้

ปัจจัยความสำเร็จ

ความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ของฐานทัพเรือสัตหีบ คือ

1.การดำเนินงานทำได้สะดวกและง่าย ชุมชนในฐานทัพเรือสัตหีบ มีความสัมพันธ์ระหว่างกันคล้ายกับโครงสร้างของระบบราชการ เนื่องจากเป็นชุมชนและครอบครัวของข้าราชการของฐานทัพเรือสัตหีบ ระบบราชการที่มีสายงานชัดเจน จึงมีการผสมผสานอยู่ภายในชุมชน การถ่ายทอดงานหรือคำสั่ง ตลอดจนการขอความร่วมมือต่างๆ สามารถดำเนินการได้ง่าย โดยมีหัวหน้าชุมชนรองรับการประสานงานและให้ความร่วมมืออย่างชัดเจน

2. การสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกของผู้บัญชาการฐานทัพเรือสัตหีบ ด้วยลักษณะการเป็นนักพัฒนาของผู้บัญชาการฐานทัพเรือฯ ท่านสนับสนุนและเน้นย้ำให้คณะกรรมการผู้รับผิดชอบโครงการฯ ตระหนักในความสำคัญของการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตในฐานทัพเรือฯ และชุมชนใกล้เคียง

ดังนั้น การดำเนินการต่างๆ จึงได้รับการอำนวยความสะดวกตั้งแต่ระดับนโยบาย โดยสื่อสารด้วยหนังสือเวียนให้ทุกหน่วยงานรับทราบเป้าหมายร่วมกัน พร้อมกระตุ้นให้ผลัดเปลี่ยนกันเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น รวมถึงสนับสนุนให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบโครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตดังกล่าว ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินการให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

นอกจากนี้ การมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ยังเป็นสิ่งสำคัญส่วนหนึ่งที่สนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุผลได้ดียิ่งขึ้น

3. การได้รับความร่วมมือจากหลายหน่วยงานและได้รับการเอาใจใส่จากผู้บริหารหรือคณะกรรมการฯ ซึ่งฐานทัพเรือสัตหีบได้จัดตั้งเป็นคณะกรรมการขึ้นมาดูแลกิจกรรมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตฯ เป็นการเฉพาะ

โดยมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบงานอย่างชัดเจน มีกลุ่มผู้บริหารอำนวยการให้ความสะดวกในการดำเนินการ มีเลขานุการจัดการ/ประสานงานในภาพรวม มีผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรมย่อย เพื่อดูแลการบริหารจัดการกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งผู้ที่เข้ามารับผิดชอบเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกอย่างเหมาะสม และเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านนั้นๆ รวมถึงมีความตั้งใจจริงที่จะทำกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งความร่วมมือและความเอาใจใส่นี้ ทำให้ง่ายต่อการบริหารจัดการและการประสานงานต่างๆ การดำเนินงานจึงดำเนินไปด้วยดี

4. สถานที่กล่าวคือ มีสนามกีฬาประเภทต่างๆ สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย ทั้งสนามฟุตบอล สนามบาสเกตบอล สนามตะกร้อ สระว่ายน้ำ ลานกิจกรรมสำหรับออกกำลังกายประเภทเดินแอโรบิค มีพื้นที่ปลูกผักสวนครัว รวมถึงมีสถานที่ว่างกว้างขวางสามารถรองรับเครือข่ายให้เข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นจำนวนมาก

5. งบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่ง ซึ่งจะช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้การสามารถจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้ สื่อวัสดุอุปกรณ์ใช้สำหรับดำเนินการ รวมถึงจัดเป็นรางวัลตอบแทน เป็นต้น

ปัจจัยความสำเร็จ ทั้ง 5 ประการเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนกันและกัน และส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมมีผลในเชิงบวก โดนสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานมีกำลังใจและมุ่งมั่นที่จะดำเนินการ

ภูมิใจอันภูมิใจเธอ

การดำเนินกิจกรรมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตฯ ที่หลากหลายของฐานทัพเรือสัตหีบ ได้สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองต่างๆ ของกระบวนการในการดำเนินการตลอดจนผลลัพธ์ของงาน ซึ่งสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นท่ามกลางการดำเนินงานในระยะเวลาหลายปี คือ ความภาคภูมิใจและความประทับใจ โดยถือว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากผลและกระบวนการดำเนินงาน ทั้งจากผู้ดำเนินงานและจากเครือข่าย อันได้แก่

ความภูมิใจต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อชุมชน จากการเข้ามาของกิจกรรมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตฯ ทำให้ชุมชนมีความเคลื่อนไหว คือ กิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่จัดโดยชุมชนมากขึ้น คนในชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น เครือข่ายชุมชนต่างๆ ได้รับผลประโยชน์ ทั้งด้านร่างกาย คือ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ด้านจิตใจ คือ ได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน ได้เรียนรู้ธรรมะ ตลอดจนมีความรู้ด้านอื่นๆ รวมถึงด้านเศรษฐกิจ คือ ได้เรียนรู้งานฝีมือและวิชาชีพต่างๆ ทำเป็นอาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้เพิ่มให้กับครอบครัว และเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ นอกจากนี้ยังทำให้ชุมชนมีความสามัคคี และกลายเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง

ความภูมิใจต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อความสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน ก่อนการเข้ามาของกิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชามีช่องว่างค่อนข้างมาก กิจกรรมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตฯ ทำให้ผู้บัญชาการฐานทัพเรือฯ มีช่องทางดูแลเอาใจใส่กำลังพล ครอบครัวของกำลังพลและชุมชนมากขึ้น หรือได้ใกล้ชิดกับข้าราชการใน ฐานทัพเรือฯ ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะดูแลในลักษณะการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมในพิธีเปิดปิด ซึ่งทำให้ข้าราชการในฐานทัพเรือได้มีโอกาสใกล้ชิดผู้บังคับบัญชามากขึ้น

ความประทับใจที่ได้รับความร่วมมือที่ดีจากเครือข่ายการนำกิจกรรม สร้างเสริมคุณภาพชีวิตฯ เข้าไปปฏิบัติในชุมชน ได้รับการตอบรับที่ดี เครือข่ายมีความพึงพอใจในกิจกรรมที่ทำ โดยเห็นได้จากการเสนอให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง เมื่อขอความร่วมมือในโอกาสต่างๆ ก็ได้รับการสนองตอบเป็นอย่างดี

เช่น งานเฉลิมฉลองของในหลวง หรือในโอกาสพิเศษต่างๆ ที่ทางฐานทัพเรือสัตหีบ ได้จัดงานเพื่อให้ประชาชนภายนอกเข้ามาร่วมชมงาน เครือข่ายได้จัดเตรียม กิจกรรมมาร่วมแสดง รวมทั้งมีความจริงใจและกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมที่ทาง ฐานทัพเรือฯ จัดขึ้น

ความประทับใจของเครือข่ายที่มีต่อฐานทัพเรือสัตหีบ เครือข่ายตำรวจ เล่าถึงความประทับใจว่า หลังจากที่ร่วมงานกับฐานทัพเรือฯ มาหลายปี ก็ประทับใจ ที่ฐานทัพเรือฯ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการปฏิบัติตามกฎจราจร เช่น การใส่ หมวกกันน็อคซึ่งถือเป็นแบบอย่างที่ดีของคนในชุมชนใกล้เคียง และสามารถลดความ รุนแรงของอุบัติเหตุได้ นอกจากนี้ ยังทำให้เยาวชนได้รับความรู้ในด้านต่างๆ ที่เป็น ประโยชน์ต่อตนเอง และสังคมด้วย

ความภูมิใจและความประทับใจเหล่านี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ ในการสร้างเครือข่ายและการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของฐานทัพเรือสัตหีบด้วย ซึ่ง หากการดำเนินงานยังสามารถสร้างความประทับใจได้มากเท่าใด ยิ่งทำให้มั่นใจ ได้ว่าการทำกิจกรรมสร้างเสริมคุณภาพชีวิตต่างๆนั้น มีแนวโน้มที่จะมีความยั่งยืน มากขึ้นเท่านั้น

สรุป

การดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของฐานทัพเรือสัตหีบ ได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายที่เข้าร่วมเป็นอย่างดี อีกทั้งเครือข่ายยังมีความต้องการ ให้ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นเครื่องชี้วัดได้อย่างหนึ่งว่ากิจกรรมที่ทาง ฐานทัพเรือฯ จัดขึ้นนั้นเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อเครือข่าย มีคุณค่าเพียงพอ ที่จะเสนอให้ดำเนินการต่อไป

อาจกล่าวได้ว่า ความสำเร็จเหล่านี้เกิดจากการเอื้ออำนวยและการสนับสนุน ของผู้นำของฐานทัพเรือฯ ที่ได้เอาใจใส่ในการดำเนินงาน โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการ ขึ้นมาดูกิจกรรมเป็นการเฉพาะ และเข้าร่วมเป็นประธานในการดำเนินกิจกรรมเหล่านั้น

นอกจากนี้ ความเอาใจใส่ในการดำเนินงานของผู้รับผิดชอบกิจกรรมก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานและการแก้ปัญหาต่างๆ ผ่านพ้นไปด้วยดี

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น สิ่งที่ขาดไม่ได้ คือ การจัดกิจกรรมที่อยู่บนฐานความต้องการของเครือข่าย เมื่อเครือข่ายเสนอความต้องการ และฐานทัพเรือฯ สามารถจัดให้ได้ ตรงตามความต้องการและเกิดประโยชน์กับเครือข่าย เครือข่ายย่อมสนับสนุนและเห็นด้วยที่จะให้มีการดำเนินงานต่อ และให้ความร่วมมือในการดำเนินการต่างๆ ซึ่งย่อมส่งผลให้การจัดกิจกรรมลักษณะนี้มีความยั่งยืน ทั้งในเครือข่ายเด็กและเครือข่ายผู้ใหญ่

บรรณานุกรม

สุรเกียรติ์ อาชานานุภาพ. (2550). การสร้างเสริมสุขภาพ : แนวคิด หลักการและบทเรียนของไทย. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.

Bognar, G. (2005). The concept of Quality of Life. Journal of Social Theory and Practice, Vol. 31, No.4.

ผู้ให้ข้อมูล

ที่ปรึกษาโครงการ

1. นายแพทย์ชาญวิทย์ วสันต์ธนารัตน์
ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาวะองค์กร สสส.
2. พลโทแพทย์หญิงกมลพร สอนสมจิตร
ผู้จัดการโครงการสร้างเสริมสุขภาวะของกองทัพไทย
3. ผศ.ดร. เกษม นครเขตต์
นักวิชาการสาขาการส่งเสริมสุขภาพ
4. อาจารย์สันติ ฤกษ์จำนง
วิทยากรกระบวนการ การทำงานร่วมกันแบบพหุภาคี

กองบิน 7 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. พลตำรวจโท มาโนช ไกรวงศ์
สว.สุราษฎร์ธานี / ที่ปรึกษาโครงการ
2. นาวาอากาศเอก ธัชชัย อัจฉริยาการุณ
รองผู้บังคับการกองบิน 7
3. นาวาอากาศโทหญิง สุรางค์ ลายกนก
หัวหน้าพยาบาลโรงพยาบาลกองบิน 7
4. นาวาอากาศตรีหญิง กมลรัตน์ กิมเกณนอม
นายทหารพยาบาลโรงพยาบาลกองบิน 7
5. นายพิบูล โสภภาพ
เจ้าหน้าที่การแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลกองบิน 7

6. นางสมบุญ ภิญาคง
ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมะลวน
7. ร้อยตำรวจตรี วิสุทธิ์ แฉวทอง
รองสารวัตรปราบปราม สถานีตำรวจทางหลวง 5 กองกำกับการ 2
8. นางสุชาดา นนทศักดิ์
เจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญงาน
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านห้วยกรวด
9. นางดวงเดือน หนูยิ้ม
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมะลวน
10. นายถาวร ยิ้มย่อง
หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนพนัสศึกษา
11. นางจรรยา กำเหนิดเกาะ
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตะพาน
12. นางประเพ็ญศรี มีชูรวงศ์
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข โรงพยาบาลท่าโรงช้าง
13. นางปรีดาข วรางกูร
ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านห้วยกรวด
14. นายปิติภัทร บุญมี
นักวิชาการสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าสะท้อน
15. นางสาวมาริสา เอ็มโอช
นักวิชาการสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าสะท้อน
16. นางมุกดา หลีสกุล
หัวหน้าฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข เทศบาลเมืองท่าข้าม
17. นายศิริพงษ์ เวชสุวรรณ
ประธานชมรมผู้เป๋นเฒ่าวันโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลีเล็ด
18. นางวิภาพร บุญพิทักษ์
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลพุนพิน

โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี

1. พระครูสุขุมวรรโณภาส
ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาคุณธรรม วัดป่าดงใหญ่วังอ้อ
อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี
2. พระครูสุภกิจมงคล วัดบ้านโนนมะเขือ
3. พันเอก พิเศษสุรัตน์ ประเสริฐสุข
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์
4. พันเอกหญิง พรณิภา สมบูรณ์
รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์ /
หัวหน้ากองการพยาบาล
5. พันเอก สละ ทัพถาวร
หัวหน้ากองประกันสุขภาพ โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์
6. ร้อยเอกหญิง เพียงฤทัย ศรีโรจน์
หัวหน้าแผนกโภชนาการ โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์
7. พันโท บัณฑิตร์ แสงสีดา
รองหัวหน้ากองกิจการพลเรือน มณฑลทหารบกที่ 22
ค่ายสรรพสิทธิประสงค์
8. พันตรีหญิง เพชรนภา พชรนภพลธร
หัวหน้าแผนกส่งเสริมสุขภาพ โรงพยาบาลค่ายสรรพสิทธิประสงค์
9. ร้อยตรี วีระ จันทรชื่น
ข้าราชการที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดผลงาน
ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของกองทัพไทย
10. นางจำเนียร อุปรีมาตร์
เจ้าหน้าที่โรงตัดเย็บค่ายสรรพสิทธิประสงค์
ในโครงการส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ
11. นางประสิทธิ์ วรรณรัตน์
กลุ่มแม่บ้าน ค่ายสรรพสิทธิประสงค์

12. นางทองนึ่ง พลโยธา
กลุ่มแม่บ้านค่ายสรรพสิทธิประสงค์ /
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหน่วยทหาร
13. นางฐิตาภา สายงาม
กลุ่มแม่บ้านค่ายสรรพสิทธิประสงค์ /
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำ หน่วยทหาร
14. ร้อยโทหญิง ชลทิพย์ สายงาม
มณฑลทหารบกที่ 22
15. นางลำยอง สว่างแจ้ง
กลุ่มแม่บ้านค่ายสรรพสิทธิประสงค์ /
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหน่วยทหาร

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก

1. พลโท ดนัย มีชูเวช
ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
2. พลตรี พอพล มณีรินทร์
รองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
3. พันเอก ธีรนนท์ ฤคุกะ
รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
4. พันโทหญิง พรรณพิไล สาระผล
หัวหน้ากองตรวจโรคผู้ป่วยนอกโรงพยาบาล
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
5. นางบุญเลิศ มีพันธ์
เครือข่ายแม่บ้าน / อสม.
6. นางมีนา แสงทอง
เครือข่ายแม่บ้าน / อสม.
7. นางวรรณเพ็ญ จำปี
เครือข่ายแม่บ้าน / อสม.

8. นายจุลติศ พัตตะเสน (เกรซ)
แกนนำเยาวชน โรงเรียนปียชาติพัฒนาในพระราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
9. เด็กชายชัยรัตน์ มุระ(สมายด์)
แกนนำเยาวชน โรงเรียนปียชาติพัฒนาในพระราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โรงพยาบาลอาภากร ฐานทัพเรือสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

1. พลเรือโท ชัยณรงค์ เจริญรักษ์
ผู้อำนวยการฐานทัพเรือสัตหีบ
2. พลเรือตรี ศุภพงษ์ ศิริสนธิ
รองผู้อำนวยการฐานทัพเรือสัตหีบ
3. พลเรือโท สิ้นธุ์ชัย ดันสถิต
ที่ปรึกษาโครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตกำลังพลกองทัพอากาศ
4. นาวาเอก ปิยะชาติ เจริญวัฒนาพานิช
ผอ.กองเวชกรรมป้องกัน รพ.อาภากร
5. นาวาเอก สมชาย พันธุ์หงส์
รอง ผอ.กองเวชกรรมป้องกัน รพ.อาภากร
6. นาวาโท หญิง สรวงวิทย์ วังระรัตน์
ประจำ ลฐ.สส.
7. ร้อยเอก เสวก พ่วงบรรลักษ์
กรรมการชุมชนครอบครัวบ้านพักฐานทัพเรือสัตหีบ
8. ร้อยตรี อดุลย์ บุญเหลือ
สมาชิกชุมชนครอบครัวบ้านพักฐานทัพเรือสัตหีบ
9. นางพิกุล โสภา
ปลัดอำเภอสัตหีบ
10. พันตำรวจตรี สมัย แสนศรีจันทร์
ตัวแทนจาก สภ.สัตหีบ

11. นาวาเอก สุรัตน์ นวลสุวรรณ
ประธานชมรมผู้สูงอายุ รพ.อากาทรฯ
12. นางอุไรรัตน์ บุญส่งประเสริฐ
อดีตประธานกลุ่มแม่บ้านฐานทัพเรือสัตหีบ

โครงการจัดการข้อมูลและพัฒนาองค์กรแห่งความสุข สสส.

อาคารบ้านสื่อฯ เลขที่ 10 ชั้น 3 ถนนพหลโยธินซอย 3
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์: 0 2617 0155 โทรสาร: 0 2617 0155

อีเมล: happy8workplace@gmail.com